

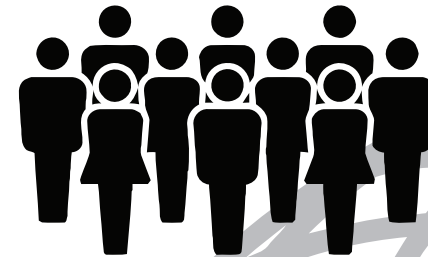

**Facultatea
de Geografie**

versiunea digitală

UNIVERSITATEA DE STAT DIN TIRASPOL
(cu sediul la Chișinău)
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

GEOGRAFIE UMANĂ GENERALĂ

indicații metodice pentru lucrările practice

Mamot Vitalie
Sochircă Elena

Chișinău 2022

Seria Geografie umană

Mamot Vitalie

Sochircă Elena

GEOGRAFIE
UMANĂ GENERALĂ
(indicații metodice
pentru lucrările practice)

911.3(076.5)

M 19

Geografie umană generală (indicații metodice
pentru lucrările practice)

Autori: **Mamot Vitalie**, doctor în științe geonomice,
lector universitar; **Sochircă Elena**, doctor în geografie,
conferențiar universitar.

Lucrarea este recomandată de către Senatul Universității
Tiraspol (cu sediul la Chișinău), Proces-verbal nr. 6 din
25 ianuarie 2022

Recenzenți:

- **Mihai Hachi**, doctor în geografie, conferențiar universitar,
Academia de Studii Economice din Moldova.
- **Vadim Cujbă**, doctor în geografie, lector universitar,
Universitatea de Stat din Tiraspol;
- **Silvia Golubițchi**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Tiraspol.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Vitalie Mamot.

Geografie umană generală : (indicații metodice pentru lucrările
practice) / Mamot Vitalie, Sochircă Elena ; Universitatea de Stat din
Tiraspol (cu sediul la Chișinău), Facultatea de Geografie. –
Chișinău : S. n., 2022 (Tipografia UST). – 157 p. : fig., tab. – (Seria
Geografie umană, ISBN 978-9975-76-354-7).

Referințe bibliogr. la sfârșitul temelor. – 50 ex.

ISBN 978-9975-76-377-6.

911.3(076.5)

M 19

ISBN: 978-9975-76-377-6

© Mamot Vitalie, Sochircă Elena, 2022
Tipografia Universității de Stat din Tiraspol

CUPRINS:

Introducere	4
Lucrare practică № 1. Obiectul de studiu al geografiei umane. Metodele de cercetare utilizate în geografia umană.....	6
Tema № 2. Reprezentări grafice ale proceselor și fenomenelor social-economice în geografia umană.....	15
Lucrare practică № 3. Etapele de evoluție ale Geografiei umane.....	27
Lucrare practică № 4. Școlile științifice europene de Geografie umană.....	36
Lucrare practică № 5. Școala științifică românească de Geografie umană.....	43
Lucrare practică № 6. Harta politică a lumii: caracteristici generale.....	50
Lucrare practică № 7. Harta politică a lumii în perioada antică și medievală.....	58
Lucrare practică № 8. Harta politică a lumii în perioada nouă.....	61
Lucrare practică № 9. Harta politică a lumii: perioada contemporană.....	66
Lucrare practică № 10. Tipologia statelor lumii. Integrarea internațională pe harta politică a lumii.....	73
Lucrare practică № 11. Antropogeneza. Rasele umane.....	90
Lucrare practică № 12. Indicii dinamicii, mișcării naturale și migratorii a populației.....	97
Lucrare practică № 13. Structura populației. Repartiția și densitatea populației.....	111
Lucrare practică № 14. Economia mondială. Caracterizarea indicatorilor industriali.....	125
Lucrare practică № 15. Caracterizarea indicatorilor dezvoltării agriculturii și sectorului serviciilor.....	140
Bibliografie de bază. Bibliografie suplimentară	149
Subiecte pentru lucrul individual	152
Lista subiectelor pentru examen	153
Exemplu de test de evaluare sumativă	155

INTRODUCERE

Indicațiile metodice la unitatea de curs *Geografie umană generală* reprezintă un set de lucrări practice destinate studenților ciclului I (licență) ai Facultății de Geografie, care vine să completeze suportul de curs cu activități practice, contribuind la formarea inițială a studenților la domeniile de studii Științe ale Educației și Științe fizice.

Scopul lucrărilor practice se axează pe analiza și sinteza complexității proceselor și fenomenelor social-economice și economico-geografice legate de evoluția Geografiei umane generale; analiza concepțiilor metodologice ale celor mai importante școli științifice de geografie umană: franceză, germană, rusă și română; analiza indicatorilor și elementelor de bază ce țin de caracterizarea populației și a proceselor și fenomenelor demografice, a economiei mondiale și naționale; evoluția hărții politice a lumii; analiza modificărilor cantitative și calitative pe harta politică a lumii ș.a.

Printre obiectivele urmărite în realizarea lucrărilor practice evidențiem: analiza din punct de vedere geografic a proceselor și fenomenelor social-economice și economico-geografice la nivel mondial și regional; interpretarea etapelor de evoluție a Geografiei umane; aprecierea evoluției hărții politice a lumii în diferite perioade istorice; aplicarea metodelor generale și specifice geografice în cercetarea fenomenelor și obiectelor de caracter economico-geografic; analiza indicatorilor dinamicii și structurii populației la nivel de regiuni și state; analiza principalilor indicatori economici la nivel mondial și regional; familiarizarea studenților cu terminologia specifică geografiei umane; interpretarea problematicii specifice fiecărui domeniu de cercetare din cadrul geografiei umane.

Lucrările practice sunt structurate în mai multe rubrici: **Obiective, Glosar, Activitate individual, Activitate în perechi, Important! Reflecție! Autoevaluare!, Resurse web și bibliografice, Anexe.**

Fiecare rubrică are scopul de a dezvolta gândirea critică și cea creativă, de a invita studenții la comunicare, fie aceasta orală sau scrisă, pentru că numai prin comunicare se poate realiza cunoașterea; de a invita studenții la dezbaterile unor subiecte actuale din domeniul geografiei umane; la lectură pentru scriere și dezvoltarea gândirii critice, la dezvoltarea spiritului critic, activ și creativ.

Cadrul didactic, titular al unității de curs Geografie umană generală este cel care dozează ponderea activităților practice realizate de către studenți, reieșind din numărul de ore alocat.

În concluzie, lucrarea se adresează tuturor celor preocupați de Geografia umană: cadre didactice, studenți, elevi, reprezentanți ai comunității educaționale.

LUCRARE PRACTICĂ № 1

TEMA: OBIECTUL DE STUDIU AL GEOGRAFIEI UMANE. METODELE DE CERCETARE UTILIZATE ÎN GEOGRAFIA UMANĂ

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să definească obiectul de studiu al Geografiei umane;
- Să stabilească locul Geografiei umane în sistemul de științe geografice;
- Să determine legăturile Geografiei umane cu alte științe;
- Să analizeze metodele de cercetare aplicate în Geografia umană;
- Să argumenteze importanța practică a Geografiei umane.

Glosar:

Geografia umană – Geografia ca știință, în mod tradițional, s-a dezvoltat în două direcții mari: geografia fizică, care se ocupă cu studierea mediului natural (cadru natural) și geografia umană care studiază populația, așezările și activitățile desfășurate de către oameni, toate acestea în strânsă relație cu factorii mediului natural. Direcția intitulată Geografie umană și-a extins considerabil sfera de acțiune, în special în secolul al XX-lea, de la o abordare relativ restrictivă a relației om-mediul la analiza complexă a tuturor aspectelor geografice ale existenței umane (*Sursa: Erdeli G., ș.a. Dicționar de geografie umană. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini. Pag. 141-142*).

Geografia umană cuprinde o serie de ramuri:

Geografia economică este o ramură a geografiei umane care studiază principiile repartiției forțelor de producție, interdependența și interacțiunea dintre ele, precum și repartiția lor teritorială, condiționată de particularitățile mediului în diferite etape de dezvoltare socială și istorică.

Geografia populației - știința care studiază legitățile și particularitățile teritoriale ale formării și dezvoltării populației și ale localităților umane în diferite condiții sociale, economice și naturale.

Geografia industriei – studiază structura teritorială a producției industriale, principiile de repartiție a întreprinderilor industriale, legitățile de dezvoltare a industriei în ansamblu și a ramurilor industriale pe regiuni sau țări.

Geografia agriculturii – studiază structura teritorială a producției agricole, legitățile de dezvoltare și repartiție a agriculturii în ansamblu și a ramurilor ei în particular, regionarea agricolă.

Geografia transporturilor – studiază structura teritorială a transporturilor, particularitățile repartiției geografice, formarea sistemelor de transport, fluxurile de pasageri și mărfuri.

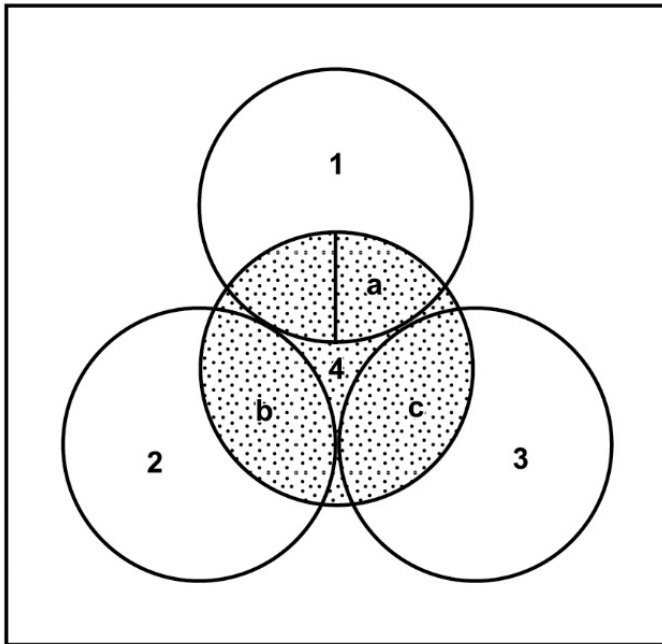

Sarcini didactice:

Activitate individuală!

1. Analizând figura 1 și anexa 1, stabiliți locul Geografiei umane în sistemul de științe și în sistemul științelor geografice.

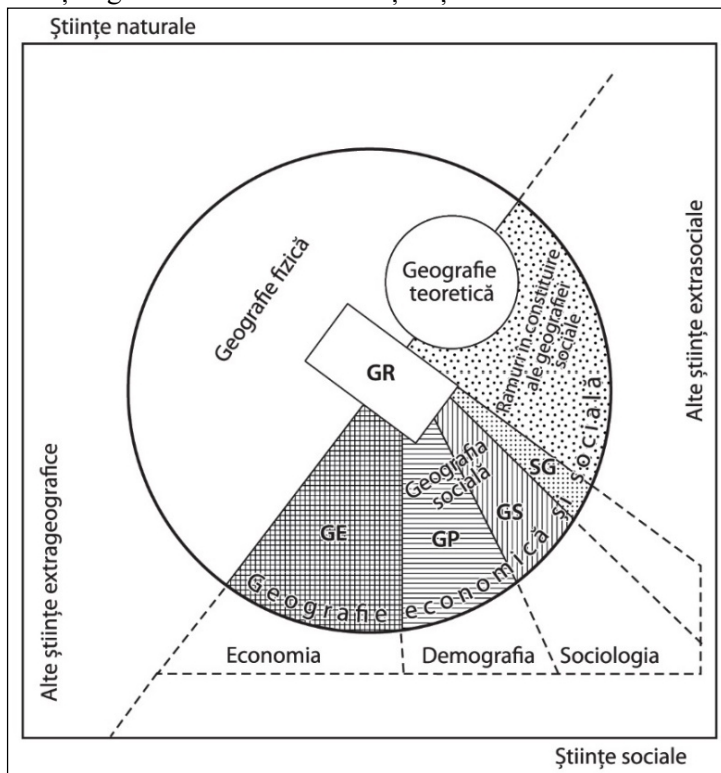

Fig. 1. Geografia în sistemul de științe (după B.Semiovski)

1 - Științele teoretice; 2 - Științele naturale; 3 - Științele umanistice; 4 - Științele geografice: a - geografia teoretică; b - geografia fizică; c - geografia economică.

2. Analizați figura 3, care reprezintă formarea geografiei economice și sociale după Vasile Cucu. Redați, în scris, pe foaia de caiet, reflecțiile cu privire la formarea geografiei economice și sociale, precum și legăturile acesteia cu alte științe.

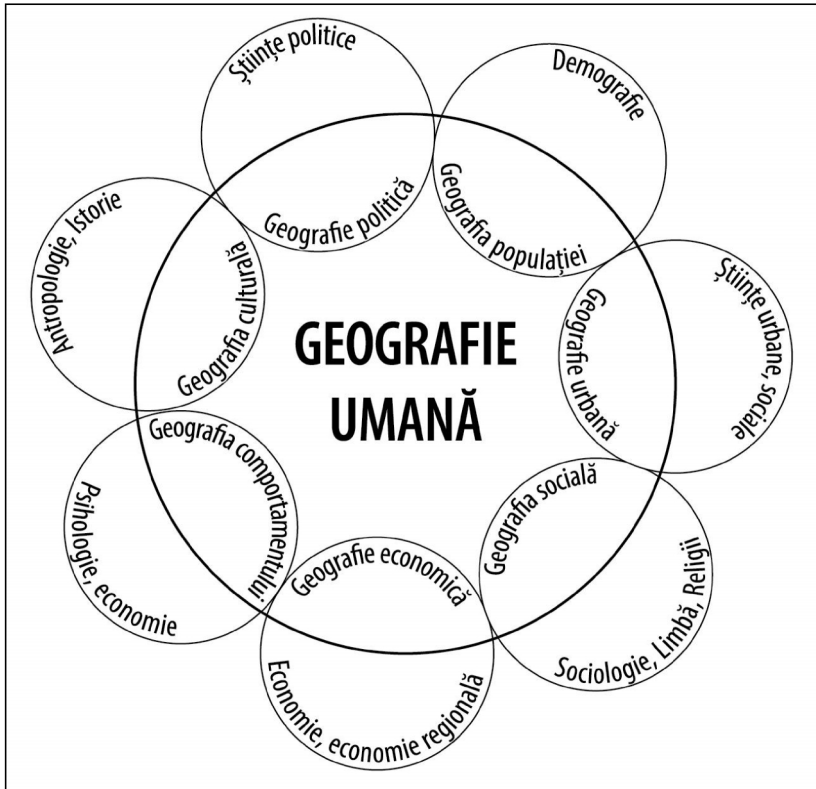
Fig. 3. Schema formării geografiei economice (după V.Cucu)

GE - geografia economică; GP - geografia populației și așezărilor umane; GS - geografia socială; GR - geografia resurselor naturale; SG - alte științe geografice și sociale.

Activitate în perechi

3. Analizați figura 4, care reprezintă *Ramurile geografiei umane* și legăturile geografiei umane cu alte științe/domenii și argumentați prin două exemple concrete valorificarea acestor legături.

Fig. 4. Divizarea geografiei umane și domeniile apropiate de relație (Sursa: Mac I., *Geografie generală*, Cluj Napoca: Editura Europonic, 2000, p. 11, adaptat după Felleman J., Ghetis A., Ghetis Judith, 1995).

Activitate în perechi

4. Analizând figura 5, stabiliți metodele de cercetare utilizate în geografia umană și realizați următoarele sarcini:

- Clasificați, printr-o reprezentare schematică, metodele de cercetare în 2 categorii: *metode tradiționale și metode moderne*.
- Clasificați, printr-o reprezentare schematică, metodele de cercetare în 2 categorii: *metode generale, specifice geografiei; metode specifice geografiei umane*.

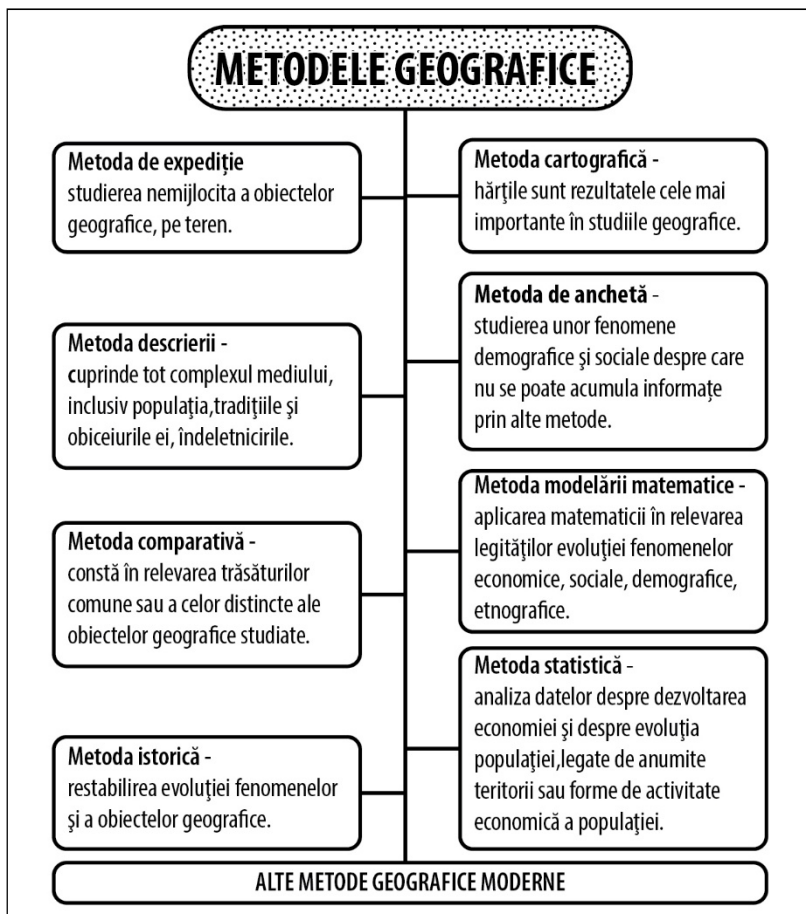

Fig. 5. Metodele de cercetare utilizate în Geografia umană

Activitate individuală

5. Completați tabelul 1 cu principalii indici ce caracterizează statele Europei. Depuneți pe harta-contur statele și capitalele Europei.

Tabelul 1. Statele Europei

Nr. ord.	Denumirea statului	Capitala	Suprafața, în km ²	Populația, persoane	Regimul de guvernare	Organizare a statală
1	2	3	4	5	6	7
STATELE EUROPEI:						
1.						
2.						
3.						
4....						

Important!

Geografia poate fi considerată ca o știință de cercetare a diferențierilor suprafeței terestre, aceasta din urmă fiind rezultatul acțiunii simultane ale mediului și spațiului în care trăiește fiecare ființă umană. Prin urmare, o definiție generală ar putea afirma că geografia este știința interesată de structura și natura interacțiunilor stabilite între două sisteme: sistemul ecologic (care pune în legătură societatea/omul cu mediul în care trăiește) și sistemul spațial (care pune în legătură o porțiune a suprafeței terestre cu o alta).

Geografia umană modernă combină în cercetările sale trei orientări complementare ale interesului științific:

- analiza spațială (centrată pe problemele legate de apariția, localizarea și evoluția structurilor spațiale)
- analiza ecologică (axată pe problematica legăturilor om-mediu)
- analiza regională (fundamentată pe cercetarea evoluției structurilor regionale și ale diferențierilor spațiale).

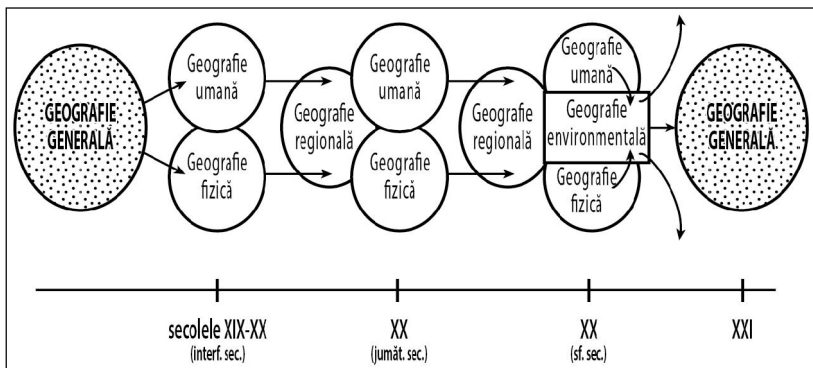
Poziția de interfață a geograficii (între natură și societate) a permis acestei științe o dezvoltare continuă a sistemului de discipline componente, în contextul unei evoluții extrem de complexe a cadrelor epistemologice și teoretice ale științei actuale. În cele ce urmează propunem, pe baza unor lucrări de referință, o sinteză a orientărilor și curentelor majore de idei care au determinat devenirea geografiei umane, precum și o sistematică generală a subdisciplinelor sale, împreună cu temele majore abordate de către acestea (Sursa: Groza O., Muntele I., *Geografie umană generală. Note de curs. Iași, 2005. pag. 74*).

Geografia politică – studiază organizarea spațială a vieții societății (frontiere, organizarea politico-administrativă) și interacțiunea cu

diversitatea factorilor sociali și economici. Geografia politică este o ramură a geografiei ce studiază harta politică. Precursor al geografiei politice a fost geograful german Karl Ritter, dar dezvoltarea ei ca știință geografică separată se datorează elevului său, geograful Friedrich Ratzel.

Geografia resurselor naturale studiază repartiția geografică a resurselor naturale, valorificarea rațională a resurselor naturale în baza unei analize complexe a teritoriului și prognozarea geografică a rezervelor de resurse naturale într-o regiune sau țară.

Geografia ecologică – este o direcție contemporană care studiază problemele interacțiunii omului cu mediul. Mediul înconjurător reprezintă rezultatul interdependenței sistemelor complexe cu geosferele din care este format spațiul geografic și sferelor social-economice sau cu alte cuvinte reprezintă interacțiunea reciprocă a problemelor umanitare, sociale, economice și politice.

Fig. 6. Evoluția ipotetică a geografiei

(Sursa: Mac I., *Geografie generală*, Cluj Napoca: Editura Europonic, 2000. p. 10, după Ianoș, 2000, p.14).

Reflecție! Autoevaluare!

6. Elaborați un eseu/o prezentare cu subiectul: **"Importanța practică a Geografiei umane"**.

Resurse web și bibliografice

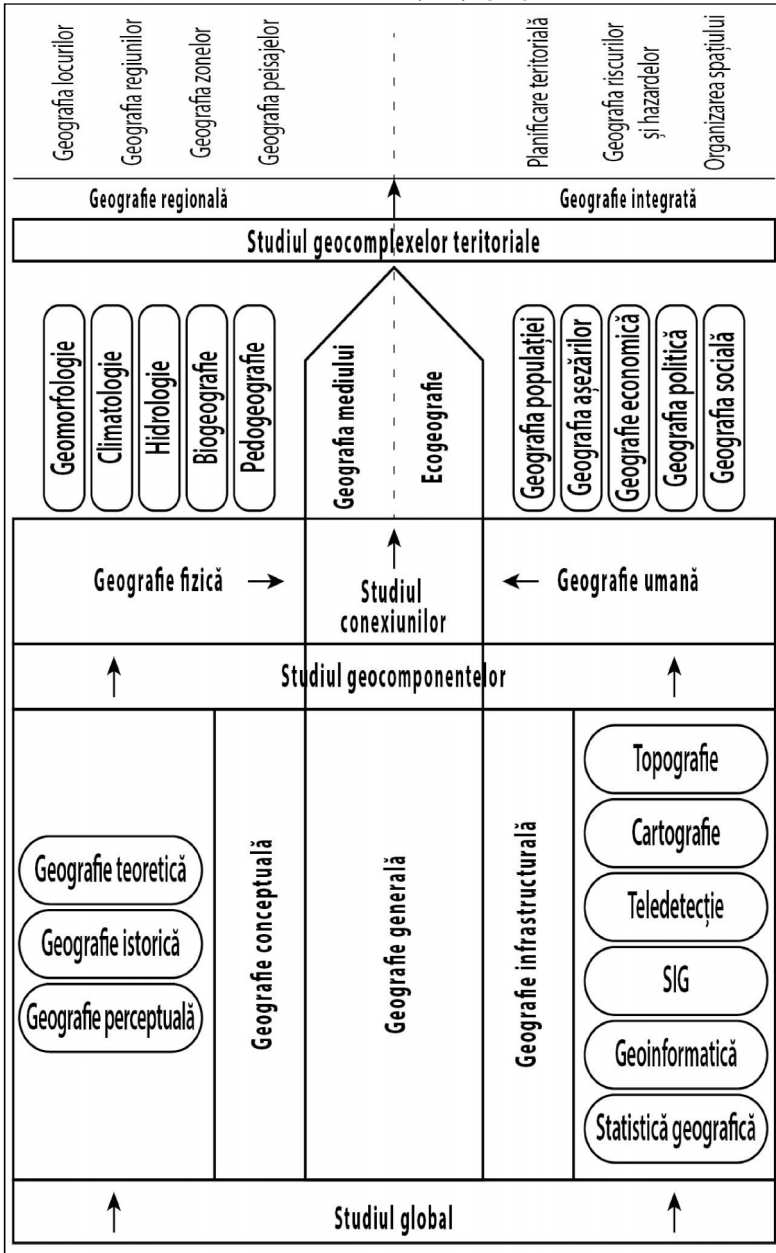
1. Bran F., ș.a. *Geografia economică mondială*, Ed. Economică, București, 1996;
2. Cucu V., *Geografia populației și așezărilor umane*. București : Editura Didactică și Pedagogică, 1981;

3. Donisă I., *Bazele teoretice și metodologice ale geografiei*. Ed. UAIC., Iași, 1987, 243 p. ;
4. Erdeli G., Câdea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
5. Groza O., Muntele I., *Geografie umană generală. Note de curs*. Iași, 2005;
6. Guran-Nica L., Dragomir M., *Geografie economică mondială, Caiet pentru seminarii și lucrări practice*. București: Editura Fundației România de Măine, 2005;
7. Mac I., *Geografie generală*, Cluj Napoca: Editura Europontic, 2000. Matei C., ș.a. , *Geografia economică și socială mondială*, Vol.I, Ed. Evrika, Chișinău, 2004;
8. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
9. Neaguț S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
10. Volontir N., Puțunică A., *Teoria și metodologia geografiei*. UST, Chișinău, 2014, 120 p. ;
11. Жекулин В., С., *Введение в географию*. Изд. ЛГУ, Ленинград., 1989, 272 с.;
12. Горохов С., А., Роготень Н.Н., *Общая экономическая, социальная и политическая география Практический курс*. Изд. Юнити, Москва., 2012, 271 с.;
13. Горбанев В., А., *Общественная география зарубежного мира и России*. Изд. Юнити, Москва., 2014, 487 с.;
14. Саушкин Ю., *Экономическая география: история теория, методы, практика*, МГУ, Москва, 1973;
15. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

Anexe

Anexa 1. Sistemul de științe geografice

TEMA № 2: REPREZENTĂRILE GRAFICE ALE PROCESELOR ȘI FENOMENELOR SOCIAL- ECONOMICE ÎN GEOGRAFIA UMANĂ

Glosar:

Statistica este o știință care studiază totalitatea fenomenelor în masă cu scopul cuantificării, contorizării și stabilirii anumitor legături de dezvoltare a lor cu ajutorul indicatorilor cantitativi și calitativi.

Valorile absolute – au un caracter informativ și caracterizează dimensiunile fenomenelor geografice. Spre exemplu, China este statul care are o populație de 1 406 mln locuitori ceea ce e de 9,5 ori mai mare decât numărul populației Rusiei, care se află pe locul 9 după numărul populației.

Valorile relative – reprezintă rezultatul raportului dintre diferite valori și caracterizează ponderea dintr-un total. De regulă totalul reprezintă 100 de procente. Valorile pot fi reprezentate în procente (raportat la un total de 100 - %) și promile (raportat la un total de 1000 - ‰).

Coeficienți – indicatori care reprezintă caracteristici deosebite a fenomenelor particulare. Spre exemplu – coeficientul reproducerii populației, coeficientul divorțialității sau coeficientul specializării.

Tabelul statistic – reprezintă un sistem de coloane și rânduri care formează o matrice de celule populate cu valori, de asemenea au o denumire ce caracterizează valoarea sau fenomenul caracterizat.

Diagramă - reprezentare grafică care înfățișează în mod schematic un fenomen, un obiect, o corelație dintre două mărimi de natură diferită sau de aceeași natură. Diagrama demonstrează volumul și structura unui fenomen geografic. Deosebim diagrame sub formă de cerc, sub formă de puncte, liniare și de suprafață. Dimensiunea diagramei depinde de dimensiunea suportului de hârtie, de mărimea inițială a valorilor fenomenului reprezentat, diferența dintre cel mai mare și cel mai mic indicator reprezentat, cantitatea de obiecte-diagrame reprezentate.

Diagramele dispun de: **Titlul**, formulat concis, se amplasează, în general, în partea de sus a diagramei; el trebuie să concorde, pe cât posibil, cu cel al tabelului cu date statistice pe care le reprezintă. **Scara de reprezentare** se redă la majoritatea tipurilor de grafice și diagrame, prin gradarea celor două axe ale reprezentării. Gradarea începe de la punctul de intersecție a ordonatei cu abscisa, de la 0, iar dacă valorile sunt prea mari, de la un număr rotund. **Legenda** constă în explicarea culorilor, hașurilor, semnelor folosite și se amplasează, de regulă, în afara reprezentării. **Rețeaua** este un element comun majorității diagramei și poate îmbrăca aspecte diferite. Rețelele pot

fi formate din linii paralele, perpendiculare, din cercuri concentrice, sectoare de cerc, evantai etc.

Cronograma (historiograma) - este folosită pentru reprezentarea dinamicii fenomenelor, construcția ei bazându-se, de asemenea, pe un sistem de axe rectangular. Axa verticală (ordonată) reprezintă scara reprezentării, iar axa orizontală (abscisa) constituie axa timpului. Aceasta din urmă se împarte în părți egale, dacă anii sunt la intervale egale și în părți proporționale cu numărul anilor, când anii nu sunt la intervale egale. Din dreptul fiecărui an care trebuie reprezentat se ridică perpendiculare. De asemenea, din dreptul fiecărei diviziuni de pe ordonată care corespunde valorii de reprezentat se ridică perpendiculare. Din unirea punctelor aflate la intersecția celor două tipuri de perpendiculare, rezultă o linie care sugerează evoluția fenomenului respectiv.

Hărțile statistice sunt reprezentate de cartograme și cartodiagrame.

Cartograma - constituie o metodă de reprezentare aproximativă, în realizarea ei pornindu-se de la o bază de hartă cu unitățile administrativ-teritoriale, pe care cu ajutorul culorilor sau hașurilor se reprezintă intensitățile diferite ale unui anumit fenomen sau aspect economic. Pentru a se construi o cartogramă se scot datele statistice, care se ordonează crescător sau descrescător. În funcție de ceea ce se urmărește se trece la gruparea acestora, pentru fiecare grupă stabilindu-se o culoare sau o hașură. Valorile grupelor stabilite și culorile (hașurile) corespunzătoare se trec la legendă.

Cartodiagramă - constituie o îmbinare a cartogramei cu diagrama, având la bază o hartă pe care sunt delimitate unitățile administrativ-teritoriale, pe care se plasează diagramele. Amplasarea acestora se face în mod arbitrar, fără a depăși însă limitele teritoriale ale unității respective.

1. Construcția reprezentărilor grafice

Exemplul 1: Construcția diagramei de suprafață pentru anii 1980 și 2000 în baza tabelului „**Dinamica structurii producției materiale mondiale în perioada 1960-2020**” (tabelul 1).

Date inițiale:

Tabelul 1. Dinamica structurii producției materiale mondiale în perioada 1960-2020, în %.

Ramuri ale economiei	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2020
Industria	50	54	56	57	58	56	57
Construcțiile	8	7	7	8	7	7	7
Agricultura	15	13	10	9	9	10	11
Transportul și comunicațiile	9	9	9	9	8	9	8
Comerțul internațional	18	17	18	17	18	18	17

Volumul producției mondiale, în mlrd. USD	1383	2984	11288	22742	33703	66164	84578
---	------	------	-------	-------	-------	-------	-------

Prelucrat după sursa: <https://fred.stlouisfed.org/series/NYGDPMKTPCDWLD>,
<https://ourworldindata.org/economic-growth>

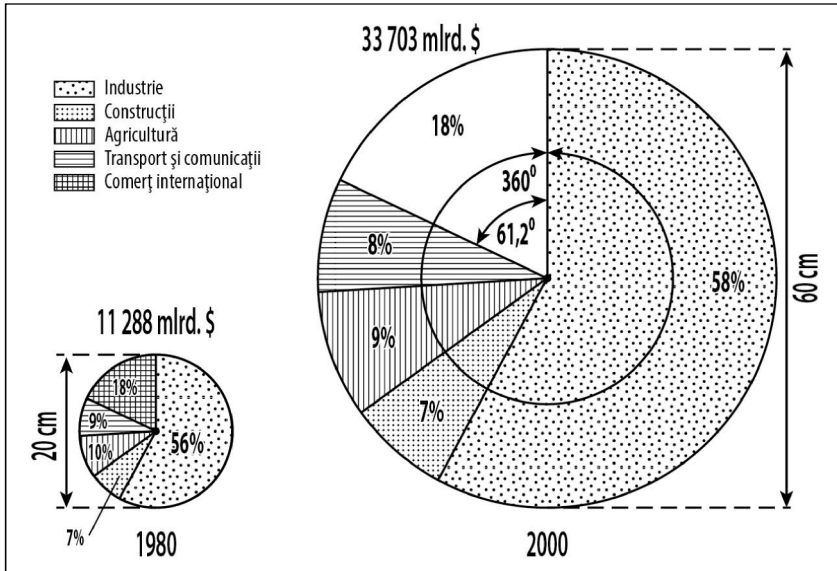

Fig. 1. Structura producției materiale mondiale, anii 1980 și 2000
 (Sursa: <https://ourworldindata.org/economic-growth>)

Exemplul 2: Construcția diagramei în coloane și de suprafață pentru perioada 1960-2020 în baza tabelului „Dinamica structurii producției materiale mondiale în perioada 1960-2020” (tabelul 2).
 Date inițiale:

Tabelul 2. Dinamica structurii producției materiale mondiale în perioada 1960-2020, în %.

Ramuri ale economiei	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2020
Industria	50	54	56	57	58	56	57
Construcțiile	8	7	7	8	7	7	7
Agricultura	15	13	10	9	9	10	11
Transportul și comunicațiile	9	9	9	9	8	9	8
Comerțul internațional	18	17	18	17	18	18	17
Volumul producției mondiale, în mlrd. USD	1383	2984	11288	22742	33703	66164	84578

Prelucrat după sursa: <https://fred.stlouisfed.org/series/NYGDPMKTPCDWLD>,
<https://ourworldindata.org/economic-growth>

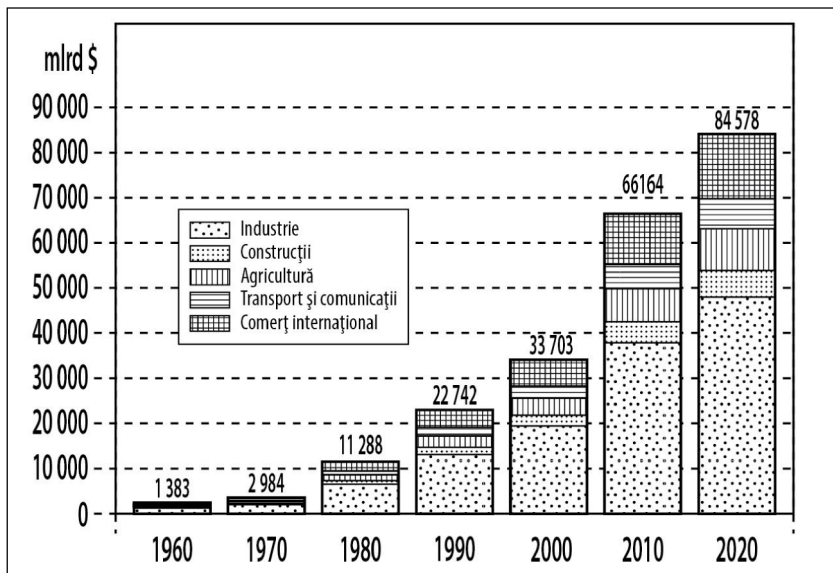

Fig. 2. Dinamica și structura producției materiale mondiale în perioada 1960-2020

(Sursa: <https://ourworldindata.org/economic-growth>)

Exemplul 3: Construcția diagramei în benzi pentru anii 2014 și 2020 în baza datelor din tabelul 3 „Dinamica numărului de căsătorii încheiate în Republica Moldova, pe regiuni geografice, în perioada 2014-2020”.

Tabelul 3. Dinamica numărului de căsătorii încheiate în Republica Moldova, pe regiuni geografice, în perioada 2014-2020.

Regiuni	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nord	6279	6222	5415	5023	4916	4890	3827
Centru	7947	7676	7047	6852	6638	6662	4997
Sud	3617	3294	2994	2788	2895	2857	2109

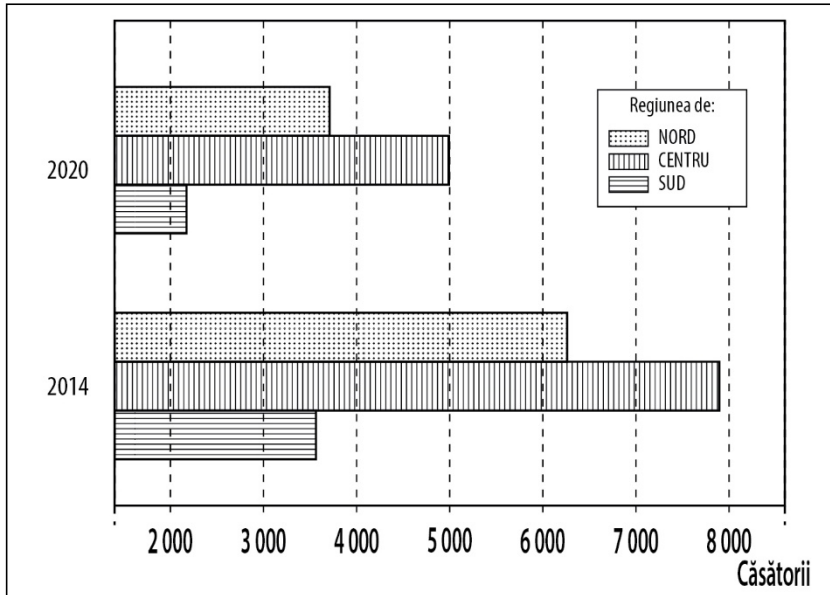

Fig. 3. Casatoriile încheiate în Republica Moldova, pe regiuni, în anii 2014 și 2020.

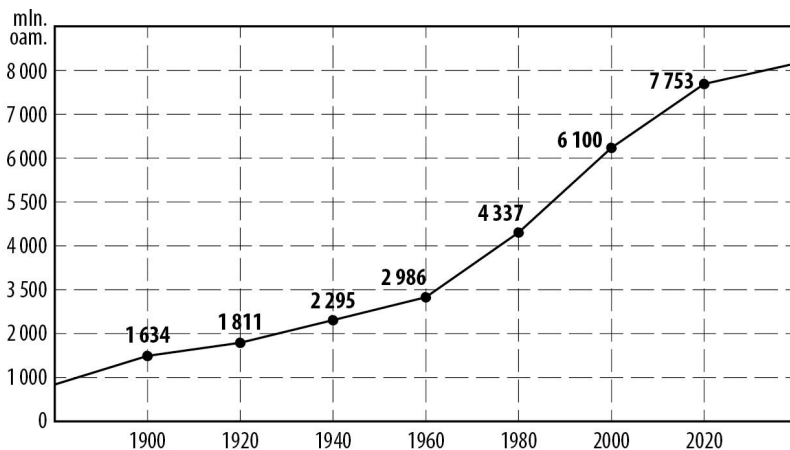
(Sursa: <https://statbank.statistica.md>)

Exemplul 4: construcția cronogramei “Evoluția numărului populației Terrei pe parcursul secolului al XX-lea (mln. persoane)”.

Date inițiale:

Tabelul 4. Evoluția numărului populației Terrei în secolul al XX-lea (mln. persoane)

Anul	Numărul populației
1900	1 634
1920	1 811
1940	2 295
1960	2 986
1980	4 337
2000	6 100
2020	7 753

Fig. 4. Evoluția numărului de locuitori ai Terreii pe parcursul secolului al XX-lea

(Sursa: 1. <https://data.worldbank.org/>)

Exemplul 5: construcția **piramidei vârstelor** a populației statului Yemen în baza datelor din tabelul 5 ”Structura pe grupe de vârstă și gen a populației statului Yemen, anul 2020”.

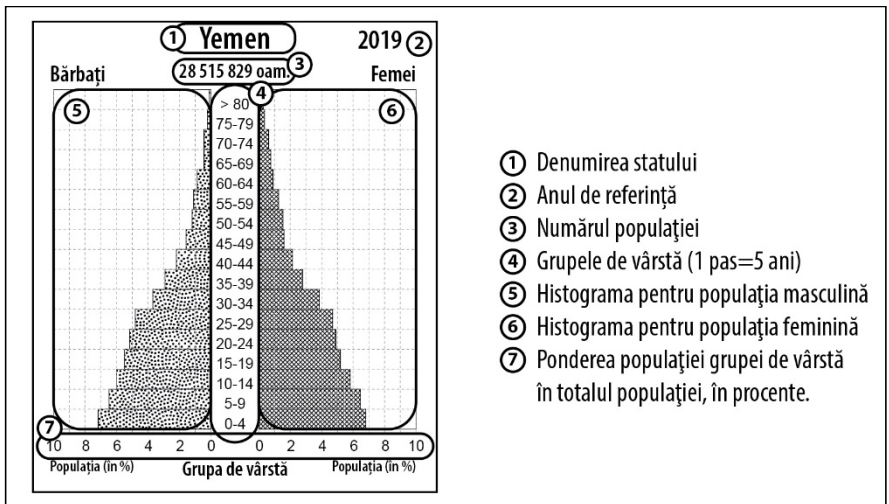
Date inițiale:

Tabelul 5. Structura pe grupe de vârstă și gen a populației statului Yemen, anul 2020

Grupa de vârstă	Bărbați	Bărbați, în %	Femei	Femei, în %
0-4	2 091 393	7,2	2 007 318	6,9
5-9	1 967 864	6,7	1 890 673	6,5
10-14	1 773 584	6,1	1 707 463	5,9
15-19	1 599 912	5,5	1 547 559	5,3
20-24	1 475 565	5,1	1 435 824	4,9
25-29	1 391 516	4,8	1 360 710	4,7
30-34	1 123 730	3,9	1 108 067	3,8
35-39	865 581	3,0	856 146	2,9
40-44	659 468	2,3	628 883	2,2
45-49	479 477	1,6	471 404	1,6
50-54	349 085	1,2	401 106	1,4
55-59	293 880	1,0	338 667	1,2
60-64	236 533	0,8	254 198	0,9
65-69	168 215	0,6	189 681	0,7

Indicații metodice

70-74	114 145	0,4	135 000	0,5
75-79	61 328	0,2	76 995	0,3
80-84	28 010	0,1	39 910	0,1
85-89	9 754	0,0	15 116	0,1
90-94	2 707	0,0	4 097	0,0
95-99	511	0,0	771	0,0
100+	26	0,0	50	0,0
TOTAL:	14 692 284	100	14 469 638	100
TOTAL POPULAȚIE: 29 161 922 oam.				

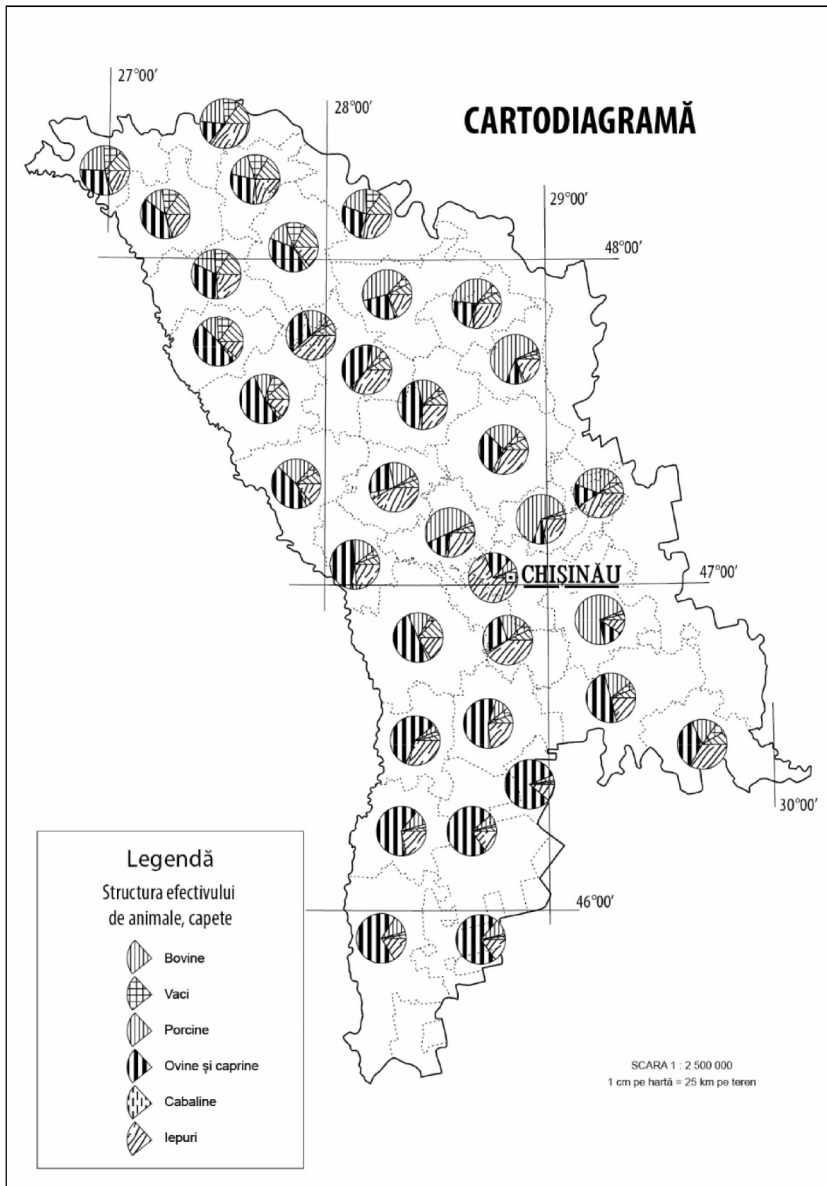

Fig. 5. Piramida de vârstă și gen a populației statului Yemen

(Sursa: <https://www.populationpyramid.net>)

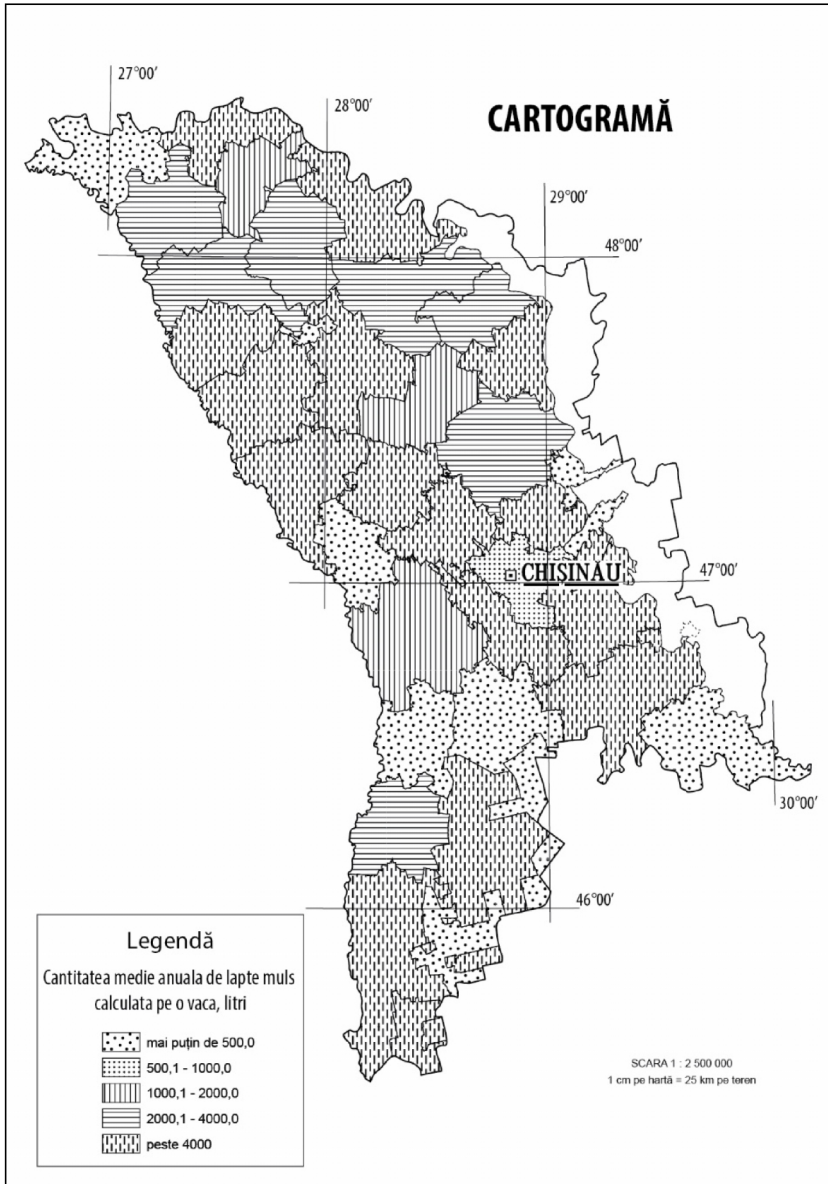
Exemplul 6: cartograma (Fig. 6) realizată în baza datelor din anexa 1.

Exemplul 7: cartodiagrama (Fig. 7) realizată în baza datelor din anexa 2.

Fig. 6. Efectivul de animale în Republica Moldova, în profil teritorial, anul 2021

(Sursa: <https://statbank.statistica.md>)

Fig. 7. Cantitatea medie anuală de lapte muls calculată pe o vacă în Republica Moldova, în profil teritorial, anul 2020 (Sursa: <https://statbank.statistica.md>)

Resurse web și bibliografice

1. FRED. Economic Data. <https://fred.stlouisfed.org/series/NYGDPMKTPCDWLD>;
2. Our World Data. <https://ourworldindata.org/>;
3. World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/>;
4. PopulationPyramid.net. <https://www.populationpyramid.net>
Matei C., ș.a. , *Geografia economică și socială mondială*, Vol.I, Ed. Evrika, Chișinău, 2004;
5. Groza O., Grasland C., Apetrei M., *Elemente de statistică geografică*. Editura UAIC , Iași, 2003, 122 p. ;
6. Ботнару В., *Выполнение картографических материалов при написании контрольных и курсовых работ по экономической и социальной географии. (Методические указания)*. КГУ, Кишинэу, 1986;
7. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

Anexe

**Anexa 1. Efectivul de animale în Republica Moldova,
în profil teritorial, anul 2021**

Nr. ord.	Raioane	Bovine	Vaci	Porcine	Ovine caprine	Cabaline	Iepuri
1	Anenii Noi	3565	2505	69828	12215	202	9178
2	Basarabasca	283	184	634	14857	87	2005
3	Briceni	3596	3083	6195	7534	543	5102
4	Cahul	2043	1284	8937	53769	628	12707
5	Călărași	1597	977	5725	7475	1185	12375
6	Cantemir	1173	874	4473	28291	712	9922
7	Căușeni	4153	3104	12768	33651	186	14467
8	Cimișlia	1647	1259	2433	15085	330	6400
9	Criuleni	1847	1277	36374	5110	380	12273
10	Dondușeni	3048	2512	3059	4969	464	4464
11	Drochia	5832	4309	4661	13159	818	4642
12	Dubăsari	863	623	3838	1866	120	4893
13	Edineț	5789	4399	4757	14463	649	7477
14	Fălești	5511	4004	5929	25674	1321	6014
15	Florești	4174	2998	22787	14609	883	10061
16	Glodeni	5288	3746	4196	16946	1010	4124
17	Hîncești	9425	2294	11021	36082	1342	11702
18	Ialoveni	1253	872	3124	4743	256	6969
19	Leova	1161	911	1358	17923	504	9084
20	mun. Bălți	590	236	1306	2428	54	2845
21	mun. Chișinău	940	545	1638	4176	68	16529
22	Nisporeni	1340	983	3680	10412	844	5445
23	Ocnîța	3190	2408	4804	3305	366	7301
24	Orhei	3447	2444	10806	13419	1243	13220
25	Rezina	1470	1079	24072	4281	574	7154
26	Rîșcani	6085	3923	6120	11613	853	9067
27	Sîngerei	4821	2979	4465	23638	899	19753
28	Șoldănești	2469	1784	10872	6720	891	8524
29	Soroca	5563	3989	6893	9527	878	10031
30	Ștefan-Vodă	2245	1794	4378	9168	223	8754
31	Strășeni	1416	756	15530	4654	567	8149
32	Taraclia	966	527	4257	30261	332	6362

Geografie Umană Generală

33	Telenești	3778	2065	7335	20323	975	11729
34	U.T.A.Găgăuzia	4797	2313	10526	115249	711	24089
35	Ungheni	3589	2216	10781	19299	1542	6361

(Sursa: <https://statbank.statistica.md>)

Anexa 2. Cantitatea medie anuală de lapte muls calculată pe o vacă și producția medie anuală de ouă pe o găină ouătoare în Republica Moldova, în profil teritorial, anul 2020

Nr. ord.	Raioane	Cantitatea medie anuală de lapte muls calculată pe o vaca, kilograme	Producția medie anuală de oua pe o gaina ouatoare, bucati	Nr. Ord.	Raioane	Cantitatea medie anuală de lapte muls calculată pe o vaca, kilograme	Producția medie anuală de oua pe o gaina ouatoare, bucati
1	Anenii Noi	5798	208	19	Leova	0	0
2	Basarabeasca	0	119	20	mun. Bălți	0	0
3	Briceni	0	236	21	mun. Chișinău	825	187
4	Cahul	5238	125	22	Nisporeni	0	0
5	Călărași	5772	0	23	Ocnita	5466	18
6	Cantemir	2775	0	24	Orhei	2063	30
7	Căușeni	4985	0	25	Rezina	6918	0
8	Cimișlia	0	196	26	Rișcani	3357	281
9	Criuleni	4105	0	27	Sîngerei	7500	0
10	Dondușeni	1603	252	28	Șoldănești	3113	0
11	Drochia	3744	0	29	Soroca	7717	0
12	Dubăsari	0	0	30	Ștefan-Vodă	475	0
13	Edineț	3465	213	31	Strășeni	7000	0
14	Fălești	8853	19	32	Taraclia	0	183
15	Florești	3223	0	33	Telenești	1955	32
16	Glodeni	7048	0	34	U.T.A.G.	6393	115
17	Hîncești	1010	0	35	Ungheni	5370	218
18	Ialoveni	6392	33				

(Sursa: <https://statbank.statistica.md>)

LUCRARE PRACTICĂ № 3

TEMA: ETAPELE DE EVOLUȚIE ALE GEOGRAFIEI UMANE

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să argumenteze necesitatea periodizării etapelor de evoluție ale Geografiei umane;
- Să analizeze particularitățile etapelor de evoluție ale Geografiei umane;
- Să aprecieze rolul savanților și cercetătorilor în dezvoltarea și evoluția geografiei umane ca știință;
- Să identifice principalele lucrări geografice care au stat la baza fundamentării Geografiei umane ca știință.

Aspecte teoretice:

Civilizația europeană actuală s-a constituit pe fundamentele culturale moștenite de la antichitatea greco-romană, în ciuda faptului că aceste două civilizații fuseseră precedate în antichitatea timpurie de alte culturi strălucite. Lipsa de informații asupra societăților mai vechi și de un eurocentrism evident fac din Grecia și din Roma antică sursele principale ale culturii și științei europene.

Oikumena – termen ce desemnează totalitatea arealelor permanent locuite în care sunt prezente relații productive și de schimb. Este o denumire generală pentru suprafețe locuite ale uscatului, reprezentând peste 90 % din suprafața acestuia.

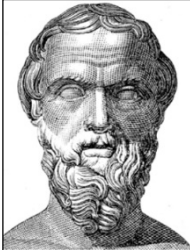

Sarcini didactice:

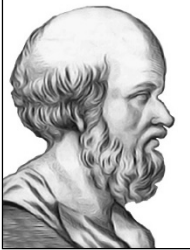
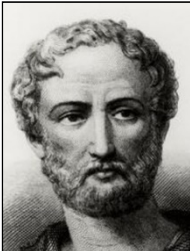

Activitate în perechi

1. Studiind literatura de specialitate și suportul de curs, completați tabelul de mai jos ”Etapale de evoluție a geografiei umane” cu informația lipsă din coloana a patra:

Tabelul 1. Etapele de evoluție ale geografiei umane

Denumire a etapei	Scurtă caracterizare a perioadei	Savanții care s-au remarcat	Scurtă descriere a lucrărilor, aportul savanților în geografia umană
<p>Perioada antică</p>	<p>Perioada când geografia inițial se dezvoltă în cadrul altor științe (istoria, filosofia, politica). Numai dezvoltarea economică, diviziunea socială a muncii între statele sclavagiste și între diferite regiuni a dus la diferențierea geografiei ca știință de sine stătătoare.</p>	 <p>"Istoria", Herodot (486 - 425 î.e.n.).</p>	
		 <p>"Geografia" în 17 volume, Strabo (64(58?) î.e.n. – 20 (21-25?) e.n.).</p>	
		 <p>Ptolemeu (90- 168 e.n.)</p>	

Perioada antică		 <p>Eratostene (275-195 î.e.n.).</p>	
		 <p>Pliniu cel Bătrîn (23-79 d.Cr.).</p>	
		<p>Platon (427-347 î.e.n.), Hippocrate (460-377 î.e.n.), Aristotel (384-322 î.e.n.) etc.</p>	
Perioada feudală (sec. XIII-).	Perioada declinului științei geografice în general și de dispariție aproape completă a cunoștințelor geografiei economice. Informația despre realizările savanților	<p>Johannes de Sacrobosco (1195 – 1256)</p>	
		<p>Vincent de Beauvais (1184(1194?) – 1264)</p>	
		<p>Brunetto Latini (1220 –1294).</p>	

Geografie Umană Generală

	chinezi și indieni n-a ajuns până în zilele noastre.	Marco Polo (1254-1324).	
Perioada renașterii (sec. XV-XVI).	Apariția primelor lucrări noi în domeniul geografiei economice. În această perioadă începe dezvoltarea relațiilor capitaliste de producție, dezvoltarea centrelor comerciale, Marile Descoperiri Geografice, se aprofundează diviziunea socială și teritorială a muncii. Ca urmare a acestor fenomene a apărut necesitatea de a crea o nouă direcție a științei geografice - geografia economică.	Lodovico Guicciardini (1521 –1589).	
		Bernhardus Varenius (1622 - 1650).	
		Jean Bodin (1530-1596), Charles de Secondat, Baron de Montesquieu (1689-1755), Vasily Tatishchev (1686-1750).	
Perioada diferențierii și	Formarea sistemului de științe	"Lexiconul economic" , Mihail Lomonosov (1711 - 1765).	

<p>separării geografiei economice ca știință.</p>	<p>geografice. Definierea ramurii ca știință geografică, ca știință care trebuie să studieze sistemul diviziunii teritoriale a muncii. S-a conturat subiecte care pot fi considerate ca obiect de studiu al geografiei economice</p>		
	<p>A. Humboldt (1769 - 1859), Karl Ritter (1779-1859), A. Büsching (1724-1793), Ia.Thunen (1769 - 1859), C. Arseniev (1789 - 1865).</p>		
<p>Perioada constituiri i școlilor geografice</p>	<p>Formarea școlilor geografice.</p>		
<p>6. Perioada apariției primelor studii teoretice, a formării sistemului de științe.</p>	<p>Începutul secolului al XIX-lea se caracterizează prin realizări considerabile în dezvoltarea economiei politice sub influența lucrărilor lui Adam Smit, David Ricardo ș.a. Acest fapt a servit ca un imbold și</p>	<p>"Cosmos", A. Humboldt (1769-1859) K. Ritter (1779-1859).</p>	
		<p>K. Ritter (1779-1859).</p>	
		<p>Constantin Arseniev (1789-1865)</p>	

	pentru dezvoltarea geografiei economice, deoarece dezvoltarea geografiei economice în baza economiei politice constituie o nouă etapă în formarea unei noi direcții fundamentale a științei geografice.		
		P. Semeonov (1827-1914).	
		E. Reclus (Franța, 1830-1905), L. Mecinikov (Rusia, 1838-1888), G. Marsh (SUA, 1801-1882), D. Mendeleev (Rusia, 1834-1907), F. Ratzel (Germania, 1844-1904) ș.a.	
Perioada formării sistemului de științe ale geografiei economice contemporane (secolul al XX-lea).	Un rol deosebit pentru dezvoltarea geografiei economice a avut constituirea structurii economiei mondiale, piața mondială, aprofundarea diviziunii sociale și teritoriale a muncii. Drept rezultat, s-au mărit considerabil cerințele practicii față	F. Ratzel, J. Mackinder, A. Kruber, V.P. Semeonov	
		Vladimir Den (1867—1933)	
		A. Gerbertson, P. Semeonov, D. Mendeleev (1834—1907)	
		A. Hettner (1859-1941), P. Vidal de la Blache (1845-1918), E. Martonne (1873-1955), N Baranski	

<p>de știința geografică și, în special, față de geografia economică. Corespunzător, s-au lărgit direcțiile de cercetare ale noilor fenomene economice, geografice, politice, care a și avut drept consecință apariția unor noi subramuri ale geografiei economice.</p>	<p>(1881-1963), Iu. Saușkin (1911-1982), B. Semiovski (1907-1976), S. Mehedinți (1868-1962)</p>	
	<p>J. Brunhes (1869-1930), V. Poșșevski (1905-1984), S. Kovaliov (1912-1997), P. Kabo (1996-1957), O. Constantinov (1903-1986);</p>	
	<p>J. Mackinder (1861-1942), V. Kolosov, S. Lavrov</p>	
	<p>V. Iațunski (1893-1966), I. Magidovici (1884-1976)</p>	
	<p>V. Poșșevski (1905-1984), S. Kovaliov (1912-1997), I. Nicolski (1907-1986), V. Macsacovschii (1924-2015)</p>	
	<p>William Bunge (1928-2013), Richard Chorley (1927 - 2002), Yi-Fu Tuan (1930), Peter Haggett (1933), David Harvey (1935) ș.a.</p>	

2. Completați tabelul 2 cu principalii indici ce caracterizează statele Asiei. Depuneți pe harta-contur statele și capitalele Asiei.

Tabelul 2. Statele Asiei

Nr. ord.	Denumirea statului	Capitala	Suprafața, în km ²	Populația, persoane	Regimul de guvernare	Organizare a statală
1	2	3	4	5	6	7
STATELE ASIEI:						
1.						
2.						
3.						
4....						

Reflecție! Autoevaluare!

Reactualizează	Înțelege	Aplică	Analizează	Evaluează	Crează
Recunoaște noțiunea de "geografie umană".	Explică de ce perioada feudală este considerată perioada decăderii științei.	Reprezintă schematic noile direcții apărute în geografie a umană în secolul XX.	Analizează aportul cercetătorului german Bernhardus Varenius în dezvoltarea geografiei.	Evaluează rolul geografului Alexander von Humboldt în dezvoltarea geografiei umane.	Elaborează un eseu/ prezentare cu subiectul: "Mihail Lomonosov - fondatorul geografiei economice".

Resurse web și bibliografice

1. <https://www.britannica.com/biography/Anton-Friedrich-Busching>;
2. <https://www.britannica.com/biography/Alexander-von-Humboldt>;
3. Bran F., ș.a. *Geografia economică mondială*, Ed. Economică, București, 1996;
4. Groza O., Muntele I., *Geografie Umană Generală. Note de curs*, Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", 2005;
5. Matei C., ș.a. , *Geografia economică și socială mondială*, Vol.I, Ed. Evrika, Chișinău, 2004;

6. Neguț S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
7. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
8. Джеймс П., Мартин Дж., *Все возможные миры. История географических идей*. Прогресс, Москва, 1988;
9. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

LUCRARE PRACTICĂ № 4

TEMA: ȘCOLILE ȘTIINȚIFICE EUROPENE DE GEOGRAFIE UMANĂ

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să evidențieze particularitățile dezvoltării Geografiei umane în Germania, Franța, Federația Rusă și alte state europene;
- Să analizeze concepțiile de bază ale școlilor științifice europene de Geografie umană;
- Să numească savanții și reprezentanții de bază a acestor școli;
- Să argumenteze importanța lucrărilor lui A. von Humboldt, F. Ratzel, K. Ritter, A. Busching, P. Vidal de la Blache ș.a.;
- Să specifice meritul lui M. Lomonosov, V. Tatișev, K. Arseniev și P. Semionov în dezvoltarea Geografiei umane și economice;
- Să releve importanța școlii de Geografie umană sovietică;
- Să enumere direcțiile contemporane de cercetare în Geografia umană.

Glosar:

Școală științifică geografică – grupări de adepți alcătuite în jurul unor personalități marcante în domeniul geografiei.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Studiind suportul de curs și literatura de specialitate, completați tabelul 1 cu informația lipsă:

Tabelul 1. Particularitățile generale ale școlilor științifice geografice

Denumirea școlii	Reprezentanții școlii	Rezultatele obținute
------------------	-----------------------	----------------------

<p>Școala geografică germană</p>	<p>Im.Kant, A. Humboldt, K. Ritter, F. Ratzel Ia. Thunen, A. Hettner, A. Busching.</p>	
<p>Școala geografică franceză</p>	<p>P. Vidal de la Blache, E. Martonne, A. Demanjeon, A. Bernard, Vaugondi, Desmarest.</p>	
<p>Școala geografică rusă</p>	<p>M. Lomonosov, V. Tatișcev, C. Arseniev, P. Keppen, L. Mecinikov, A. Semeonov, D. Mendeleev, N. Baranski, A.Skvorțov, A. Fortunatov, V. Davîdovici, B. Horev, N.Agafonov ș.a.</p>	

Activitate individuală

2.Studiind literatura de specialitate, suportul de curs, completați tabelul 2.

Tabelul 2. Principalele lucrări științifice apărute în domeniul Geografiei umane în secolele XVIII-XIX

Denumirea lucrării și a autorului	Esența/abordări/direcții dezvoltate
" <i>Geographie humaine</i> " de J. Brunhes	
„ <i>Geographie en France</i> ” de P.Vidal de la Blache,	
" <i>La Valachie</i> " de E. de Martonne	
„ <i>Problemes de geographie humaine</i> " de A. Demanjeon.	
„ <i>Antropologia</i> " de Im. Kant	
„ <i>Imaginile naturii</i> " și „ <i>Cosmos</i> " de A. von Humboldt	
" <i>Geografia generală</i> " de A. Busching,	
„ <i>Lexiconul economic</i> " de M. Lomonosov	

3. Completați tabelul 3 cu principalii indici ce caracterizează statele Africii. Depuneți pe harta-contur statele și capitalele Africii.

Tabelul 3. Statele Africii

Nr. ord.	Denumirea statului	Capitala	Suprafața, în km ²	Populația, persoane	Regimul de guvernare	Organizare a statală
1	2	3	4	5	6	7
STATELE AFRICII:						
1.						
2.						
3.						
4....						

Descoperă!

1. Cine este Alexander von Humboldt.

<https://www.youtube.com/watch?v=EzakQuKqBeQ;>

2. Carl Ritter, founder of Human Geography.
<https://www.youtube.com/watch?v=7kYfMnyLsSw;>
3. Alexander von Humboldt, Documentary.
<https://www.youtube.com/watch?v=pgvX0QdYI6M;>
4. Paul Vidal de la Blache.
<https://www.youtube.com/watch?v=fQjpCZYabhQ;>
5. Mihail Lomonosov.
[https://www.youtube.com/watch?v=euYau07rms0.](https://www.youtube.com/watch?v=euYau07rms0)

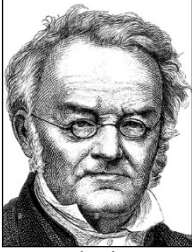
Reflecție! Autoevaluare!

4. În tabelul 4 sunt incluși reprezentanții de vază ai școlilor geografice europene. Studiind suportul de curs și literatura de specialitate, completați cu informația ce vizează aportul acestora în dezvoltarea Geografiei umane.

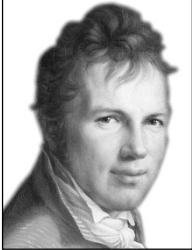
Tabelul 4. Aportul reprezentanților de vază ai școlilor științifice geografice europene în dezvoltarea Geografiei umane

Reprezentatul școlii geografice	Școala geografică	Aportul în dezvoltarea geografiei umane
 Mihail Lomonosov (1711-1765)		
 Vasily Tatișcev (1686-1750)		

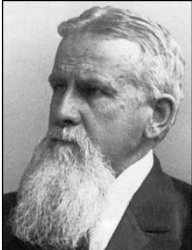
Karl Ritter
(1779-1859)

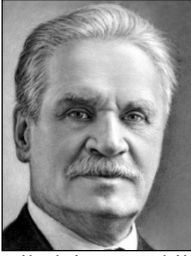
Alexander von
Humboldt
(1769-1859)

Konstantin
Arseniev
(1789-1865)

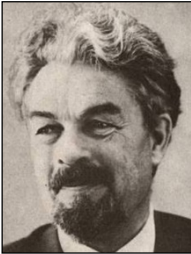
Friederich Ratzel
(1844-1904)

Nikolai Baranskii
(1881-1963)

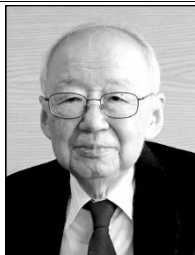
Walter Christaller
(1893-1969)

Iulian Sauşkin
(1911-1982)

Richard Chorley
(1927-2002)

Yi-Fu Tuan
(1930)

Resurse web și bibliografice

1. Groza O., Muntele I., *Geografie umană generală. Note de curs*. Iași, 2005;
2. Matei C., ș.a. , *Geografia economică și socială mondială, Vol.I*, Ed. Evrika, Chișinău, 2004;
3. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Geografie economică. Resursele Terrei*, București, Ed. Teora, 2001;
4. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
5. Neguț S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
6. Джеймс П., Мартин Дж., *Все возможные миры. История географических идей*. Прогресс, Москва, 1988;
7. Саушкин Ю., *Экономическая география: история теории, методы, практика*, МГУ, Москва, 1973;
8. Sochircă V., Mamot V., 2004. *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.
9. List of geographers.
https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_geographers

LUCRARE PRACTICĂ № 5

TEMA: ȘCOALA ȘTIINȚIFICĂ ROMÂNEASCĂ DE GEOGRAFIE UMANĂ

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să evidențieze particularitățile dezvoltării Geografiei umane în spațiul românesc;
- Să analizeze concepțiile de bază ale școlii științifice românești de Geografie umană;
- Să numească savanții și reprezentanții de bază a acestor școli;
- Să argumenteze importanța lucrării ”Descrierea Moldovei” de Dmitrie Cantemir;
- Să specifice aportul lui Simion Mehedinți în dezvoltarea Geografiei umane;
- Să enumere direcțiile contemporane de cercetare în Geografia umană din Republica Moldova.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Studiind suportul de curs și literatura de specialitate, completați tabelul 1 cu informația lipsă:

Denumire a etapei	Scurtă caracterizare a perioadei	Savanții și cercetătorii care s-au remarcat	Scurtă descriere a lucrărilor, aportul savanților în geografia umană din spațiul românesc
Etapă antică sau inițială – ”etapa geografiei informativă”	Particularități de bază: acumularea informației geografice despre spațiul geto-dacic pe	Herodot, Polibiu (201 - 120 î.Hr.) Strabo Plinius cel Bătrîn (23 - 79 e.n.)	

Geografie Umană Generală

<p>Perioada orânduirii scalavagis te – secolele XIV-XV</p>	<p>teritoriul carpato-dunărean. Aceste descrieri se efectuau de călători și oameni de afaceri din diferite state ale Europei. Africii, Asiei. La începutul mileniului I apar primele studii speciale ale spațiului românesc.</p>	<p>Adrian din Nicomedia Idrisi (1154) Ibn Battutah (1304-1377)</p>	
<p>Etapa de tranziție (secolele XV-XVIII)</p>	<p>Continuă studiile și călătoriile diplomaților străini și apar o serie de lucrări ale cercetătorilor români. În afară de direcțiile tradiționale de cercetare, se efectuau investigații în anumite direcții speciale (care au dus la apariția unor ramuri ale geografiei economice) și studii profunde</p>	<p>Matei de Murano Gh. Reichersdorffer Miron Costin Grigore Ureche Sebastian Munster (1489-1552) Celebi J. Honterus (1498-1549) N. Olahus (1493 - 1568) Nicolae Milescu (1636-1708) Constantin Cantacuzino – (1650 – 1716)</p>	

	regionale (pentru Transilvania, Valahia, Muntenia ș.a.).	Amfilohie Hotiniul (1735-1800) Dmitrie Cantemir A. Zașciuk	
Etapă constituiri i geografiei științifice moderne – secolul XIX	Cunoștințele și informația geografică despre principatele Române sînt sintetizate în primele manuale de geografie ale României. O realizare deosebită în dezvoltarea științei geografice constituie atît hărțile geopolitice, cît și editarea la București a primului atlas “Atlasul geografic al României” (1866).	Z. Arbore B. Timpeanu Gh. Asachi Iosif Genilie Emil Racoviță Mihai David G. Cobâlceanu Gh. Munteanu Murgoci	
Etapă contemporană – secolul XX- prezent	Etapă contemporană în dezvoltarea gîndirii geografice românești a contribuit atît la lărgirea orizontului geografic, cit	Simion Mehedinți (1868-1962), V. Mihăilescu (1890-1978), Gh. Vilsan (1885-1935), C. Brătescu (1882-1945),	

	și la acumularea unui material faptic, la organizarea instituțiilor geografice și la pregătirea cadrelor de înaltă calificare. O influență considerabilă asupra dezvoltării geografiei economice în România au avut lucrările marilor promotori germani A. Humboldt, K. Ritter și F. Ratzel, și francezi - Vidal de la Blache, Em. de Martonne, El. Reclus.	M. David (1886-1954) V. Tufescu Al.Rădulescu V. Cucu I.Șandru A. Ungureanu V. Trebici L.Berg M. Radul A. Odud V. Zelenciuc C. Matei M. Mățu S. Florea M. Pozdârcă T. Strișcă A. Stejaru S. Ciubară V. Botnaru	
--	---	---	--

2.Studiind literatura de specialitate și suportul de curs, analizați aportul în dezvoltarea geografiei umane ale unor savanți geografi, completând tabelul 2.

Tabelul 2. Aportul în dezvoltarea geografiei umane ai unor reprezentanți ai școlii științifice geografice din spațiul românesc

Numele cercetătorului	Aportul în dezvoltarea geografiei umane

Dimitrie Cantemir
(1673-1725)

Simion Mehedinți
(1868-1962)

Macarie Radul
(1910-1971)

Activitate individuală

3. Studiind literatura de specialitate și suportul de curs, completați tabelul 3.

Tabelul 3. Analiza lucrării ”Descrierea Moldovei” de D. Cantemir

”Descrierea Moldovei”/”Discriptio Moldaviae”, Anii 1715-1717	Structura lucrării	Importanța lucrării în dezvoltarea geografiei în spațiul românesc

4. Dezvoltarea Geografiei populației și așezărilor umane în spațiul românesc. Completați tabelul 4.

Tabelul 4. Principalele abordări în domeniul Geografiei populației și așezărilor umane în spațiul românesc

Cercetătorii	Esența/abordări/direcții dezvoltate, merite, lucrări științifice
Vintilă Mihăilescu (1890-1978), Ioan Șandru (1913-2010), Vasile Cucu (1927-2015), Alexandru Rădulescu (1905-1989), Vladimir Trebici (1916-1999), Alexandru Ungureanu (1941).	
Constantin Matei (1940) Valentin Zelenciuc (1928-2003) Matei Mătcu (1934)	

5. Dezvoltarea Geografiei ramurilor economiei naționale în spațiul românesc. Completați tabelul 5.

Tabelul 5. Principalele abordări în domeniul Geografiei ramurilor economiei naționale în spațiul românesc

Cercetătorii	Esența/abordări/direcții dezvoltate, merite, lucrări științifice
Ion Velcea (1928-2018), Victor Tufescu (1908-200).	
Macarie Radul (1910-1971), Sezont Ciubară (1941-1997), Valeriu Botnaru (1943-1997).	

Descoperă!

1. Simion Mehedinți. <https://tinyurl.com/y6g7z2h4>,
<https://www.youtube.com/watch?v=c9056GU9EOI>;
2. Dmitrie Cantemir. Statele Americii.
<https://tinyurl.com/yytdh8cm>,
<https://www.youtube.com/watch?v=YkyOMZVqmEI>;

Reflecție! Autoevaluare!

6.Elaborați o prezentare cu tema: **”Dezvoltarea geografiei umane în Republica Moldova în perioada 1950-2020”**

Resurse web și bibliografice

1. Groza O., Muntele I., *Geografie umană generală. Note de curs*. Iași, 2005;
2. Donișă I., *Bazele teoretice și metodologice ale geografiei*. Ed. UAIC., Iași, 1987, 243 p.
3. Matei C., ș.a. , *Geografia economică și socială mondială*, Vol.I, Ed. Evrika, Chișinău, 2004
4. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Geografie economică. Resursele Terrei*, București, Ed. Teora, 2001;
5. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
6. Neguț S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
7. Sochircă V., Mamot V., 2004. *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

LUCRARE PRACTICĂ № 6

TEMA: HARTA POLITICĂ A LUMII: CARACTERISTICI GENERALE

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să definească principalele noțiuni: harta politică, poziția politico-geografică a unui stat; geografie politică, stat;
- Să analizeze principalele obiecte ale hărții politice a lumii;
- Să evalueze modificările calitative și cantitative pe harta politică a lumii;
- Să evidențieze etapele de formare a hărții politice a lumii.

Glosar:

Harta politică a lumii – reprezentare cartografică tematică a unităților politice (totalitatea statelor și teritoriilor, indiferent de statutul pe care îl au) existente la nivel mondial la un moment dat.

Harta politică reflectă poziția geografică a statelor, forma de guvernare, diviziunea teritorial-administrativă.

Harta politică – obiect de studiu al geografiei politice.

Geografie politică – ramură a geografiei care studiază statul, ca unitate teritorială existentă pe harta politică, și relațiile interstatale, pornind de la aspectele politice ale fenomenelor geografice.

Statul – unitate administrativ-teritorială delimitată de frontiere, cu un anumit număr de locuitori și cu legi proprii de guvernare și suveranitate asupra propriului teritoriu.

Poziția politico-geografică a unui obiect (stat, o parte a unui stat, grup de state) în raport cu alte state sau grup de state ca unități politice. Poziția politico-geografică a unui stat, în sens larg, reprezintă un complex de condiții politice, legate de poziția geografică a unui stat (regiune) care se exprimă printr-un sistem de relații politice interdependente cu lumea înconjurătoare.

Teritoriul unui stat – este principala unitate administrativ-teritorială a lumii contemporane, care reprezintă o parte din suprafața Terrei, subsolul, spațiul aerian și maritim, asupra cărora se răsfrânge suveranitatea statului respectiv. Parte a teritoriului unui stat care este înconjurat din toate părțile de teritoriul altui stat se numește enclavă (Vatican, San Marino în Italia,

Lesotho în Rep. Africa de Sud etc.). Dacă enclava are ieșire la mare, atunci ea se numește semi-enclavă (Monaco, Brunei etc.).

Anexare teritorială – acțiune a unui stat de alăturare forțată a unui teritoriu vecin, aparținând unui alt stat, reclamându-se diverse motive pentru justificarea actului respectiv.

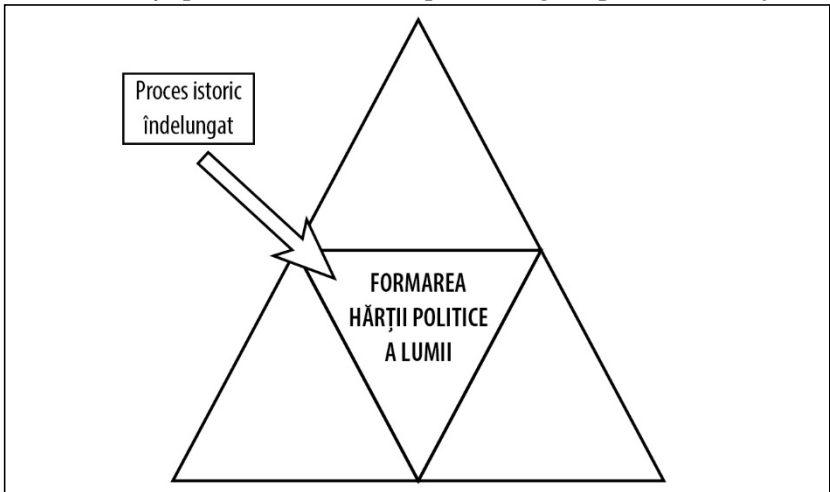

Sarcini didactice:

Activitate în grup

1. Formați două grupuri și timp de 10 minute reflectați asupra principalelor evenimente/acțiuni care au determinat și au influențat formarea hărții politice a lumii, completând figura-poster de mai jos:

Important!

În formarea hărții politice se deosebesc câteva perioade esențiale, care, în principiu, corespund cu principalele perioade de dezvoltare a societății umane. Ele sunt următoarele:

1. Antică - începe la sfârșitul mileniului IV î.Hr., odată cu formarea primelor state și durează până la sfârșitul secolului V al erei noastre, când se destramă Imperiul Roman de Apus.

2. Medievală - durează din secolul al V-lea până la sfârșitul secolului al XV-lea, adică până la începutul Marilor Descoperiri Geografice.

3.Nouă - începe la sfârșitul secolului al XV-lea și se termină la începutul secolului al XX-lea, când începe Primul Război Mondial.

4.Contemporană - care începe de la sfârșitul Primului Război Mondial și durează până în prezent. Această perioadă se împarte în trei etape și anume:

- *interbelică*, care cuprinde intervalul dintre cele două războaie mondiale;

- *postbelică*, care a durat de la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial și până la sfârșitul anilor '80;

- *actuală*, care începe la sfârșitul anilor '80 și durează până în prezent.

Activitate frontală

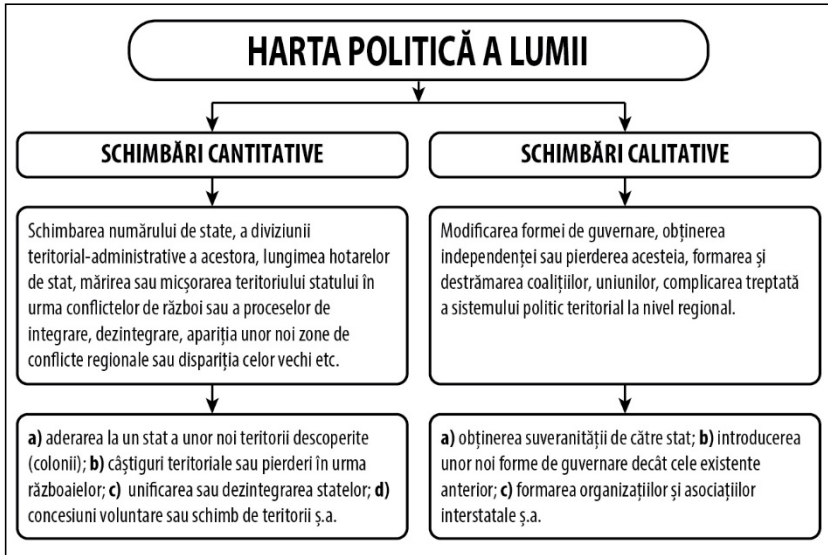
La începutul secolului al XXI-lea numărul statelor independente ajunge la aproximativ un număr de 230-240. Astfel, dacă în anul 1900 pe Terra existau doar 57 de state suverane, înaintea celui de-al doilea Război Mondial – 71, atunci în anul 2013 – 196. Celelalte teritorii sunt așa-numitele teritorii dependente de fostele imperii coloniale Marea Britanie, Franța, Țările de Jos, SUA.

2.Explicați de ce nu putem numi cu exactitate numărul de state de pe Harta politică a lumii?

Activitate individuală

3.Analizând figura 2, care reflectă esența schimbărilor cantitative și calitative pe harta politică a lumii, completați tabelul 1 cu exemple de state, care au parcurs schimbări cantitative sau calitative în evoluția lor.

Fig. 2. Modificări cantitative și calitative pe harta politică a lumii – aspecte de bază.

Tabelul 1. Modificări cantitative și calitative ale hărții politice la nivel de state și regiuni

Exemple de state/regiuni:	
Modificări cantitative	Modificări calitative
...	...
...	...
...	...
...	...

4. Completați tabelul 2 cu principalii indici ce caracterizează statele Americii de Nord (inclusiv țările din bazinul Mării Caraibilor). Depuneți pe harta-contur statele și capitalele Americii de Nord.

**Tabelul 2. Statele Americii de Nord
(inclusiv țările din bazinul Mării Caraiblor)**

Nr. ord.	Denumirea statului	Capitala	Suprafața, în km ²	Populația, persoane	Regimul de guvernare	Organizare a statală
1	2	3	4	5	6	7
STATELE AMERICII DE NORD:						
1.						
2.						
3.						
4....						

Descoperă!

1. Câte state independente sunt pe Terra?
<https://geografilia.blogspot.com/2015/09/cate-state-independente-sunt-pe-glob.html>;
2. Statele Americii.
<https://www.youtube.com/watch?v=9N2FPoAaGKE>.

Reflecție! Autoevaluare!

5. Elaborați o prezentare/poster cu tema: *”Modificări calitative și cantitative ale hărții politice în Europa”*

Important!

Mecanisme care determină schimbări pe harta politică a lumii:

a) Evolutive sau secvențiale, algoritmul cărora se rezumă la activitatea intenționată a statului și a societății cu privire la necesitatea unei viitoare transformări. În acest caz societatea sprijină activitatea statului sau societatea poate fi inițiatorul acestor schimbări. Aceste schimbări au loc treptat și nu sunt dureroase pentru populație. Mecanisme: alegeri electorale, referendum, chestionarea părerilor populației prin mijloace electronice, modificări permise public la legea de bază a țării sau la alte documente de reglementare importante la forma de guvernare a statului, abdicarea monarhului de pe tron și transferul voluntar al puterii către un nou șef de stat sau instituții sociale și politice etc.

b) Revoluționare sau radicale, bazate pe schimbări bruște ale activităților politice în rezultatul activizării protestelor. În astfel de situații rezultatele transformărilor sunt pozitive și necesare pentru anumite pături ale populației și negative - pentru altele. Mecanisme: evenimente revoluționare variate, ca lovituri de stat, războaie civile; diferite forme de confruntări sociale (greve, demonstrații cu folosirea armelor, ciocniri cu reprezentanții forțelor de ordine ș.a.)

c) Militaro-politice - legate de agresiunea militară. Această formă chiar dacă nu se manifestă atât de frecvent în lumea contemporană, nu și-a pierdut din actualitate. Agresiunea militară a unor state față de altele se poate încheia cu ocuparea sau anexarea parțială sau totală a unor teritorii (Sahara de Vest, înălțimile Golan din Siria etc.), menținerea conflictelor armate la nivel regional, războaie interne ș.a.

Resurse web și bibliografice

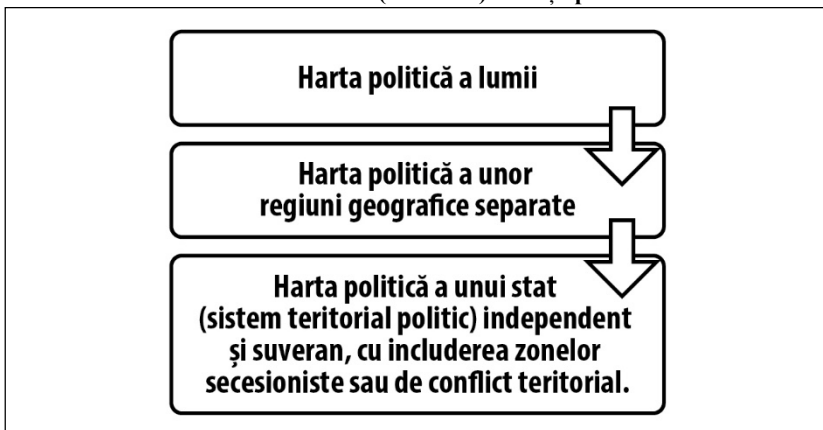
1. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
2. Erdeli G., Câdea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
3. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
4. Neguț S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
5. Лучников А.С. *Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб, пособие*. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015, 164 с;
6. Окунев И. Ю. *Политическая география: Учеб, пособие для вузов*. Издательство «Аспект Пресс», Москва, 2019, 512 с;
7. Туровский Р.Ф. *Политическая география*,. Смоленск: Изд. СГУ, 1999, 381 с;
8. Sochircă V., Mamot V., 2004. *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

Anexe

Anexa 1. Structura verticală (ierarhică) a hărții politice a lumii

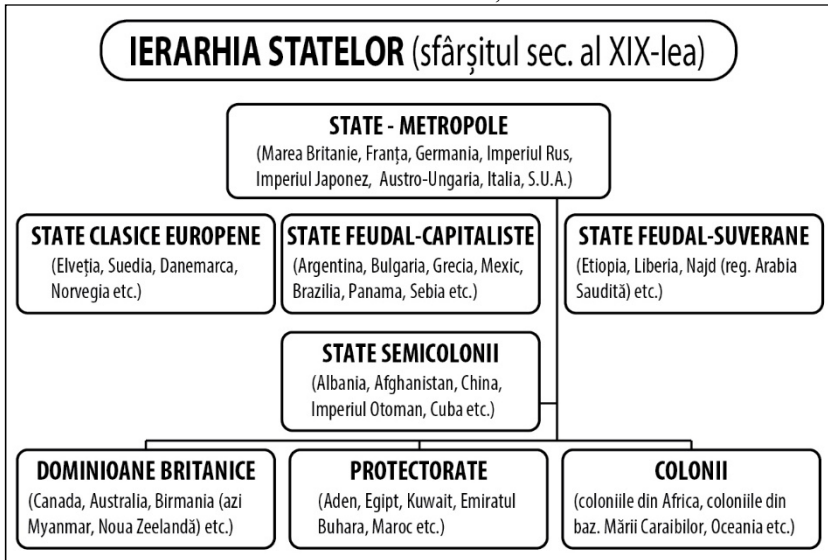

Anexa 2. Obiectele hărții politice ale lumii

Sursa: Лучников А.С. Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб. пособие. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015. - 164 с.

Anexa 3. Ierarhia statelor lumii la sfârșitul secolului al XIX-lea

Sursa: Лучников А.С. Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб. пособие. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015. - 164 с.

LUCRARE PRACTICĂ № 7

TEMA: HARTA POLITICĂ A LUMII ÎN PERIOADA ANTICĂ ȘI MEDIEVALĂ

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să argumenteze periodizarea în etape a procesului de formare a hărții politice a lumii;
- Să analizeze particularitățile specifice fiecărei etape de formare a hărții politice a lumii;
- Să deducă schimbările apărute pe harta politică a lumii în diferite etape de formare a acesteia.

Glosar:

Civilizație – totalitatea valorilor (tehnologice, economice, culturale, infrastructuri sociale) realizate la un moment dat de o colectivitate umană.

Metropolă – stat colonialist, considerat în raport cu coloniile sale.

Feudalism – organizare social-economică care urmează după sclavagism și precede capitalismului, în cadrul căreia baza relațiilor sociale o constituie stăpânirea feudală asupra pământului și dependența personală a țăranilor față de stăpânii feudali.

Polis – oraș-stat în Grecia antică, având funcție politică și social-economică.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Primele state mari sclavagiste au apărut în mileniul al IV-lea î. Hr. la popoarele agrare ale Egiptului, Indiei de Nord și Chinei. Studiind literatura de specialitate, completați tabelul 1 cu informația lipsă:

Tabelul 1. Teritorii deținute de civilizațiile antice

Civilizația antică	Perioada	Areale spațiale
Egiptul Antic	...	...
Mesopotamia	...	...

India Antică	...	...
China Antică	...	...
Grecia Antică	...	...
Roma antică	...	...

Activitate individuală

2.Studiind suportul de curs și literatura de specialitate, completați tabelul 2 cu principalele particularități ale hărții politice în evul mediu:

Tabelul 2. Harta politică în evul mediu

Particularitățile hărții politice în evul mediu

1.
2.
3.
4.

3.Completați tabelul 3 cu principalii indici ce caracterizează statele Americii de Sud. Depuneți pe harta-contur statele și capitalele Americii de Sud.

Tabelul 3. Statele Americii de Sud

Nr. ord.	Denumirea statului	Capitala	Suprafața, în km ²	Populația, persoane	Regimul de guvernare	Organizare a statală
1	2	3	4	5	6	7
STATELE AMERICII DE SUD:						
1.						
2.						
3.						
4....						

Descoperă!

1. Cele mai mari imperii din istorie.
<https://www.youtube.com/watch?v=jl4Kjg3tS0M>;
2. Экспедиция Магеллана на Острова пряностей.
<https://www.youtube.com/watch?v=E1ECaha8N7M&t=306s>.

Reflecție! Autoevaluare!

4. Creează o prezentare Power-Point la tema **”Harta politică a lumii în perioada antică și medievală”**, accentuând principalele modificări ale hărții politice.

Resurse web și bibliografice

1. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
2. Erdeli G., Câdea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
3. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
4. Neaguț S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
5. Лучников А.С. *Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб, пособие*. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015, 164 с;
6. Максаковский В.П. *Историческая география мира: Учебное пособие для вузов*. Экопрос, Москва, 1997, 684 с.;
7. Магидович В. И., Магидович И. П. *Открытия древних народов*. Центрполиграф, Москва, 2003. 447 с.;
8. Магидович В. И., Магидович И. П. *Эпоха великих открытий*. Центрполиграф, Москва, 2003. 639 с.;
9. Магидович В. И., Магидович И. П. *Географические открытия и исследования XVII—XVIII веков*. Центрполиграф, Москва, 2004. 495 с.;
10. Магидович В. И., Магидович И. П. *Открытия древних и средневековых народов*. Мир энциклопедий Аванта+. Астрель, Москва, 2009. 462 с.;
11. Sochircă V., Mamot V., 2004. *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

LUCRARE PRACTICĂ № 8

TEMA: HARTA POLITICĂ A LUMII
ÎN PERIOADA NOUĂ**Obiective:**

Studentii vor fi capabili:

- Să deducă evenimentele istorice care au determinat modificarea hărții politice a lumii în ultimele secole;
- Să determine premisele Marilor Descoperiri Geografice;
- Să specifice particularitățile/esența proceselor mondiale contemporane la nivel național, regional și global;
- Să analizeze evoluția în timp a hărții politice;
- Să depună pe harta-contur modificările pe Harta politică a lumii în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Glosar:

Colonie – teritoriu ocupat sau cucerit de către un stat, aflat la o oarecare distanță și controlat direct de acesta;

Sistem colonial mondial – sistem militar-politic de subordonare și economic și ideologic de dominare a statelor dependente. S-a format definitiv la începutul secolului al XX-lea odată cu definitivarea reîmpărțirii lumii între Marile Puteri, când majoritatea țărilor din Africa, o bună parte din țările Asiei și Americii Latine au fost transformate în colonii și semicolonii. Coloniile au fost folosite în calitate de surse de materii prime și ca puncte strategice ale metropolelor. După cel de-al doilea război mondial, odată cu intensificarea luptelor de eliberare națională în colonii, a început destrămarea Sistemului colonial mondial, proces care în mare măsură s-a finalizat în anii 60-70 ai secolului al XX-lea.

Expansionism – atitudine prin care se urmărește extinderea politică și economică a marilor puteri asupra altor teritorii străine. Se realizează prin metode economice, diplomatice, ideologice și militare.

Liga Națiunilor reprezintă o organizație interguvernamentală înființată după Primul Război Mondial la 10 ianuarie 1920 în urma Conferinței de Pace de la Paris care a pus capăt Primului Război Mondial și precursora Organizației Națiunilor Unite. Liga Națiunilor a fost prima organizație

internațională de securitate având obiectivul principal să mențină pacea mondială. Stabilite în Pactul Societății Națiunilor, obiectivele principale ale Societății erau prevenirea războiului prin securitate colectivă, dezarmarea, și rezolvarea disputelor internaționale prin negociere și arbitraj. Printre altele, erau tratate și probleme precum condițiile de muncă, tratamentul corect a locuitorilor indigeni, traficul de persoane și droguri, comercializarea armelor, sănătatea mondială, prizonierii de război și protejarea minorităților din Europa. Desființată la 20 aprilie 1946.

Sarcini didactice:

Activitate individuală

1. Studiați hărțile din atlasul geografic cu tematica “Sistemul colonial mondial”. Completați tabelul 1, indicând cu semnul “+” regiunile și statele care au deținut sau/și dețin colonii.

Tabelul 1. Sistemul colonial mondial

Fostele Metropole coloniale	Fostele colonii				
	Europa	Asia	Africa	America	Oceania
Marea Britanie					
Franța					
Spania					
Portugalia					
Țările de jos					
Germania					
Italia					
Belgia					
Japonia					
Danemarca					
S.U.A.					

Dezbatere!

2. Formați 2 echipe și organizați o dezbatere cu următoarele subiecte:

- a) Cauzele care au determinat cele mai importante modificări ale hărții politice a Europei în secolele XVII, VIII și la începutul secolului al XIX-lea;
- b) Cum explicați transformarea Angliei în cea mai mare putere maritimă a lumii?
- c) Factorii care au determinat modificări teritoriale în Rusia secolelor XVIII-XIX.

Activitate individuală

3. Studiind literatura de specialitate și suportul de curs, depuneți pe harta de contur, modificările pe harta politică a lumii din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ținând cont de următoarele aspecte:

- Evidențiați modificările pe harta politică a Europei în perioada 1860 – sfârșitul secolului al XIX-lea;
- Evidențiați statele-lider;
- Evidențiați coloniile britanice;
- Evidențiați coloniile deținute de statele europene în Africa;
- Evidențiați coloniile deținute de statele europene în Asia.

Important!!! Pe harta de contur se depun nu doar hotarele statelor, dar și capitalele lor, indicând acest aspect în legenda hărții.

Dezbateri!

4. Discutați în grupuri mici principalele premise și consecințe ale împărțirii teritoriale ale Africii în rezultatul expansiunii coloniale ale puterilor europene și completați tabelul.

Premise	Consecințe
...	...
...	...
...	...

5. Reprezentați schematic etapele principale în formarea Imperiului Colonial Britanic (la nivelul sfârșitului secolului al XIX-lea).

6.Completați tabelul 2 cu principalii indici ce caracterizează statele din regiunea Australiei și Oceaniei. Depuneți pe harta-contur statele din regiunea Australiei și Oceaniei.

Tabelul 2. Statele din Regiunea Australiei și Oceaniei

Nr. ord.	Denumirea statului	Capitala	Suprafața, în km ²	Populația, persoane	Regimul de guvernare	Organizare a statală
1	2	3	4	5	6	7
STATELE DIN REGIUNEA AUSTRALIEI ȘI OCEANIEI:						
1.						
2.						
3.						
4....						

Descoperă!

1.Marile Descoperiri Geografice.

<https://www.youtube.com/watch?v=HGLFTzsc8Hg;>

2.Formarea imperiilor coloniale

<https://www.youtube.com/watch?v=6ZYKvA6AfoA>

Reflecție! Autoevaluare!

6.Apreciază schimbările esențiale ale hărții politice a lumii determinate de Marile Descoperiri Geografice.

7.Elaborați un eseu/prezentare/poster, pornind de la afirmația: *”Harta geografică reprezintă un întreg sistem planetar, în care se rotesc milenii cu cele mai exuberante istorii și vaste culturi îndepărtate”* (O. Şpengler (1880-1936), filosof german).

Resurse web și bibliografice

1. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
2. Erdeli G., Căndea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;

3. Bran F., ș.a. *Geografia economică mondială*, Ed. Economică, București, 1996;
4. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
5. Neguț S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
6. Plămădeală Gh., *Geografia economică mondială. Note de curs pentru studenții Facultății de Economie*. Bălți, 2009;
7. Лучников А.С. *Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб, пособие*. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015, 164 с.;
8. Магидович В. И., Магидович И. П. *Эпоха великих открытий до середины XVI века*. Мир энциклопедий Аванга+. Астрель, Москва, 2009. 462 с.;
9. Максаковский В.П. *Историческая география мира: Учебное пособие для вузов*. Экопрос, Москва, 1997, 684 с.;
10. Sochircă V., Mamot V., 2004. *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

Anexe

Anexa 1. Particularități ale hărții politice a lumii în secolele XV-XIX

- Se consolidează și se extinde Imperiul Otoman, care atinge apogeul dezvoltării sale în secolul XVI;
- S-a format ca stat independent (în 1776) S.U.A., care s-a extins teritorial și economic;
- Dispare Sfântul Imperiu Roman al Națiunii Germane;
- În secolele XVII-XVIII a existat ca stat independent Uniunea Polonă-Lituaniană în componență căreia intra Polonia și Lituania și care la sfârșitul secolului XVIII a fost împărțită între Rusia, Germania și Austro-Ungaria;
- S-a consolidat Imperiul Austro-Ungar;
- Către 1825 capătă independență majoritatea țărilor Americii Latine - foste colonii ale Spaniei (cu excepția Cubei și Puerto Rico);
- Este declarată independentă, fără luptă de eliberare națională, Brazilia (1822);
- Către 1871 se formează Imperiul German (al Doilea Reich);
- Către 1870 se formează statul centralizat Italian;
- Capătă independență România, Bulgaria, Serbia, Grecia etc.

LUCRARE PRACTICĂ № 9

TEMA: HARTA POLITICĂ A LUMII: PERIOADA CONTEMPORANĂ

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să deducă evenimentele istorice, politice, geografice care au determinat modificarea hărții politice a lumii în perioada contemporană;
- Să specifice particularitățile/esența proceselor mondiale contemporane la nivel national, regional și global;
- Să evidențieze evenimentele istorice care au determinat declanșarea Primului și celui de-al Doilea Război Mondial;
- Să prognozeze modificările pe harta politică a lumii în rezultatul evenimentelor, proceselor și fenomenelor mondiale;
- Să analizeze potențialele cauze ale izbucnirii conflictelor teritoriale între state;
- Să formuleze sugestii și recomandări privind evitarea/soluționarea conflictelor teritoriale.

Glosar:

Totalitarism – regim politic autocrat de extremă stângă sau dreaptă, în care libertățile democratice și drepturile omului sunt sever restrânse sau anihilate, în care viața politică pluripartidistă este interzisă etc. În secolul al XX-lea, reprezentative pentru totalitarismul politic au fost nazismul, fascismul, legionarismul și comunismul.

Decolonizare – proces prin care un popor accede la independență, încetând de a mai depinde politic de statul care l-a colonizat.

Războiul Rece – formă de conflict politic între sistemul comunist și cel capitalist, manifestat îndeosebi în Europa, mai ales în zona ”Cortinei de fier”, pe o axă de demarcație de la Marea Baltică la Marea Adriatică.

URSS (Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste) – a fost un stat întins pe o mare parte din Nordul Eurasiei, și care a existat din 1922 până în 1991. Formarea sa a fost punctul culminant al Revoluției ruse din 1917, cea care l-a îndepărtat pe țarul Nicolae al II-lea. URSS era constituită din mai multe

Republici Sovietice Socialiste. La data dezmembrării, URSS număra 15 republici componente. Rusia era, de departe, cea mai mare republică din uniune, dominând în aproape toate domeniile: suprafață, populație, economie și influență politică. În componența URSS a intrat și Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (2 august 1940 – 27 august 1991, excepție perioada Guvernământul Basarabiei în cadrul României).

Geografie politică – ramură a geografiei umane care studiază statul, ca unitate teritorială existentă pe harta politică, și relațiile interstatale, pornind de la aspectele politice ale fenomenelor geografice.

Geopolitică – știință care studiază impactul așezării și poziționării geografice a unui stat asupra politicii sale externe și interne și impactul factorului spațial asupra politicii internaționale.

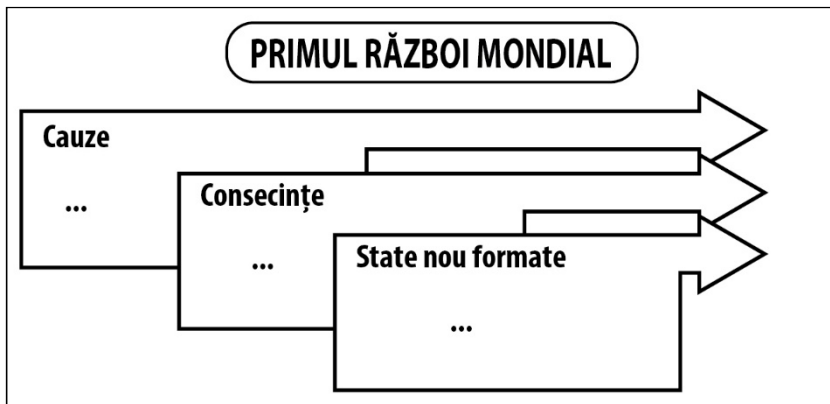

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Legături interdisciplinare cu Istoria: determinați cauzele, consecințele și statele nou formate după Primul război mondial, completând schema de mai jos.

Activitate individuală

2. Depuneți pe harta de contur modificările produse pe harta politică a lumii după Primul Război Mondial ținând cont de următoarele aspecte:

- Evidențiați statele care formau Antanta și Marile Puteri;
- Evidențiați statele nou formate în Europa după Primul Război Mondial;
- Evidențiați statele nou formate în Asia și Africa după Primul Război Mondial.

Important!!! Pe harta de contur se depun nu doar hotarele statelor, dar și capitalele lor, indicând acest aspect în legenda hărții.

3. Depuneți pe harta de contur modificările produse pe harta politică a lumii după cel de-al Doilea Război Mondial ținând cont de următoarele aspecte:

- Evidențiați statele nou formate în Europa după cel de-al Doilea Război Mondial;
- Evidențiați statele nou formate în Asia și Africa după cel de-al Doilea Război Mondial.

Important!!! Pe harta de contur se depun nu doar hotarele statelor, dar și capitalele lor, indicând acest aspect în legenda hărții.

4. Analizați tabelul 1 și analizați suprafața totală a coloniilor în raport cu suprafața principalelor metropole în anul 1914.

Tabelul 1. Suprafața totală a coloniilor în raport cu suprafața principalelor metropole în anul 1914

Metropola	Suprafața metropolei, mil. km ²	Suprafața coloniilor, mil. km ²
Anglia	0,3	33,5 (70% din toate coloniile lumii)
Rusia	5,4	17,4
Franța	0,5	10,6
Germania	0,5	2
SUA	9,4	0,3
Japonia	0,4	0,3

Sursa: Plămădeală Gh., Geografia economică mondială. Note de curs pentru studenții Facultății de Economie. Băști, 2009. p.14.

5. Depuneți pe harta de contur modificările pe harta politică a lumii și focarele principale ale tensiunilor internaționale în perioada Războiului Rece, ținând cont de următoarele aspecte:

- Evidențiați focarele principale ale tensiunilor internaționale în perioada Războiului Rece: războaie, conflicte teritoriale;
- Evidențiați statele care și-au modificat forma de guvernământ în perioada Războiului Rece;
- Evidențiați statele formate după destrămarea URSS;
- Evidențiați statele formate după destrămarea Iugoslaviei și a Cehoslovaciei.

Dezbateri!

6. Discutați în grupuri mici și evidențiați pe un poster, factorii principali, care au determinat destrămarea URSS și declanșarea revoluțiilor democratice în Europa Centrală și de Est la sfârșitul anilor 1980 – începutul anilor 1990 ai secolului al XX-lea (tabelul 2). Cum considerați, aceste procese au fost inevitabile?

Tabelul 2. Statele formate după destrămarea Uniunii Sovietice (URSS).

Nr. ord.	State	Data declarării independenței
1.	Azerbaidjan	18 octombrie 1991
2.	Armenia	21 septembrie 1991
3.	Belarus	03 iulie 1990
4.	Georgia	09 aprilie 1991
5.	Kazahstan	16 decembrie 1991
6.	Kârgâzstan	31 august 1991
7.	Letonia	04 mai 1990
8.	Lituania	11 martie 1990
9.	Republica Moldova	27 august 1991
10.	Rusia	12 iunie 1991, declarația de suveranitate
11.	Tadjikistan	9 septembrie 1991
12.	Turkmenistan	27 septembrie 1991
13.	Uzbekistan	01 septembrie 1991
14.	Ucraina	24 august 1991
15.	Estonia	20 august 1991

Sursa: Commonwealth of Independent States. <http://www.cisstat.com/>

7. Enumerați statele socialiste de pe Terra care au existat în perioada 1945-1990 și subliniați statele care și astăzi se dezvoltă pe calea socialistă.

Activitate în perechi

8. Analizați figura 1 și stabiliți tendințele înregistrate în dinamica apariției statelor suverane pe parcursul secolului al XX-lea. Explicați cauzele acestor tendințe.

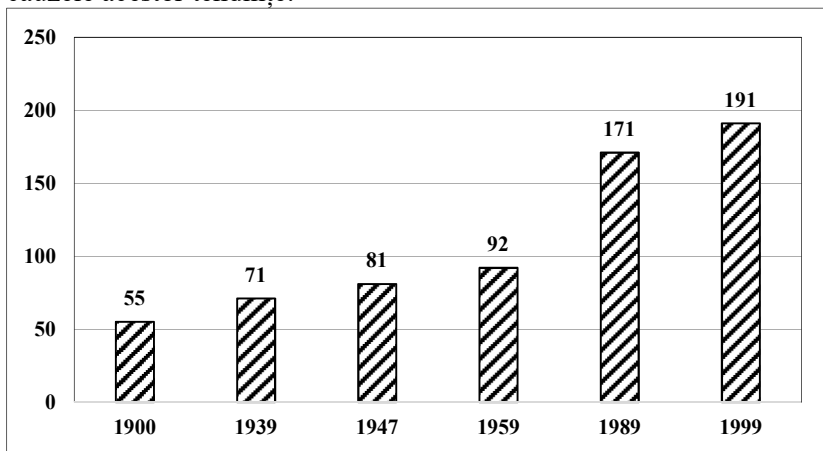

Figura 1. Dinamica apariției statelor suverane pe parcursul secolului al XX-lea

Activitate individuală

9. Reprezentați prin organizatori grafici premisele principale și rezultatele/consecințele destrămării sistemului colonial mondial. Evidențiați noile state suverane formate în anii 1940-1980 în rezultatul procesului de decolonizare (pe regiuni mari ale Terrei, cu indicarea anului obținerii independenței).

Descoperă!

1. https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_modific%C4%83rilor_pe_harta_politic%C4%83_a_lumii;
2. <https://geografialia.blogspot.com/2017/10/harta-ce-state-vor-mai-aparea-pe-harta.html>;

3. <https://geografilia.blogspot.com/2016/09/cele-mai-tinere-state-independente-de.html>;
4. Современная политическая карта мира.
https://www.youtube.com/watch?v=z_wheM3YCYQ.

Reflecție! Autoevaluare!

Reactualizează	Înțelege	Aplică	Analizează	Evaluează	Creează
Reamintește-ți noțiunea de hartă politică a lumii.	Demonstrează, prin două exemple, că reglementarea pașnică a litigiilor teritoriale constituie calea umanității în perioada actuală	Indică patru schimbări cantitative pe harta politică a lumii din prima etapă a perioadei contemporane.	Analizează 2-3 focare de conflict teritorial de pe harta politică actuală a Europei, incluzând și spațiul postsovietic.	Apreciază, prin două exemple, influența evenimentelor politice asupra schimbărilor pe harta politică.	Creează un poster sau montaj foto, prezentare Power-Point la tema "Harta politică în anul 2050" .

Resurse web și bibliografice

1. Alexandru D., Neagu S., *Geografie economică mondială*, Ed. ASE, București, 1993;
2. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
3. Efros V., *Geografia economiei mondiale și problemele globale*, Suceava, Edit. Univ. Suceava, 2001;
4. Erdeli G., Câdea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
5. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., Terra. *Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
6. Лучников А.С. *Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб. пособие*. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015, 164 с;

7. Макасовский В. П. *Географическая картина мира*. 4-е изд. Кн. I: Общая характеристика мира. М.: Дрофа, 2008. 495 с.;
8. Окунев И. Ю. *Политическая география: Учеб, пособие для вузов*. Издательство «Аспект Пресс», Москва, 2019, 512 с.;
9. *Страны и Народы. Глобальные проблемы*. Изд. Мысль М. 1985;
10. Sochircă V., Mamot V., 2004. *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chişinău.

LUCRARE DE LABORATOR № 10

**TEMA: TIPOLOGIA STATELOR LUMII.
INTEGRAREA INTERNAȚIONALĂ PE HARTA
POLITICĂ A LUMII**

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să clasifice statele lumii după diferite criterii: suprafață, numărul populației, poziție geografică, forma de guvernare ș.a.
- Să enumere principalele organizații de integrare politică, economică și militară de pe Terra;
- Să analizeze particularitățile și scopul principalelor organizații de integrare politică, economică și militară de pe Terra.

Glosar:

Stat – porțiune de uscat, sau uscat și zonă maritimă, constituită ca o unitate administrativ-politică, limitată de granițe bine definite și recunoscute internațional, care are un statut independent, este guvernată de o instituție politică și își exercită suveranitatea asupra propriului teritoriu.

Stat alungit – stat al cărui teritoriu are lungimea de cel puțin șase ori mai mare decât lățimea medie.

Stat compact – stat al cărui teritoriu este apropiat ca formă de cea a unui cerc sau elipse, în care este localizată relativ în centrul statului.

Stat cu protuberanțe – stat apropiat ca formă de tipul compact, având însă o parte a teritoriului ieșită, ca o peninsulă sau ca un coridor, din aria sa centrală. De multe ori aceste protuberanțe reprezintă regiuni strategice sau dețin resurse importante.

Stat divizat – stat al cărui teritoriu a fost divizat, de regulă în urma unor războaie sau a unor înțelegeri dintre superputeri, rezultând două state separate care cuprind aceeași națiune.

Stat perforat – stat care cuprinde în interiorul teritoriului sau unul sau mai multe teritorii ale altor state.

Statele care au ieșire la mare dispun de **ape teritoriale** numit și acvatoriu (spațiu maritim), care se întinde de la linia țărmului spre largul mării la o

distanță de 12 mii maritime (1 milă maritimă = 1,85 km). Asupra apelor teritoriale de asemenea se răspândește suveranitatea statului cu permisiunea de survolare internațională a ei. **Zona economică exclusivă** se întinde pe o distanță de 200 mii maritime de la linia țărului. **Șelful continental** de asemenea este inclus în zona de interes național, chiar și dacă el se întinde pe o distanță și mai mare de 200 mii maritime.

Frontierele de stat reprezintă un plan convențional, trasat perpendicular suprafeței Pământului care delimitează suprafața Pământului, subsolul, spațiu aerian și maritim al statelor vecine, reprezentată pe hartă printr-o linie care reprezintă locul intersecției planului cu suprafața Terrei.

Regimul/forma de guvernare a unui stat este reprezentat de două forme – republică și monarhie. Astăzi în lume sunt peste 140 de republici.

Republica – formă de guvernare în care puterea legislativă aparține unui organ reprezentativ electiv – parlament, iar puterea executivă – guvernului. Diferențiem (1) republică prezidențială în care președintele e conducătorul statului. Președintele este ales, delegat cu inițiative legislative și executive, liderul națiunii (Argentina, Brazilia, S.U.A. Franța, Finlanda, Ucraina, Georgia, India, Rusia etc.) și (2) republică parlamentară unde președintele de asemenea este conducătorul țării (sau nu există acest post) însă are doar rol de simbol sau este limitat doar de funcții reprezentative (Italia, Germania, Austria, Croația etc.).

Monarhie – regim de guvernare mai puțin răspândit și numără circa 44 de state (inclusiv în care conducător este monarhul britanic). Monarhia este un regim de guvernare în care puterea supremă în stat aparține suveranului. Pe harta politică a lumii cel mai des sunt întâlnite monarhiile constituționale în care puterea legislativă aparține parlamentului, iar puterea executivă guvernului, suveranul fiind conducătorul statului care are doar câteva funcții simbolice (Marea Britanie, Danemarca, Belgia, Suedia, Monaco, Bahrain, Japonia, Maroc, Lesotho etc).

Monarhiile clasice (absolute), unde puterea suveranului este absolută și nereglementată de nimeni. În mâinile suveranului sunt concentrate atât funcțiile legislative cât și cele executive (Oman). Diferențiem în grupul monarhiilor absolute și monarhiile teocratice, în care suveranul este și liderul spiritual și confesional (Vatican, Brunei, Arabia Saudită).

Există două forme de organizare a statului, ele caracterizându-se prin diferențe în organizare administrativ-teritorială – **state unitare și federative**.

State unitare - reprezintă o formă de organizare administrativ-teritorială în care există o Constituție, putere executivă și legislativă răspândită pe tot teritoriul statului. Unitățile administrativ-teritoriale în așa state au în atribuție funcții limitate în comparație cu puterea centrală. Această formă de organizare a statului este cea mai răspândită pe harta politică a lumii (Suedia, Franța, Italia, Japonia, Thailanda, Angola, Algeria etc.).

State federative reprezintă o formă de organizare administrativ-teritorială a statului în care de rând constituție unică, organe federative (legislative, executive, judecătorești) există și unități administrativ-teritoriale (subiecți ai federației) care deasemenea au constituție și organe de conducere proprii. Pe harta politică a lumii sunt 25 de federații împărțite pe principii etnice (Rusia, India, Elveția Nifăgeria etc.) și principii geografice (Rusia, S.U.A., Brazilia, Mexic, Venezuela, Canada Australia etc.). O formă aparte este **confederația**, care reprezintă o uniune de state suverane și independente în scopul creării unui organ central pentru a fi reprezentat în relațiile internaționale.

Teritorii dependente – teritorii lipsite de suveranitate, sunt dependente politic și economic de alte state, însă dispun de drepturi de a se administra la nivel local. Pe harta politică a lumii există 62 de formațiuni statale de așa tip (teritoriile de peste mări a Franței, Danemarccii, posesiunile S.U.A. și a Marii Britanie etc.).

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Analizați reprezentarea schematică (fig. 1) în care sunt indicate criteriile care stau la baza tipologiei statelor lumii:

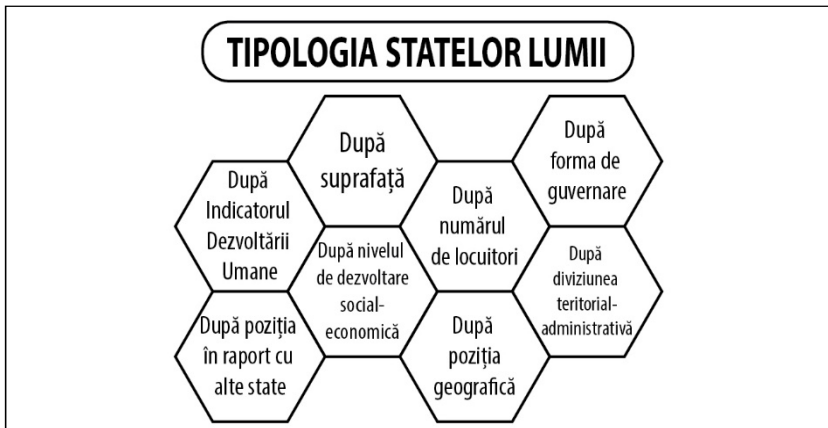

Figura 1. Criteriile care stau la baza tipologiei statelor lumii

Activitate individuală

2. Clasificați statele lumii după suprafața teritoriului și particularitățile poziției economico-geografice:

2.1. Suprafața teritoriului:

- Depuneți pe harta-contur statele lumii care au o suprafață de peste 2,5 milioane km².

- Indicați statele care au o suprafață mai mică de 0,5 mii km².

2.2. Hotarele statelor:

Completați tabelul 1, indicând statele cu cei mai mulți vecini: China, Federația Rusă, Brazilia, Germania, Sudan, R.D.Congo, Austria, Franța, Turcia, Tanzania.

Tabelul 1. Statele cu cei mai mulți vecini

Statele	Numărul de state-vecine	Statele-vecine
Ex: Germania	9	Danemarca, Polonia, Republica Cehă, Austria, Elveția, Franța, Luxembourg, Belgia și Țările de Jos
...	...	...
...	...	...
...	...	...

3. Indicați pe harta de contur statele cu cele mai întinse frontiere de stat pe uscat: China (22 143 km²), Federația Rusă (20 139 km²), Brazilia (14 691 km²), India (14 103 km²), S.U.A. (12 248 km²), R.D.Congo (12 248 km²).

4. În tabelul 2, indicați câte 3 state specifice pentru fiecare tip de poziție geografică în cadrul continentului.

Tabelul 2. Statele după poziția geografică în cadrul continentului.

Continentale cu litoral	Continentale fără litoral	Insulare	Continental-insulare
Ex: Germania	Ex: Austria	Ex: Filipine	Ex: Danemarca
1.	1.	1.	1.
2.	2.	2.	2.
3.	3.	3.	3.

5. Analizând Harta politică a lumii stabilite și clasificați statele după forma geometrică predominantă, completând tabelul 3.

Tabelul 3. Statele după forma geometrică predominantă

Compacte	Alungite	Cu protuberanțe	Fragmentate	Perforate
Ex: Cambodja	Ex: Malawi	Ex: R.D.Congo	Ex: Azerbaidjan	Ex: R. Africa de Sud
1.	1.	1.	1.	1.
2.	2.	2.	2.	2.
3.	3.	3.	3.	3.

6. Completați și analizați tabelul 4. Care sunt funcțiile capitalelor? Cum credeți, ce criterii stau la baza stabilirii capitalei unui stat?

Tabelul 4. Funcțiile capitalelor

Statele	Funcțiile capitalelor				
	Economică	Legislativă	Executivă	Culturală	Judiciară
Germania					
Țările de jos					
R. Africa de Sud					
India					
Nigeria					
Tanzania					
Brazilia					
Bolovia					
Rusia					
Myanmar					
China					
Australia					
Canada					

7. Depuneți pe harta de contur teritoriile dependente indicate în tabelul 5.

Tabelul 5. Teritorii dependente

Nr. Ord.	Teritorii dependente	Continent	Statul de care depinde
1.	Svalbard și Jan Mayen	Europa	Norvegia
2.	Insulele Aland	Europa	Finlanda
3.	Insulele Feroe	Europa	Danemarca
4.	Insula Man	Europa	Marea Britanie
5.	Guernsey	Europa	Marea Britanie
6.	Gibraltar	Europa	Marea Britanie
7.	Hong Kong	Asia	China
8.	Insula Craciunului	Asia	Australia
9.	Macao	Asia	China
10.	Insulele Cocos (Keeling)	Asia	Australia
11.	Reunion	Africa	Franța
12.	Mayotte	Africa	Franța
13.	Groenlanda	America de Nord	Danemarca
14.	Puerto Rico	America de Nord	S.U.A.
15.	Guadelupa	America de Nord	Franța
16.	Martinica	America de Nord	Franța
17.	Insulele Turks și Caicos	America de Nord	Marea Britanie
18.	Insulele Virgine SUA	America de Nord	S.U.A.
19.	Insulele Antilele olandeze	America de Nord	Țările de Jos
20.	Insulele Cayman	America de Nord	Marea Britanie
21.	Saint-Pierre și Miquelon	America de Nord	Franța
22.	Guyana Franceză	America de Sud	Franța
23.	Insulele Falkland	America de Sud	Marea Britanie
24.	Georgia de Sud și Insulele Sandwich de Sud	America de Sud	Marea Britanie
25.	Curaçao	America de Sud	Țările de Jos
26.	Aruba	America de Sud	Țările de Jos
27.	Noua Caledonie	Oceania	Franța
28.	Polinezia Franceză	Oceania	Franța
29.	Guam	Oceania	S.U.A.
30.	Insulele Marianelor de Nord	Oceania	S.U.A.

Activitate individuală

8. Depuneți pe harta-contur statele-membre ale următoarelor organizații de integrare economică și regională: NAFTA, UE, OPEC, CSI, NATO, ASEAN, MERCOSUR, Liga Arabă, Organizația Cooperării Islamice (OIC). Identificați și însemnați orașele unde sunt Cartierele generale ale acestor organizații. Completați tabelul 6.

Tabelul 6. Organizațiile de integrare regională

Organizația	Anul fondării	Componența	Cartierul General	Pondere în populația mondială, %	Pondere în suprafața terestră, %	Scopurile organizației

8. Depuneți pe harta-contur statele-membre ale Uniunii Europene (UE). Identificați capitala UE. Marcați hotarele externe a UE. Completați tabelul 7.

Tabelul 7. Caracterizarea Uniunii Europene

Statele	Anul aderării la UE	Statele-membre din zona Euro	Membrul NATO	Statele membre ale Acordului de la Schengen	Pondere în Parlamentul European
...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...

Important!

Organizația Națiunilor Unite (ONU) – În anul 1944, când al Doilea Razboi Mondial era în desfășurare, reprezentanții Marii Britanii, Chinei, S.U.A. și URSS abordau problema creării unei organizații internaționale. La sfârșitul anului 1945 în San-Francisco au fost întruniți reprezentanții a 51 de state. Astfel, ONU a fost fondată la 24 octombrie 1945.

ONU are misiunea de a asigura pacea între subiecții hărții politice, respectarea drepturilor fundamentale ale omului, cooperarea internațională între statele membre și respectarea dreptului internațional de către actorii tratatelor ONU. Astăzi în componența ONU sunt incluse 193 de state. Republica Moldova este membru ONU din 1992.

Principalele organe ale O.N.U. sunt: Adunarea Generală, Consiliul de Securitate, Consiliul Economic și Social, Curtea Internațională de Justiție, Secretariatul General, Consiliul de tutelă. Instituții specializate: O.M.S. (Organizația Mondială a Sănătății), cu sediul la Geneva, Banca Mondială, B.E.R.D. (Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare), F.M.I. (Fondul Monetar Internațional) cu sediul la Washington, F.A.O. (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură), cu sediul la Roma, U.N.E.S.C.O. (Organizația Națiunilor Unite pentru Învățământ, Științe, Cultură), A.I.E.A. (Agenția Internațională pentru Energie Atomică) cu sediul la Viena, O.N.U.D.I. (Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială), cu sediul la Viena, U.N.F.P.A. (Fondul Națiunilor Unite pentru Populație).

Uniunea Europeană (UE) este o uniune politică și economică a 27 de state membre situate în principal în Europa. Are o suprafață de 4.233.262 km² și o populație estimată de aproximativ 447 milioane locuitori. UE a dezvoltat o piață unică internă printr-un sistem standardizat de legi care se aplică în toate statele membre. Politicile UE vizează asigurarea liberei circulații a persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalurilor în cadrul pieței interne, adoptarea legislației în domeniul justiției și afacerilor interne și menținerea unor politici comune privind comerțul, agricultura pescuitul și dezvoltarea regională. Pentru călătoriile în spațiul Schengen, controlul pașapoartelor a fost eliminat. O uniune monetară a fost înființată în 1999, a intrat în vigoare în 2002. Statele membre sunt Germania, Franța, Italia, Țările de Jos, Belgia, Luxemburg, Danemarca, Irlanda, Grecia, Portugalia, Spania, Austria, Finlanda, Suedia, Bulgaria, România, Croația, Cehia, Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Ungaria, Slovenia.

Asociația Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S) a fost înființată în anul 1960, ca replică la Comunitatea Economică Europeană. în prezent, are 4 membri: Islanda, Liechtenstein, Norvegia, Elveția.

Acordul de Liber Schimb al Europei Centrale (C.E.F.T.A.), din care fac parte Polonia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Slovenia, România, promovează schimburi comerciale preferențiale între țările membre.

Cooperarea Economică a Mării Negre (C.E.M.N.) a fost constituită în anul 1992, cu scopul întăririi stabilității economice și politice, între următoarele țări: Turcia, Bulgaria, România, Rusia, Ucraina, Georgia, Grecia, Albania, Republica Moldova, Armenia, Azerbaidjan.

NATO (Organizația Tratatului Atlanticului de Nord) – cunoscută și ca Alianța Atlanticului de Nord, este o alianță politico-militară ce reunește 30 de țări din Europa și America de Nord. Organizația a fost înființată în 1949 prin Tratatul Atlanticului de Nord, semnat la Washington (S.U.A.) pe 4 aprilie 1949. Obiectivul principal este de a pune în aplicare un sistem comun de apărare împotriva unui atac provenit din exterior. Sediul general NATO se află la Bruxelles, în Belgia, iar Sediul Central al Forțelor Aliate din Europa se află în apropiere de Mons, în Belgia.

Statele membre sunt Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Portugalia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Statele Unite ale Americii și Țările de Jos, Grecia, Turcia, Germania, Spania, Ungaria, Polonia, Cehia, Bulgaria, Slovacia, Slovenia, Estonia, Letonia, Lituania, România, Croația, Albania, Muntenegru și Macedonia de Nord.

NAFTA (Acordul Nord-American de Comerț Liber) – Acordul privind formarea organizației internaționale Acordul Nord-American de Comerț Liber (engleză North American Free Trade Agreement, NAFTA) a fost semnat la 17 decembrie 1992 între SUA, Canada, Mexic. NAFTA acoperă o piață de 375 milioane de consumatori, cu perspectiva extinderii și spre sudul continentului american, și o suprafață de 21,3 milioane km². Scopul acestui acord este liberalizarea în 10 ani a comerțului cu produse și servicii, prin eliminarea de bariere tarifare și netarifare între părți și prin liberalizarea investițiilor intra-zonal.

OPEC – Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol. Statele-membre sunt: Iran, Irak, Kuwait, Arabia Saudită, Venezuela, EAU, Libia, Algeria, Nigeria, Gabon, Guineea Ecuatorială, Republica Congo, Angola (la 15.11.2021). Controlează producția și furnizarea a țițeiului, pentru a o menține sub cererea internațională. Organizația este considerată drept un cartel. Fondată în anul 1960.

ASEAN (Asociația națiunilor din sud-estul Asiei) – dezvoltă relații de prietenie și dialoguri reciproc avantajoase, cooperare și parteneriate cu țări și organizații și instituții subregionale, regionale și internaționale. Statele-membre: Brunei, Myanmar, Cambodja, Indonezia, Laos, Malaysia, Filipine, Singapore, Thailanda, Vietnam. Fondată în anul 1967.

MERCOSUR – este o organizație internațională în America de Sud. Obiectivele generale ale Mercosur sunt: creșterea randamentului și a

productivității, deschiderea piețelor, conservarea mediului, îmbunătățirea comunicațiilor etc. Țările membre sunt Argentina, Brazilia, Paraguay, Uruguay și Venezuela. Fondată în anul 1991.

Liga Arabă – organizație internațională regională a statelor arabe, care își propune consolidarea relațiilor dintre țările membre și coordonarea colaborării dintre ele și apărarea cauzelor și intereselor țărilor arabe. Țările membre sunt Egipt, Irak, Iordania, Liban, Arabia Saudită, Yemen, Sudan, Maroc, Tunisia, Kuweit, Algeria, Emiratele Arabe Unite, Bahrain, Qatar, Oman, Mauritania, Somalia, Palestina, Djibouti, Comore și Libia. Fondată în anul 1945.

Commonwealth (Comunitatea Națiunilor) – este o organizație interguvernamentală a 53 de state membre independente. Excețând Rwanda și Mozambic, toate aceste țări au făcut parte inițial din Imperiul Britanic, din care acesta din urmă s-a format.

Descoperă!

1. <https://geografilia.blogspot.com/2016/10/statele-transcontinentale.html>;
2. <https://geografilia.blogspot.com/2015/10/conflicte-care-macina-lumea-probleme.html>;
3. MERCOSUR.
<https://www.youtube.com/watch?v=FW2O3NW87fA>;
4. Euofficial. https://www.youtube.com/watch?v=Jo_-KoBiBG0;
5. OPEC. <https://www.youtube.com/user/OPECMultimedia>;
6. The Commonwealth.
https://www.youtube.com/watch?v=_QJKqgW7iZI;
7. Membrii ONU.
https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_Na%C8%9Biunilor_Unite#/media/Fi%C8%99ier:UN_member_states_animation.gif.

Reflecție! Autoevaluare!

9. Elaborați un eseu/o prezentare/poster pornind de la citatul: *”O frontieră nu se impune din rațiune intrinseci; natura nu trasează hotare prestabilite pentru activitatea unui grup de oameni, după cum nici efortul uman nu fixează dinainte pe hartă o limită pentru activitățile sale. Nu există frontiere ”bune” sau ”rele” în sine: calificativul depinde de conjuncturi.” (Jacques Ancel)*

Resurse web și bibliografice

1. Parlamentul European.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/20/parlamentele-europene-organizare-si-functionare>;
2. Parlamentul European.
<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/security/20190612STO54307/schengen-ghid-despre-spatiul-european-fara-frontiere>;
3. Uniunea Europeană. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro_ro;
4. Organizația Tratatului Atlanticului de Nord.
<https://www.nato.int/>;
5. <https://www.visualcapitalist.com/this-is-how-much-nato-countries-spend-on-defense/>;
6. Organisation for co-operation and development,
<https://stats.oecd.org/>;
7. OPEC. https://www.opec.org/opec_web/en/;
8. Bran F., ș.a. *Geografia economică mondială*, Ed. Economică, București, 1996;
9. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
10. Erdeli, G., Braghină, C., Frăsineanu, D., *Geografie Economică Mondială*, Editura Fundației „România de Măine“, București, 2000;
11. Erdeli G., Căndea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
12. Matei, H., Neagu, S., Nicolae, I., *Statele Lumii*, Editura Meronia, București, 2003;
13. Neagu S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
14. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
15. Максаковский В.П. *Историческая география мира: Учебное пособие для вузов*. Экопрос, Москва, 1997, 684 с.;
16. Окунев И. Ю. *Политическая география: Учеб, пособие для вузов*. Издательство «Аспект Пресс», Москва, 2019, 512 с.;
17. Sochircă V., Mamot V., 2004. *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

Anexe

Anexa 1. Statele cu cea mai mare suprafață a teritoriului politic

Nr. ord.	Statele cu suprafața de peste 2 mln. km ²	Suprafața, mln. km ²
1.	Rusia	17,098
2.	Canada	9,98
3.	S.U.A	9,83
4.	China	9,60
5.	Brazilia	8,51
6.	Australia	7,74
7.	India	3,29
8.	Argentina	2,78
9.	Kazahstan	2,72
10.	Algeria	2,38
11.	R.D.Congo	2,35
12.	Arabia Saudită	2,15

Sursa: <https://data.worldbank.org/indicator/>

Anexa 2. Statele cu cea mai mică suprafață a teritoriului politic

Nr. ord.	Statele cu suprafața mai mică de o mie km ²	Suprafața, km ²
1.	Bahrain	758
2.	Dominica	751
3.	Tonga	747
4.	Kiribati	726
5.	Singapore	713
6.	Statele Federate ale Microneziei	702
7.	Saint Lucia	620
8.	Andora	468
9.	Palau	458
10.	Seychelles	455
11.	Antigua și Barbuda	443
12.	Barbados	430
13.	Saint Vincent și Grenadinele	389
14.	Grenada	340
15.	Malta	316

16.	Maldive	300
17.	Saint Kitts și Nevis	261
18.	Insulele Marshall	181
19.	Liechtenstein	160
20.	San-Marino	61
21.	Tuvalu	26
22.	Nauru	21
23.	Monaco	2
24.	Vatican	0,44

Sursa: <https://data.worldbank.org/indicator/>

Anexa 3. Statele-membre ale Uniunii Europene după numărul populației și suprafața teritoriului (la 26-11-2021)

N r. o r d	Statele	Populația, oameni	Top popul ație	Suprafața, în km²	Top supra față
1.	Germania	84 052 061	1	357 386	4
2.	Franța	65 418 030	2	551 695	1
3.	Italia	60 776 531	3	301 338	7
4.	Spania	46 770 000	4	498 511	2
5.	Polonia	38 511 824	5	312 685	6
6.	România	20 121 641	6	238 397	8
7.	Țările de Jos	16 787 689	7	41 198	22
8.	Grecia	11 350 118	8	131 940	9
9.	Belgia	11 071 483	9	30 510	23
10.	Portugalia	10 562 178	10	91 568	12
11.	Cehia	10 436 560	11	78 866	14
12.	Ungaria	9 906 000	12	93 030	11
13.	Suedia	9 573 466	13	450 295	3
14.	Austria	8 602 112	14	83 858	13
15.	Bulgaria	7 351 234	15	110 994	10
16.	Danemarca	5 580 516	16	44 493	21
17.	Finlanda	5 421 827	17	338 145	5
18.	Slovacia	5 414 937	18	49 036	19
19.	Irlanda	4 588 252	19	70 273	15
20.	Croația	4 290 612	20	56 594	18
21.	Lituania	3 043 429	21	65 300	16
22.	Letonia	2 217 000	22	64 589	17
23.	Slovenia	2 062 455	23	20 273	24

Geografie Umană Generală

24.	Estonia	1 294 455	24	45 339	20
25.	Cipru	838 916	25	5 896	25
26.	Luxemburg	537 853	26	2 586	26
27.	Malta	452 515	27	316	27

Anexa 4. Tipologia statelor lumii după nivelul de dezvoltare social-economică

După gradul de dezvoltare	Țări dezvoltate (puternic dezvoltate și mediu dezvoltate)	Țări în dezvoltare		
		Țări noi industrializate	Țări în dezvoltare	Țări subdezvoltate
După caracteristici	<p>PIB/loc. foarte mare și mare; Nivel de trai ridicat, aflate în faza postindustrială sau la finalul fazei industriale; Predomină sectorul terțiar; Valoarea IDU și rata alfabetizării ridicate.</p>	<p>Reprezintă o ”mixtură” între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare; PIB/loc. relativ mare; Creștere economică rapidă</p>	<p>PIB/loc. și nivel de trai în creștere Tendință spre echilibrarea sectoarelor economice Rămășițe feudale Tehnologii deficitare Valoarea IDU și rata alfabetizării medii</p>	<p>Standarde de viață foarte scăzute; IDU aproape de zero Predomină sectorul agricol Instabilitate socială Grad ridicat de analfabetism Speranță de viață redusă PIB/loc. foarte scăzut</p>
Exemple de	<p>Puternic dezvoltate SUA, Norvegia, Australia, Luxemburg, Irlanda, Elveția, Marea Britanie, Germania, Canada, Franța etc.</p>	<p>China, Brazilia, Mexic, India, Africa de Sud, Filipine, Malaysia</p>	<p>Țări din estul Europei, nordul Africii, America Latină, Asia, Oceania (R. Moldova, Ucraina, Egipt,</p>	<p>Peste 30 de țări din Africa (Angola, Benin, Senegal, Zambia, Uganda, Ciad, Somalia etc.)</p>

	<p>Mediu dezvoltate Statele Europei Centrale și de Est (România, Cehia, Ungaria, Bulgaria, Rusia etc.)</p>		<p>Maroc, Arabia Saudită, Cuba, Argentina)</p>	
--	--	--	--	--

Anexa 5. Tipurile de conflicte de frontieră

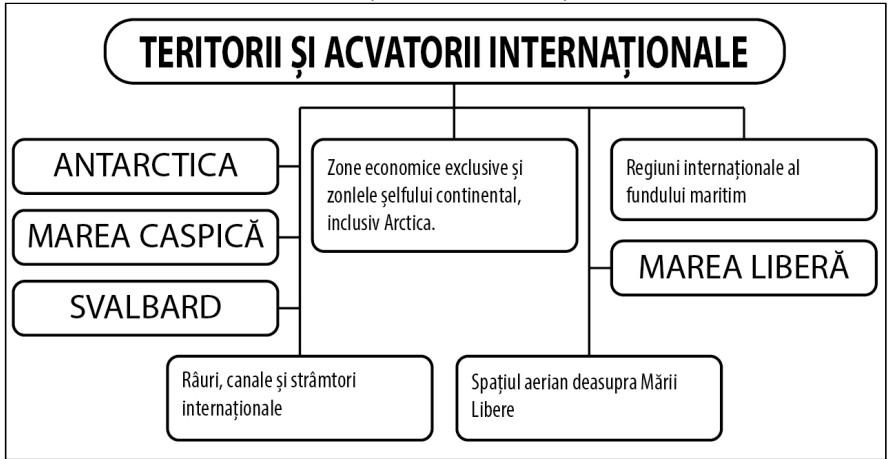
Sursa: Туровский Р.Ф. Политическая география: Учебное пособие. Смоленск: Изд. СГУ, 1999, 381 с.

Anexa 6. Lista coloniilor după ONU, 2018

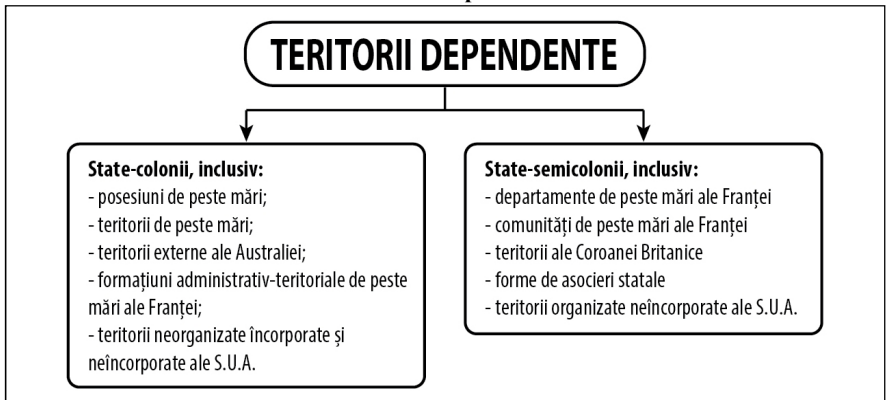
Denumirea	Statut oficial	Statul metropolă	Numărul populației, mii
Gibraltar	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	29,1
Sahara de Vest	Ocupată de Maroc		53,9
Insulele Sf.Elena, Ascension, Tristan-da-Cuhna	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	7,8
Anguilla	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	15,8
Insulele Bermude	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	69,5
Insulele Virgine	Teritoriu organizat neincorporat	SUA	104,7
Insulele Virgine Britanice	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	31,9
Insulele Kayman	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	53,7
Montserrat	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	5,2
Insulele Turks și Caicos	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	3,1
Guam	Teritoriu organizat neincorporat	SUA	160,4
Noua Caledonie	Teritoriu de peste mări cu statut administrativ special	Franța	264,0
Insulele Pitcairn	Teritoriu de peste mări	Marea Britanie	0,1
Insulele Samoa Americane	Teritoriu organizat neincorporat	SUA	54,7
Tokelau	Teritoriu dependent	Noua Zeelandă	1,4

Anexa 7. Teritorii și acvatorii internaționale

Sursa: Лучников А.С. Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб, пособие. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015, 164 с.

Anexa 8. Teritorii dependente

Sursa: Лучников А.С. Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб, пособие. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015, 164 с.

LUCRARE PRACTICĂ № 11

TEMA: ANTROPOGENEZA. RASELE UMANE

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să definească principalele noțiuni: antropogeneză, rase umane, rasism, metis;
- Să caracterizeze etapele principale ale antropogenezei;
- Să analizeze teoriile apariției raselor umane;
- Să specifice caracteristicile morfologice ale raselor umane;
- Să analizeze dinamica ponderii raselor umane în totalul populației mondiale.

Glosar:

Antropologie – disciplină ce studiază existența umană. Redus inițial la caracteristici morfologice și ontogenetice, termenul a suferit o extrapolare semantică, incluzând discipline ca etnologia, etnografia.

Antropogeneză – termen care desemnează procesul îndelungat de apariție și dezvoltare, pe Pământ, a speciei umane.

Rase umane - clasificarea populației umane în rase se bazează pe aspecte morfo-constituționale, pe culoarea pielii, forma capului, feței, nasului și ochilor și tipul de păr.

Rasism – proces de discriminare, care a acționat din antichitate până în prezent pe baza unor criterii ca: rasa, religia, dezvoltarea economică, naționalitatea. Ca doctrină, rasismul este o creație exclusivă epocii moderne.

Metis – persoană provenită din doi părinți de rase diferite.

Apartheid – politică de segregare rasială implicând o dezvoltare separată pentru oameni aparținând unor grupuri etnice diferite, instituită în Africa de Sud în anul 1948. Obiectivul acestuia era păstrarea privilegiilor minorității albe, formată din descendenții europenilor.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Discutați în perechi fragmentul de text scris de Immanuel Kant în lucrarea "Eseu asupra diferitelor rase" (1775) și emiteți o concluzie de bază: *"Negrii și albi nu reprezintă specii umane diferite, căci provin cu certitudine din aceeași sursă. Dar formează rase diferite, pentru că fiecare s-a dezvoltat în zone diferite, iar încrucișarea lor a dus la nașterea hibrizilor (mulatrii). În aceeași ordine de idei, oamenii blonzi și cei bruni nu reprezintă rase diferite ale albilor, pentru că un om blond și o femeie brună pot da naștere unui copil perfect blond."*

Activitate individuală

2. Analizând datele din tabelul 1, realizați diagrama de suprafață, care să reflecte ponderea raselor umane mari și a celor mixte și de tranziție în totalul populației mondiale. Ce concluzii rezultă din datele prezentate?

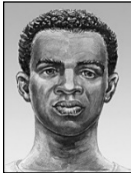
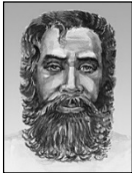
Tabelul 1. Structura rasială a populației mondiale

Rasele umane	Ponderea în totalul populației mondiale, %
Rasele umane mari	
Europoidă (Leucodermă, Caucaziană)	42,9
Mongoloidă (Asiato-Americană)	19,1
Negroidă (Melanodermă, Ecuatorială)	7,0
Australoidă	0,3
Rasele umane mixte și de tranziție	
Între europoizi și mongoloizi	4,2
Între europoizi și negroizi	9,0
Între mongoloizi și australoizi	17,2
Alte tipuri rasiale	0,3

Sursa: Брук С.И. Население мира: этнодемографический справочник. 1981

3. Studiind suportul de curs și literatura de specialitate, caracterizați rasele umane principale, conform criteriilor indicate în tabelul 2.

Tabelul 2. Caracteristici morfoconstituționale ale raselor umane mari

Particularități morfologice	Rasele umane			
	Europoidă	Mongoloidă	Negroidă	Australoidă
				
1. Culoarea pielii				
2. Culoarea și forma părului și a ochilor				
3. Forma nasului și a buzelor				
4. Îvelișul pilos				
5. Forma feței și a pomeților				
6. Talia				

Activitate în grup

4. Completați tabelul 3 cu tezele principale ale teoriilor cu privire la apariția și răspândirea speciei umane pe Terra. Depuneți pe harta de contur ariile antropogenezei conform fiecărei teorii în parte.

Tabelul 3. Teoriile cu privire la apariția și răspândirea speciei umane pe Terra

	Teoria monocentrică	Teoria policentrică	Teoria bicentrică
Teze			

Important!

Potrivit teoriilor evolutive, pongidele și homenidele provin dintr-un strămoș – **Propliopithecus**, apărut în urmă cu circa 30 mln de ani. Din homenide au apărut ramuri cu o evoluție nereușită: ramapitecii, gigantopitecii și australopitecii, care au trăit în urmă cu 1,5-5 mln de ani în Africa; pitecantropii, care au trăit în urmă cu 550 mii de ani în Africa și sud-estul Asiei; neandertalienii, care au trăit în urmă cu 30-40 mii de ani. Gigantopitecii atingeau o talie de peste 2 m, aveau dinți molari enormi (de 2 ori mai mari decât la gorilă și de 6 ori mai mari decât la om). Au trăit în China și Indonezia și erau contemporani cu australopitecii din Africa. Ei aveau o stațiune bipedă și după poziția sistematică se aflau aproape de driopiteci. **Gigantopitecii** se scot o ramură oarbă în evoluția homenidelor. De la această formă ne-au rămas doar unele fragmente fosile (dinți, oase lungi, fragmente de mandibulă). **Ramapitecii** au fost descoperiți în India, Asia Centrală, China și Europa. Au trăit în miocenul superior (10-15 milioane de ani în urmă) și aveau dinții incesivi și canini relativ reduși, arcul dentar paraboloid (ca la om). Se presupune că ramapitecii foloseau obiectele naturale drept unelte. Din aceste considerente ei sunt priviți ca o formă de trecere către om. **Australopitecii** au trăit în pliocen acum 6-1 milioane de ani în urmă. Ei au fost descoperiți de Dart în 1925 în Africa de Sud. Mai apoi, grație familiei de antropologi Leakey (L.S.B.Leakey, Mary Leakey, Richard Leakey) și A.C.Wolker ei au fost descoperiți și în Africa Centrală (Tanzania, Etiopia). Australopitecii de tip grasil aveau o talie mică (120-140 cm) și cântăreau circa 25 kg, iar cei de tip masiv aveau 160-165 cm și cântăreau circa 40-50 kg. Membrele inferioare erau mai lungi decât la pongine, dar mai scurte decât la omul actual. Posedau mersul biped, dar stațiunea verticală nu era perfectă. Structura dinților era asemănătoare cu cea umană. Capacitatea craniană este estimată la 450-600 cm³, fiind puțin superioară față de cea a gorilei. Australopitecii erau animale de savană,

locuiau în peșteri sau în apropierea cursurilor de apă, erau vegetarieni sau omnivori, hrănindu-se și cu carne. Ei puteau forma cete. Australopitecii, ca și formele menționate mai sus, sunt priviți ca niște tentative nereușite de umanizare. După antropologul Keith drept criteriu de umanizare poate servi capacitatea craniană. După el formele care au o capacitate craniană sub 800 cm³ ar fi maimuțe, iar formele cu o capacitate craniană peste 800 cm³ ar fi oameni. Însă capacitatea craniană nu poate fi un criteriu absolut, deoarece ea trebuie raportată întotdeauna la mărimea corpului. Darwin, de exemplu, afirma că inteligența nu se poate măsura în cm³. Un alt antropolog, cum ar fi Herber, consideră drept criteriu de umanizare capacitatea confecționării uneltelor de muncă. Acest criteriu a fost recunoscut de știința modernă, care susține că etapa umană în evoluția omului începe odată cu producerea uneltelor de muncă și cuprinde **arheantropii, paleantropii și neantropii**. **Arheantropii** sunt oamenii cei mai vechi și reprezintă niște forme de tranziție filetică între primatele subumane și om. *Homo erectus habilis* (“omul abil”) reprezintă un arheantrop timpuriu. El avea o greutate de circa 40 kg, un mers biped, mâini mobile și mișcări diferențiate. Capacitatea craniană atingea 680 cm³. *Homo erectus habilis* a făurit industria “de prond” (folosea pietrele de pe malul apelor ca unelte). Se presupune că a produs și unelte de piatră cioplită (“cultura Kaufen”). Cunoștea și producea focul. *Homo erectus erectus* (“piticantropul”) a trăit cu circa 1,3 milioane – 400 000 de ani în urmă. A fost descoperit în 1891 de către E. Dubois pe insula Jawa (Indonezia), iar mai apoi și în sud-estul Asiei și în Africa. Avea stațiune erectă, o capacitate craniană de 860 cm³ – 1225 cm³. Utilizau unelte de piatră slab cioplită. *Homo erectus pekinesis* (“sinatropul”) a fost descoperit în 1921 la Ciu-ku-tien (China) și studiat de F. Weidenreich. Se socoate mai evoluat ca piticantropul. El avea o capacitate craniană de circa 1075 cm³. Trăia în peșteri, cunoștea și folosea focul pentru prepararea hranei. *Homo erectus heidelbergensis* (“omul Heidelberg”) a fost descoperit în 1907, lângă Heidelberg (Germania). Se deosebește de ceilalți arheantropi printr-o dezvoltare superioară a mandibulei. *Homo erectus paleohungaricus* (“omul ungar”) a fost descoperit în Ungaria. Spre deosebire de arheantropii menționați această formă fosilă se presupune că avea o capacitate craniană de circa 1400 cm³. Se presupune că arhiantropii menționați mai sus reprezintă niște ramuri oarbe în evoluția omului actual. În același timp antropologii susțin că anume de la arheantropi au evoluat **paleantropii**, reprezentantul principal al cărora este *Homo neanderthalensis* (“omul de Neanderthal”). Neandertalienii au apărut cu circa 600 000 de ani în urmă și au trăit în Europa, Asia, Africa. A fost descoperit în 1856 lângă Dusseldorf. Ei aveau talia de 1,5 m, iar capacitatea cutiei craniene atingea 1600 cm³. Neandertalienii se hrăneau ca animale mari, practicau vânătorul, se îmbrăcau în piei de animale, viețuiau în colectivități. Se adăposteau în peșteri, unde întrețineau focul. Ei au creat cultura pietrei cioplite a paleoliticului.

Neantropii au apărut acum circa 250 000 de ani în urmă. Ei s-au desprins din paleantropi și au fost caracteristici pleistocenului superior. Reprezentantul tipic al **neantropilor** este Homo sapiens fossilis cu trei rase europene (tipul de Cro-Magnon, tipul de Chancelade (asemănător eschimoșilor) și tipul de la Combe-Chapelle (protomediterranean)). Omul de Cro-Magnon a fost descoperit în 1868 în peștera Cro-Magnon (Franța), din care s-au găsit 5 schelete. Aveau înălțimea de 180 cm, craniul cu o capacitate de circa 1500 cm³. El avea trăsăturile fizice ale omului actual. La el a apărut graiul articulat și arta. Urmașul direct al omului fosil (Homo sapiens fossilis) este omul actual contemporan (Homo sapiens recens).

(Sursa: <https://rubyskynews.com/index.php/2018/02/13/originea-si-evolutia-omului/>)

Descoperă!

1. Cum au apărut rasele umane?
https://www.youtube.com/watch?v=Ux_SygVkh8;
2. Cine suntem? Evoluție. Rasele umane.
<https://www.youtube.com/watch?v=foFGronXo0c;>
3. Откуда мы родом. История человечества.
<https://www.youtube.com/watch?v=Tgh95kN04mw;>
4. Эволюция человека.
<https://www.youtube.com/watch?v=8Gw8qqEY4-s;>
5. Исчезнувшие люди.
[https://www.youtube.com/watch?v=2HvUtfqPLd0.](https://www.youtube.com/watch?v=2HvUtfqPLd0)

Reflecție! Autoevaluare!

Reactualizează	Înțelege	Aplică	Analizează	Evaluează	Crează
Evidențiază particularitățile specifice raselor umane mari.	Reprezintă sub formă de oranzator grafic speciile din genul Homo.	Depune pe harta de contur arealele cu cele mai pestrițe populații în aspect rasial.	Analizează în ce măsură în prezent este promovat rasismul și care sunt cauzele acestuia.	Evaluează cum se va modifica coraportul dintre rasele umane peste câteva	Elaborează o prezentare ppt cu subiectul: <i>"Rasele mixte – apariție și răpândire"</i> .

				sute de ani.	
--	--	--	--	--------------	--

Resurse web și bibliografice

1. Bran F., ș.a. *Geografia economică mondială*, Ed. Economică, București, 1996;
2. Cucu Vasile. *Geografia umană generală. Geografia populației*. Casa de editură "Viața românească", 1997; Neagu S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
3. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
4. Erdeli G., Căndea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
5. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
6. Velcea I., Ungureana A. *Geografia economică a lumii contemporane*. București, 1993;
7. Ковалев С. А., Ковальская Н. Я., *География населения*. МГУ, Москва, 1971;
8. Покшишевский В. В., *География населения*. Издательство "Мысль". Москва, 1978;
9. Шувалов Е. Л., *География населения*. Издательство. Просвещение, Москва, 1985;
10. Sochircă V. Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

LUCRARE DE LABORATOR № 12

TEMA: INDICIILE DINAMICII, MIȘCĂRII NATURALE ȘI MIGRATORII A POPULAȚIEI

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să definească principalele noțiuni care se referă la indicii dinamicii, mișcării naturale și migratorii ale populației;
- Să analizeze dinamica populației pe Terra din cele mai vechi timpuri și până în prezent, atât la nivel mondial, cât și pe regiuni ale Terrei;
- Să analizeze indicii mișcării naturale ale populației (rata natalității, rata mortalității, rata mortalității infantile, rata bilanțului natural) la nivel de state;
- Să construiască reprezentări grafice cu privire la dinamica populației.

Glosar:

Indice – mărime rezultată din raportul a două valori diferite ale unui indicator, reliefând variația acestuia în spațiu și timp. Se exprimă, în majoritatea cazurilor, în procente, dar poate fi utilizată și mărimea medie sau valoarea absolută.

Reproducerea populației – proces caracterizat prin succesiunea generațiilor, înlocuirea unei generații cu alta nouă prin creștere naturală, după schema matematică a ansamblilor ce se reînnoiesc. În fiecare an apare o generație nouă, cele existente fiind diminuate prin mortalitate, una din generațiile existente dispărând definitiv.

Reproducerea brută – reproducere a populației privită ca proces în care se face abstracție de efectul mortalității, în decursul unei perioade.

Reproducerea netă – reproducere a populației privită ca proces în care se ia în considerație efectul mortalității, în decursul unei perioade.

Ritm de creștere a populației – indice relativ ce măsoară dinamica populației prin raportarea creșterii (sporului) dintr-o perioadă la numărul populației existent la începutul perioadei.

Evoluție demografică – modificări care intervin în decursul unei perioade de timp în cadrul principalelor componente ale populației: număr, structură (pe gen, vârste, medii, grupe de ocupații), natalitate, mortalitate, emigrație etc. Din aceste evoluții se pot desprinde tendințele pentru viitor și se pot contura măsurile necesare pentru o politică demografică mai coerentă.

Explozie demografică – proces demografic caracteristic populației țărilor în curs de dezvoltare, constând în creșterea numerică accentuată a populației, ca urmare a scăderii bruște a mortalității (sub efectul îmbunătățirii asistenței medicale) și a menținerii natalității la niveluri ridicate.

Criză demografică – reprezintă lipsa acută a populației, generată de cauze ca: migrația internațională, mortalitatea și a scăderii natalității.

Bilanț natural al populației – diferența dintr numărul nașterilor și cel a deceselor, exprimată în valori relative (%), calculată pentru an sau pentru o perioadă determinată de timp.

Deficit natural – indicator demografic al bilanțului natural cu valori negative (când valorile mortalității depășesc valorile natalității).

Tranziție demografică – concept care explică schimbările consecutive de conținut în procesele de natalitate, mortalitate și bilanț natural în dependență de condițiile sociale și economice.

Natalitate – frecvență sau intensitate a nașterilor în cadrul unei populații sau subpopulații; se măsoară cu ajutorul unor indici statistici.

Rata natalității – indice demografic care reprezintă frecvența nașterilor în cadrul unei populații. Se calculează după următoarea formulă: $R_n = \frac{N}{P} \times 1000$, unde R_n – rata de natalitate; N – numărul năsuților într-o anumită perioadă de timp; P – numărul mediu al populației.

Mortalitate – frecvența deceselor pe o perioadă determinată, în cadrul unei populații sau categorii de populații.

Rata mortalității - indice demografic care reprezintă frecvența deceselor în cadrul unei populații. Se calculează după următoarea formulă: $R_m = \frac{D}{P} \times 1000$, unde R_m – rata de mortalitate; D – numărul deceselor într-o anumită perioadă de timp; P – numărul mediu al populației.

Rata de creștere naturală – indicator care reprezintă intensitatea creșterii naturale în cadrul unei populații. Se calculează după formula: $R_n = \frac{(N - M)}{P_m}$, unde: R_n – rata de creștere naturală; N – rata de natalitate; M – rata de mortalitate; P_m – numărul mediu al populației.

Mortalitate infantilă – mortalitate specifică după vârstă, exprimând intensitatea sau frecvența deceselor infantile (sub un an) în cadrul unei populații.

Speranța de viață la naștere – media duratelor de viață a unei generații imaginare care ar fi supusă întreaga sa viață ratelor de mortalitate pe grupe de vârstă ale anului de observare. Reprezintă numărul mediu de ani pe care

o persoană îi poate trăi în mod obișnuit, exprimat la naștere; diferă în funcție de genul persoanei.

Bilanț migratoriu al populației – diferența dintre numărul imigranților și cel al emigranților, exprimată în valori relative (%), calculată pentru un an sau pentru o perioadă determinată de timp.

Emigrare – acțiune a unei persoane (emigrant) sau a unui grup de persoane de a-și părăsi țara de origine, spre a se stabili definitiv sau pentru o perioadă de timp în altă țară.

Imigrație – acțiune prin care o persoană (imigrant) sau un grup de persoane pătrund într-o țară străină, cu scopul rămânerii definitive.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Analizați figura 1 și discutați de ce populația este considerată un sistem deschis? Care sunt componentele acestui sistem?

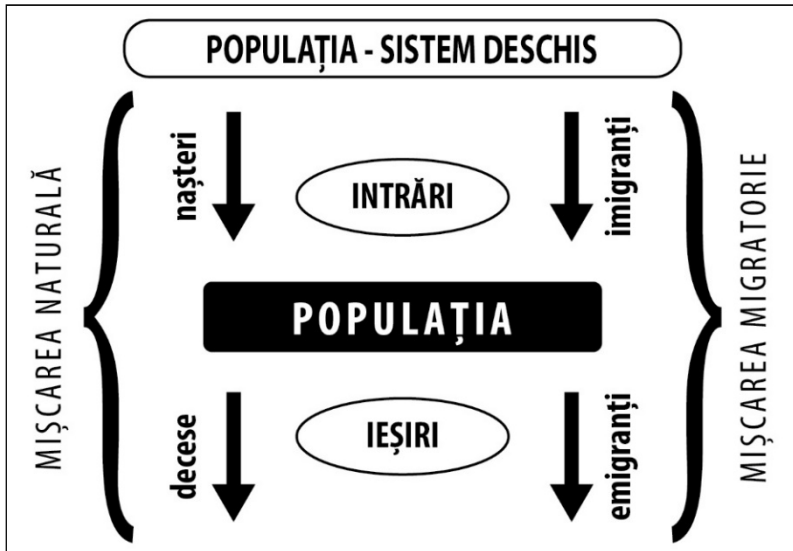

Fig. 1. Populația – sistem deschis. Componentele dinamicii populației.

Activitate individuală

2. Utilizând datele din tabelul 1, construiește diagrama în coloane a dinamicii numărului populației la nivel mondial și stabilește tendințele în dinamica populației. Notează concluziile pe caiet. Dedu factorii care au determinat o asemenea evoluție.

Tabelul 1. Dinamica numărului populației mondiale în decurs de un mileniu

Anul	Numărul de locuitori, mln.	Anul	Numărul de locuitori, mln.
1000	275	1930	1 993
1100	306	1940	2 248
1200	348	1950	2 516
1300	384	1960	2 995
1400	373	1970	3 698
1500	446	1980	4 430
1600	486	1990	5 292
1800	906	2000	6 100
1900	1 608	2010	6 922
1920	1 789	2020	7 753

Sursa: Радионова И. А., Политическая карта мира. География мирового хозяйства. Моск. Лицей, Москва, 1997; <https://population.un.org/wpp/>

3. Depuneți pe harta de contur primele 10 state după numărul de locuitori. Analizați tabelul 2 și comparați ponderea populației statelor indicate din totalul mondial.

Tabelul 2. Statele cu o populație de peste 100 milioane de locuitori, 2020

Nr. ord.	Statele	Numărul populației	Ponderea populației în totalul mondial, %
1.	China	1 406 153 840	17,94
2.	India	1 371 970 564	17,50
3.	S.U.A.	330 973 445	4,22
4.	Indonezia	269 603 400	3,44
5.	Pakistan	220 892 331	2,82
6.	Brazilia	212 590 005	2,71
7.	Nigeria	206 139 587	2,63
8.	Bangladesh	169 969 704	2,17
9.	Federația Rusă	146 748 590	1,87

10.	Mexic	127 792 286	1,63
11.	Japonia	125 710 000	1,60
12.	Filipine	109 682 075	1,40
13.	R.Democrată Congo	101 935 800	1,30
14.	Egipt	101 418 205	1,29
15.	Etiopia	100 829 000	1,29

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>

Activitate în perechi

4. Analizați tabelul 3 și stabiliți cum se va modifica numărul populației pe regiuni ale Terrei în perioada 2030-2100?

- În ce regiuni ale Terrei numărul populației va crește?
- În ce regiuni ale Terrei numărul populației va scădea? De ce?

Tabelul 3. Prognoza demografică a populației Terrei pe regiuni

Regiuni	Milioane persoane			
	2019	Prognoza demografică		
		2030	2050	2100
Total mondial	7 713	8 548	9 735	10 875
Europa și America de Nord	1 114	1 132	1 136	1 120
Asia Centrală și de Sud	1 991	2 227	2 496	2 334
Asia de Est și Sud-Est	2 335	2 427	2 411	1 967
Africa Sub-Sahariană	1 066	1 400	2 118	3 775
Africa de Nord și Asia de Sud-Vest	517	609	754	924
America Latină	648	706	762	680
Australia și Noua Zeelandă	30	33	38	49
Oceania	12	15	19	26

Sursa: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). *World Population Prospects 2019*.

Activitate individuală

5. Depuneți pe harta de contur, primele 10 state ale Terrei cu cele mai mari și cele mai scăzute valori ale ratelor natalității, mortalității, mortalității infantile și ale bilanțului natural (tabelele 4,5,6,7,8,9,10)

și 11). Pentru fiecare indice, selectați o anumită culoare, iar valorile maxime și minime redați-le cu nuanțe diferite ale aceleiași culori.

Tabelul 4. Statele cu cele mai înalte valori ale ratei natalității, în %.

Nr. ord.	Statele	Rata natalității, în %	Nr. ord.	Statele	Rata natalității, în %
1	Niger	46,1	11	Nigeria	37,9
2	Ciad	42,2	12	Guineea	37,6
3	Somalia	41,7	13	Mozambic	37,5
4	Mali	41,5	14	Tanzania	36,7
5	R. Dem. Congo	41,2	15	Zambia	36,2
6	Angola	40,7	16	Benin	36,2
7	Burundi	39	17	Côte D'Ivoire	35,7
8	Gambia	38,5	18	Camerun	35,4
9	Uganda	38,1	19	R. Centrafricană	35,3
10	Burkina Faso	37,9	20	Sudanul de Sud	35,1

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 5. Statele cu cele mai mici valori ale ratei natalității, în %

Nr. ord.	Statele	Rata natalității, în %	Nr. ord.	Statele	Rata natalității, în %
1	R.P.D. Coreeană	6,4	11	Portugalia	8,4
2	San Marino	6,9	12	Ucraina	8,7
3	Monaco	7	13	Singapore	8,8
4	Italia	7	14	Bulgaria	8,8
5	Japonia	7	15	Croația	9
6	Andorra	7	16	Ungaria	9,1
7	Spania	7,6	17	Malta	9,2
8	Grecia	8,1	18	Slovenia	9,3
9	Bosnia și Herțegovina	8,1	19	Belarus	9,3
10	Finlanda	8,3	20	Serbia	9,3

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 6. Statele cu cele mai înalte valori ale ratei mortalității, în %

Nr. ord.	Statele	Rata mortalității, în %	Nr. ord.	Statele	Rata mortalității, în %
1	Bulgaria	15,5	11	Belarus	12,8
2	Ucraina	14,8	12	Federația Rusă	12,5
3	Serbia	14,6	13	Georgia	12,5
4	Letonia	14,5	14	Republica Centrafricană	12,3
5	Lesotho	14,2	15	Ciad	12,1
6	Lituania	13,7	16	Nigeria	11,9
7	Republica Moldova	13,7	17	Sierra Leone	11,7
8	România	13,5	18	Estonia	11,6
9	Ungaria	13,3	19	Germania	11,3
10	Croația	12,9	20	Japonia	11,2

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>.

Tabelul 7. Statele cu cele mai scăzute valori ale ratei mortalității, în %

Nr. ord.	Statele	Rata mortalității, în %	Nr. ord.	Statele	Rata mortalității, în %
1	Qatar	1,2	11	Insulele Solomon	4,2
2	Emiratele Arabe Unite	1,5	12	Liban	4,3
3	Bahrain	2,4	13	Brunei	4,4
4	Oman	2,4	14	Honduras	4,4
5	Kuwait	2,7	15	Algeria	4,5
6	Maldive	2,8	16	Panamá	4,7
7	Arabia Saudită	3,5	17	Belize	4,7
8	Tadjikistan	3,6	18	Uzbekistan	4,7
9	Andorra	3,9	19	Iran	4,8
10	Insulele Marshall	4,2	20	Guatemala	4,8

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>.

Tabelul 8. Statele cu cele mai scăzute valori ale ratei mortalității infantile, în %

Nr. Ord.	Statele	Rata mortalității infantile, în %	Nr. Ord.	Statele	Rata mortalității infantile, în %
1	Finlanda	1,4	11	Estonia	2,1
2	Islanda	1,5	12	Suedia	2,1
3	Singapore	1,7	13	Norvegia	2,1
4	Muntenegru	1,7	14	Belarus	2,4
5	Slovenia	1,7	15	Italia	2,6
6	San Marino	1,7	16	Cehia	2,6
7	Liechtenstein	1,8	17	Monaco	2,6
8	Cipru	1,9	18	R.P.D. Coreeană	2,7
9	Japonia	1,9	19	Andorra	2,7
10	Luxembourg	1,9	20	Austria	2,7

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 9. Statele cu cei mai înalte valori ale ratei mortalității infantile, în %

Nr. Ord.	Statele	Rata mortalității infantile, în %.	Nr. Ord.	Statele	Rata mortalității infantile, în %.
1	Republica Centrafricană	84,5	11	Guinea Ecuatorială	62,6
2	Sierra Leone	78,5	12	Mali	62
3	Somalia	76,6	13	Benin	60,5
4	Nigeria	75,7	14	Côte D'Ivoire	59,4
5	Ciad	71,4	15	Pakistan	57,2
6	Mozambic	68,6	16	Guinea-Bissau	54
7	R. Dem. Congo	68,2	17	Liberia	53,5
8	Lesotho	65,7	18	Angola	51,6
9	Guinea	64,8	19	Mauritania	51,5
10	Sudanul de Sud	63,7	20	Comore	51,3

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 10. Statele cu cei mai scăzuți indici ai bilanțului natural, în %

Nr. ord.	Statele	Rata natalității, în %.	Rata mortalității, în %.	Bilanțul natural, în %.
1	R.P.D. Coreeană	6,4	5,8	0,6
2	Andorra	7	3,9	3,1
3	Taiwan	7,53	7,47	0,06
4	Singapore	8,8	5	3,8
5	Spania	7,6	8,8	-1,2
6	Malta	9,2	7,6	1,6
7	Italia	7	10,5	-3,5
8	Ucraina	8,7	14,8	-6,1
9	Republica Moldova	12	13,7	-1,7
10	Grecia	8,1	11,2	-3,1
11	Bosnia și Herțegovina	8,1	10,7	-2,6
12	Macedonia	9,9	9,6	0,3
13	Cipru	10,7	6,6	4,1
14	Belarus	9,3	12,8	-3,5
15	Japonia	7	11,2	-4,2
16	Portugalia	8,4	10,9	-2,5
17	Polonia	9,8	10,7	-0,9
18	Finlanda	8,3	9,8	-1,5
19	Mauritius	10,2	8,8	1,4
20	San Marino	6,9	7,5	-0,6

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 11. Statele cu cei mai înalți indici ai bilanțului natural, în %

Nr. ord.	Statele	Rata natalității, în %.	Rata mortalității, în %.	Bilanțul natural, în %.
1	Niger	46,1	8,3	37,8
2	Angola	40,7	8,2	32,5
3	Mali	41,5	9,7	31,8
4	R. Dem. Congo	41,2	9,5	31,7
5	Uganda	38,1	6,6	31,5
6	Burundi	39	7,9	31,1
7	Somalia	41,7	10,8	30,9
8	Gambia	38,5	7,9	30,6
9	Tanzania	36,7	6,4	30,3
10	Ciad	42,2	12,1	30,1

Geografie Umană Generală

11	Zambia	36,2	6,4	29,8
12	Burkina Faso	37,9	8,1	29,8
13	Mozambic	37,5	8,5	29
14	Senegal	34,5	5,7	28,8
15	Insulele Solomon	32,4	4,2	28,2
16	Guineea	37,6	10	27,6
17	Malawi	34,1	6,6	27,5
18	Benin	36,2	8,8	27,3
19	São Tomé și Príncipe	31,5	4,8	26,7
20	Madagascar	32,7	6,1	26,6

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Activitate în grup

5. Utilizând datele din tabelul 12, stabiliți în ce niveluri ale natalității și ale mortalității se plasează statele lumii indicate în tabelele 1, 2, 3 și 4. Concluzionați în ce limite ale natalității și ale mortalității se încadrează cele mai multe state.

Tabelul 12. Scala aprecierii nivelurilor natalității și mortalității

Rata generală a natalității, în ‰	Nivelul natalității	Rata generală a mortalității, în ‰	Nivelul mortalității
Mai puțin de 10	Foarte scăzut	Mai puțin de 7	Foarte scăzut
10-16	Scăzut	7-8	Scăzut
16-24	Mediu	9-10	Mediu
25-29	Peste mediu	11-12	Peste mediu
30-39	Înalt	13-15	Înalt
41-50	Foarte înalt	16-20	Foarte înalt
50 și mai mult	Excesiv de înalt, limita fiziologică	Mai mult de 20	Excesiv de înalt

Sursa: Урланис Б. С., Рождаемость и продолжительность жизни в СССР, М. Госстатиздат, 1963, 136 с.

Descoperă!

1. <https://geografilia.blogspot.com/2015/11/cati-oameni-sunt-pe-pamant-in-acest.html>;
2. <https://geografilia.blogspot.com/2017/04/infografic-statele-din-europa.html>;
3. World Population.
<https://www.youtube.com/watch?v=khFjdmp9sZk>;
4. Global Population Count 2021.
<https://www.youtube.com/watch?v=mNpQYHbxbmA>.

Reflecție! Autoevaluare!

6.Utilizând *Contorul numărului populației mondiale* de pe site-ul <https://www.worldometers.info/world-population/>, calculează cu câte persoane sporește populației Terrei în fiecare săptămână. Determinând această cifră, realizați prognoza numărului populației Terrei pentru 01 ianuarie a anului viitor.

7.Elaborați un eseu/prezentare cu tema: *”Creșterea populației Terrei – e bine sau e rău?”*

Important!

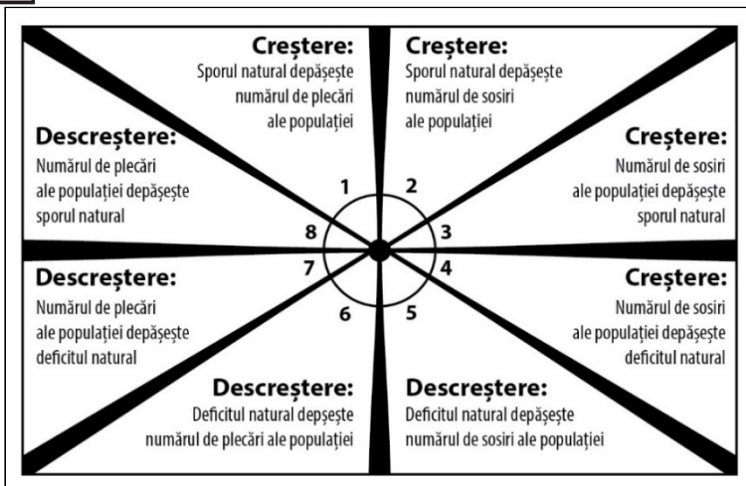

Fig. 2. Relația dintre bilanțul natural și numărul de sosiri/plecări ale populației

Anexe

Anexa 1. Statele cu cel mai mic număr a populației

Nr.ord.	Statele	Numărul populației, persoane
1.	Vatican	825
2.	Tuvalu	10 507
3.	Nauru	11 456
4.	Palau	17 904
5.	San Marino	33 652
6.	Monaco	38 456
7.	Liechtenstein	38 896
8.	Saint Kitts și Nevis	52 823
9.	Insulele Marshall	55 545
10.	Dominica	71 808
11.	Andorra	77 543
12.	Antigua și Barbuda	97 895
13.	Seychelles	98 462
14.	Tonga	100 651

Sursa: <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019

Anexa 2. Statele cu rata anuală de creștere a numărului populației de peste 3,0%

Nr. ord.	Statele	Numărul populației, persoane	Rata anuală de creștere a numărului populației, în %
1.	Bahrain	1 503 091	4,3
2.	Oman	4 471 148	4,1
3.	Niger	23 196 002	3,8
4.	Guineea Ecuatorială	1 454 789	3,6
5.	Angola	31 127 674	3,3
6.	Burundi	12 309 600	3,2
7.	Uganda	41 583 600	3,2
8.	R. Dem. Congo	101 935 800	3,2
9.	Tanzania	57 637 628	3,1
10.	Gambia	2 335 504	3
11.	Zambia	17 885 422	3

Sursa: <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019

Anexa 3. Statele cu cei mai scăzuți indici după mărirea gospodăriilor casnice

Nr . Ord.	Statele	Bilanțul natural, în %.	Marimea gospodariei, pers.
1	Germania	-1,9	2
2	San Marino	-0,6	2
3	Monaco	0,1	2,1
4	Danemarca	1,2	2,1
5	Lituania	-3,9	2,2
6	Estonia	-1,1	2,2
7	Franța	1,9	2,2
8	Austria	0,2	2,2
9	Elveția	2,1	2,2
10	Țările de Jos	0,9	2,2
11	Suedia	2,5	2,2
12	Norvegia	2,6	2,2
13	Belarus	-3,5	2,3
14	Letonia	-4,7	2,3
15	Ungaria	-4,2	2,3
16	Italia	-3,5	2,3
17	Japonia	-4,2	2,3
18	Belgia	0,6	2,3
19	Cehia	0	2,3
20	Marea Britanie	1,8	2,3

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Anexa 4. Statele cu cei mai înalți indici după mărirea gospodăriilor casnice

Nr . Ord.	Statele	Bilanțul natural, în %.	Marimea gospodariei, pers.
1	Djibouti	14,4	9,4
2	Gambia	30,6	8,5
3	Guineea-Bissau	25,5	8,3
4	Senegal	28,8	8
5	Afghanistan	26,1	7,8
6	Oman	16,8	7,3
7	Guineea	27,6	7,1
8	Niger	37,8	7,1
9	Sudanul de Sud	24,7	7
10	Samoa	19,1	7
11	Insulele Marshall	21,4	6,8
12	Yemen	24,4	6,7

13	Tuvalu	15	6,5
14	Turkmenistan	16,8	6,4
15	Irak	24,2	6,4
16	Pakistan	21,3	6,3
17	Mauritania	26,5	6,2
18	Micronezia	16,2	6,1
19	Kiribati	21,6	6
20	Tadjikistan	22	6

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Resurse web și bibliografice

1. Our World Data. <https://ourworldindata.org/>;
2. World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/>;
3. Alexandru D., Neguț S., *Geografie economică mondială*, Ed. ASE, București, 1993;
4. Cucu Vasile. *Geografia umană generală. Geografia populației*. Casa de editură "Viața românească", 1997;
5. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
6. Efros V., *Geografia economiei mondiale și problemele globale*, Suceava, Edit.Univ.Suceava, 2001;
7. Erdeli G., Câdea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
8. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
9. Velcea I., Ungureanu A., *Geografia economică a lumii contemporane*, București, 1993;
- 10.***Populația. Definiții și indicatori. Ghid pentru jurnaliști, politicieni, profesori, studenți și pentru toți cei interesați de demografie. Chișinău, 2008;
- 11.Горохов С. А., Роготень Н.Н., *Общая экономическая, социальная и политическая география*, Практический курс. Изд. Юнити, Москва., 2012, 271 с.;
- 12.Радионова И. А., *Политическая карта мира. География мирового хозяйства*. Моск. Лицей, Москва, 1997;
- 13.Урланис Б. С., *Рождаемость и продолжительность жизни в СССР*, Москва, Госстатиздат, 1963, 136 с. ;
14. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău;
- 15.*Географический атлас учителя*. ГУГК, Москва, 1978.

LUCRARE PRACTICĂ № 13

**TEMA: STRUCTURA POPULAȚIEI.
REPARTIȚIA ȘI DENSITATEA POPULAȚIEI**

Obiective:

- Studenții vor fi capabili:
- Să definească principalele noțiuni care se referă la indicii structurii, repartiției și densității populației;
- Să analizeze structura populației pe vârste și sexe (gen), atât la nivel mondial, cât și pe regiuni ale Terrei;
- Să analizeze factorii care determină repartiția neuniformă a populației pe Terra.

Glosar:

Structura populației – repartiție statistică, în grupe sau clase, a unei populații în funcție de diferitele ei caracteristici demografice, culturale și socio-economice.

Structura populației pe vârste și grupe de vârstă – alcătuire a populației după anii de vârstă sau grupe pe ani de vârstă la un moment dat. În raport cu necesitățile de analiză pot fi constituite diferite grupări pe ani de vârstă. Astfel, pentru calcule demografice cu caracter mai general, se folosesc intervale cincinale: 0-4 ani, 5-9 ani, 10-14 ani, 15-19 ani etc., iar pentru determinarea potențialului resurselor de muncă și a populației ocupate sunt necesare intervale care corespund diferitelor legislații privind vârstele de muncă și anume: 0-14 ani; 51-59 ani, 60 ani și peste. Cele trei subpopulații corespund noțiunilor de populație tânără, populație adultă și populație vârstnică.

Structura populației după gen (sex) – repartiție statistică a unei populații în două subpopulații, masculină și feminină sau bărbați și femei. Există mai mulți indicatori statistici descriptivi – raport de masculinitate, raport de feminitate, proporția bărbaților, proporția femeilor.

Raportul de masculinitate - este raportul dintre numărul bărbaților și cel al femeilor dintr-o populație dată, de obicei exprimat ca numărul de bărbați la 100 de femei.

Raportul de feminitate - este raportul dintre numărul femeilor și cel al bărbaților dintr-o populație dată, de obicei exprimat ca numărul de femei la 100 de bărbați.

Piramida vârstelor - Piramida vârstelor arată, grafic, structura unei populații pe vârste și sexe. Barele orizontale reprezintă numărul sau proporțiile bărbaților și femeilor pentru fiecare grupă de vârstă. Suma proporțiilor tuturor grupelor de vârstă, pe sexe, din piramida vârstelor este egală cu 100%. Piramida vârstelor poate arăta structura pe ani sau pe grupe de vârstă.

Densitate a populației – raport între numărul populației la un moment dat și suprafața teritoriului locuit de aceasta, calculat după formula: $D=P/S$, în care: D – densitatea populației; P – numărul de locuitori; S – suprafața teritoriului luat în considerare, exprimată în km² sau ha.

Urbanizare – proces de dezvoltare intensă a orașelor existente și de creștere în ritm accentuat a numărului orașelor și a populației urbane.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Analizați piramidele populației pentru statele Japonia, Venezuela și Yemen (figura 1) și realizați sarcinile propuse:

- Analizați configurația piramidelor populației și stabiliți structura de vârstă caracteristică pentru fiecare piramidă (informație suplimentară găsiți în rubrica Important!);
- Determinați diferențele dintre speranța de viață la naștere pe gen (sexe) și pe marile grupe de vârstă. Ce cauze au determinat aceste diferențe?
- Stabiliți ponderea populației tinere din totalul populației statului (0-14 ani).
- Determinați ponderea populației vârstnice (peste 65 de ani). Ce nivel de îmbătrânire demografică este specific pentru fiecare stat, în funcție de Scara îmbătrânirii demografice propusă de ONU (tabelul 1)?
- Ce tip de politică demografică ar trebui să promoveze fiecare stat în parte, reieșind din structura pe grupe de vârstă?

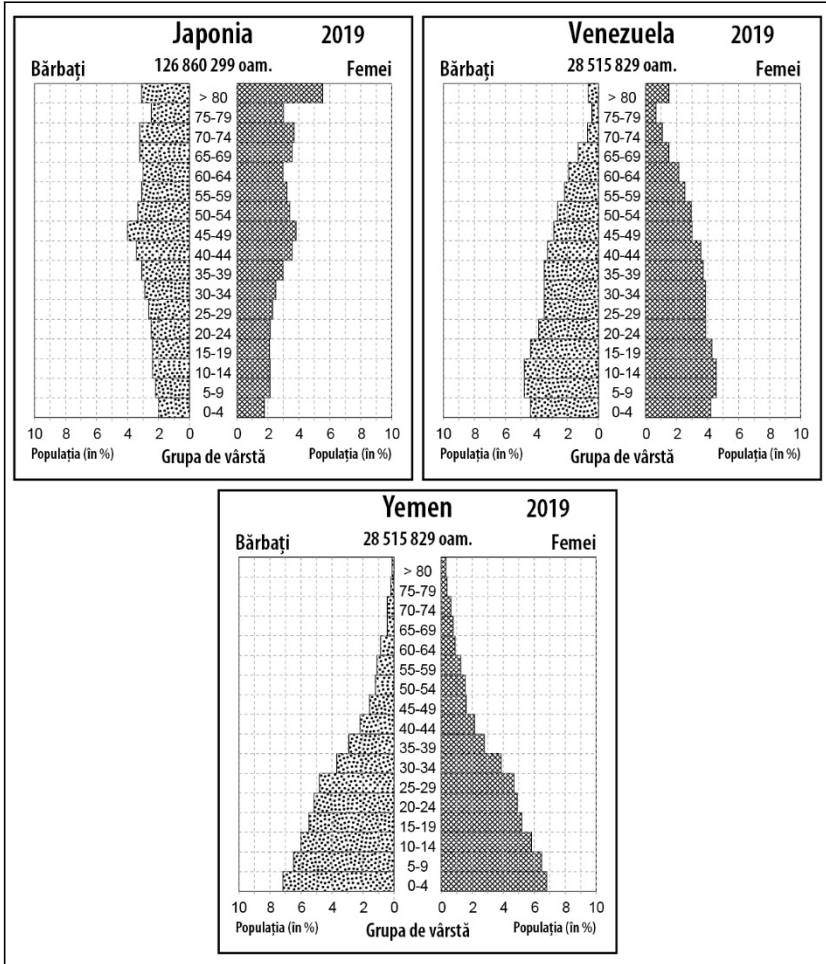

Fig. 1. Piramidele de vîrstă și de gen a populației statelor: Japonia, Venezuela și Yemen. (Sursa: <https://www.populationpyramid.net>)

Tabelul 1. Scara îmbătrînirii demografice a populației după ONU

Ponderea populației vîrstnice, 65 de ani și peste din totalul populației, în %	Nivelul de îmbătrînire demografică
Mai puțin de 4	Populație tânără
4 – 7	Populație în prag de îmbătrînire
Mai mult de 7	Populație bătrînă

Activitate individuală

2. Analizați tabelele 2 și 3 care indică statele cu cel mai scăzut și cel mai înalt indice de feminitate și depuneți pe harta-contur primele 5 state cu cel mai scăzut și cel mai înalt indice de feminitate.

Tabelul 2. Statele cu cel mai scăzut indice de feminitate, în %

Nr. ord.	Statele	Numărul populației, persoane	Numărul femeilor, în %	Indicile feminității, în %
1	Qatar	2 717 360	660 318	24,3
2	Emiratele Arabe Unite	9 366 829	2 866 250	30,6
3	Oman	4 471 148	1 564 902	35
4	Bahrain	1 503 091	545 622	36,3
5	Kuwait	4 464 521	1 763 486	39,5
6	Filipine	109 682 075	46 505 200	42,4
7	Arabia Saudită	34 218 169	14 508 504	42,4
8	Guineea Ecuatorială	1 454 789	647 381	44,5
9	Iordania	10 855 012	5 112 711	47,1
10	Djibouti	976 107	462 675	47,4
11	Bhutan	748 931	357 240	47,7
12	India	1 371 970 564	658 545 871	48
13	Brunei	459 501	220 560	48
14	Palau	17 904	8 594	48
15	Samoa	202 506	97 810	48,3
16	Malaysia	32 729 080	15 808 146	48,3
17	Pakistan	220 892 331	107 132 781	48,5
18	Egipt	101 418 205	49 187 829	48,5
19	Tuvalu	10 507	5 106	48,6
20	Seychelles	98 462	47 951	48,7

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 3. Statele cu cel mai înalt indice de feminitate, în %

Nr. ord.	Statele	Numărul populației, persoane	Numărul femeilor, în %	Indicile feminității, în %
1	Nepal	29 996 478	16 348 081	54,5
2	Belarus	9 408 350	5 061 692	53,8

3	Letonia	1 896 000	1 020 048	53,8
4	Ucraina	41 670 812	22 377 226	53,7
5	Federația Rusă	146 748 590	78 657 244	53,6
6	Lituania	2 793 694	1 489 039	53,3
7	El Salvador	6 765 753	3 592 615	53,1
8	Portugalia	10 295 909	5 436 240	52,8
9	Armenia	2 967 900	1 564 083	52,7
10	Estonia	1 328 976	699 041	52,6
11	Zimbabwe	15 473 818	8 108 281	52,4
12	Ungaria	9 769 526	5 099 693	52,2
13	Myanmar	54 817 919	28 505 318	52
14	Mozambic	30 066 648	15 574 524	51,8
15	Antigua și Barbuda	97 895	50 710	51,8
16	Georgia	3 716 858	1 925 332	51,8
17	Republica Moldova	2 640 438	1 367 747	51,8
18	Burkina Faso	20 487 979	10 592 285	51,7
19	Botswana	2 374 698	1 227 719	51,7
20	Uruguay	3 530 912	1 825 482	51,7

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Activitate în perechi

3.Completați schema:

 <p>Cauze ale unui indice de feminitate înalt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 	 <p>Cauze ale unui indice de feminitate scăzut:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4.
---	--

4.Analizând literatura de specialitate și tabelele 5 și 6, completați tabelul 4, aducând câte 5 exemple de state.

Tabelul 4. Densitatea populației pe regiuni și state ale lumii

Densitatea populației, loc./km ²	State din:				
	Europa	Asia	Africa	America	Australia și Oceania
Până la 10					
10 – 50					
50 – 100					
100 – 200					
Peste 200					

Tabelul 5. Statele cu cea mai mare densitate a populației, (loc./ km²)

Nr. ord.	Statele	Numărul populației, persoane	Suprafața, km ²	Densitatea populației, loc./km ²
1.	Monaco	38 456	2	19 228
2.	Singapore	5 685 807	725	7 842
3.	Bahrain	1 503 091	780	1 927
4.	Malta	514 564	316	1 628
5.	Georgia	3 716 858	2 428	1 531
6.	Maldive	383 135	300	1 277
7.	Bangladesh	169 969 704	147 572	1 152
8.	Barbados	287 025	430	668
9.	Liban	6 825 442	10 452	653
10.	Taiwan	23 563 356	36 193	651
11.	Mauritius	1 266 000	2 043	620
12.	San Marino	33 652	61	552
13.	Nauru	11 456	21	546
14.	R.P.D. Coreeană	51 829 023	100 212	517
15.	Rwanda	12 663 116	26 798	473
16.	Burundi	12 309 600	27 835	442
17.	Țările de Jos	17 550 431	41 198	426
18.	Haiti	11 743 017	27 752	423
19.	Israel	9 307 700	22 072	422
20.	India	1 371 970 564	3 287 263	417

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 6. Statele cu cea mai mică densitate a populației, (loc./ km²)

Nr. ord.	Statele	Numărul populației, persoane	Suprafața, km ²	Densitatea populației, loc./km ²
1.	Mongolia	3 357 138	1 564 110	2,1

2.	Namibia	2 504 498	825 418	3,0
3.	Australia	25 729 137	7 692 024	3,3
4.	Guyana	744 962	214 969	3,5
5.	Islanda	368 011	102 775	3,6
6.	Canada	38 311 288	9 984 670	3,8
7.	Libia	6 871 287	1 759 540	3,9
8.	Mauritania	4 173 077	1 030 700	4,0
9.	Botswana	2 374 698	581 726	4,1
10.	Kazahstan	18 849 416	2 724 902	6,9
11.	Gabon	2 176 766	267 668	8,1
12.	Federația Rusă	146 748 590	17 098 246	8,6
13.	R. Centrafricană	5 633 412	622 984	9,0
14.	Bolivia	11 633 371	1 098 581	10,6
15.	Turkmenistan	6 031 187	488 123	12,4
16.	Ciad	16 244 513	1 284 000	12,7
17.	Norvegia	5 384 576	385 178	14,0
18.	Oman	4 471 148	309 534	14,4
19.	Arabia Saudită	34 218 169	2 149 690	15,9
20.	Republica Congo	5 518 092	342 456	16,1

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Activitate în perechi

5.Discuție! Cum considerați, poți evalua nivelul de dezvoltare economică a unui stat luând în considerație doar indicatorul densității populației?

Activitate individuală

6.Utilizând datele din tabelele 8 și 9, completați tabelul 7, aducând exemple de state cu diferit grad de urbanizare.

Tabelul 7. Gruparea statelor după gradul de urbanizare, %.

Nivel scăzut de urbanizare	Mediu	Înalt	Foarte înalt
Mai puțin de 25%	25 – 50%	50 – 75%	Mai mult de 75%
...	...	...	...

Tabelul 8. Statele cu cel mai scăzuți indici de urbanizare

Nr . Ord.	Statele	Numărul populației, persoane	Gradul de urbanizare, %.
1.	Burundi	12 309 600	13
2.	Papua Noua Guinee	8 935 000	13,2
3.	Liechtenstein	38 896	14,3
4.	Malawi	18 449 828	16
5.	Niger	23 196 002	16,4
6.	Rwanda	12 663 116	17,2
7.	Samoa	202 506	18,2
8.	Sri Lanka	21 803 000	18,5
9.	Saint Lucia	178 696	18,7
10.	Madagascar	26 251 309	19,5
11.	Sudanul de Sud	13 249 924	19,6
12.	Nepal	29 996 478	19,7
13.	Etiopia	100 829 000	20,8
14.	Eritrea	3 546 000	22,6
15.	Micronezia	104 654	22,7
16.	Ciad	16 244 513	23,1
17.	Tonga	100 651	23,1
18.	Cambodja	15 288 489	23,4
19.	Insulele Solomon	721 455	23,7
20.	Uganda	41 583 600	23,8

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 9. Statele cu cel mai înalți indici de urbanizare

Nr . Ord.	Statele	Numărul populației, persoane	Gradul de urbanizare, %.
1.	Nauru	11 456	100
2.	Kuwait	4 464 521	100
3.	Singapore	5 685 807	100
4.	Monaco	38 456	100
5.	Qatar	2 717 360	99,1
6.	Estonia	1 328 976	98,4
7.	Belgia	11 555 790	98
8.	San Marino	33 652	97,2
9.	Uruguay	3 530 912	95,3
10.	Malta	514 564	94,6
11.	Islanda	368 011	93,8

12.	Israel	9 307 700	92,4
13.	Argentina	45 376 763	91,9
14.	Japonia	125 710 000	91,6
15.	Țările de Jos	17 550 431	91,5
16.	Luxembourg	626 108	91
17.	Iordania	10 855 012	90,3
18.	Gabon	2 176 766	89,4
19.	Bahrain	1 503 091	89,3
20.	Liban	6 825 442	88,6

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Activitate în perechi

7.Discuție! Cum considerați, gradul de urbanizare a unui stat poate caracteriza nivelul de dezvoltare social-economică a statului?

Activitate individuală

8. Analizați datele din tabelele 10 și 11, care indică structura populației ocupate pe sectoare ale economiei în țările cu indici înalți și scăzuți ai PIB-ului/locuitor și realizați o comparație. De ce apar diferențe între state?

Tabelul 10. Structura populației ocupate pe sectoare ale economiei în țările cu indici înalți a PIB per locuitor

Nr. ord.	Statele	PIB per locuitor, USD	Rata șomajului, %	Popula ocupă agricultură,	Popula ocupă industrie, %	Popula ocupă servicii, %
1	Monaco	185 741	6,3	0,3	13,5	86,2
2	Liechtenstein	179 258	1,7	0,6	37,5	61,9
3	Luxembourg	113 196	5,6	0,6	10,1	89,3
4	Elveția	83 717	4,4	2,5	19,9	77,6
5	Norvegia	77 975	3,7	2	19,4	78,6
6	Irlanda	77 771	5	4,4	18,7	76,9
7	Qatar	69 688	0,1	1,2	54,4	44,4
8	Islanda	67 037	3,5	4	17,4	78,6

Geografie Umană Generală

9	S. U. A.	65 112	3,7	1,5	17,7	80,8
10	Singapore	63 987	4,1	0,7	15,5	83,8
11	Danemarca	59 795	5	2,2	18,5	79,3
12	Australia	53 825	5,2	2,6	19,1	78,3
13	Țările de Jos	52 368	3,4	1,9	14,5	83,6
14	Suedia	51 242	6,8	1,7	18,3	80
15	Austria	50 023	4,5	3,7	25,3	71
16	Finlanda	48 869	6,7	3,8	21,5	74,7
17	San Marino	47 280	7,7	0,1	35	64,9
18	Germania	46 564	3,2	1,2	27,2	71,6
19	Canada	46 213	5,7	1,8	18,9	79,3
20	Belgia	45 176	5,4	0,9	20,8	78,3

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Tabelul 11. Structura ocupației populației pe sectoare ale economiei în țările cu indici scăzuți a PIB per locuitor

Nr. ord.	Statele	PIB per locuitor, USD	Rata șomajului, %	Popula ocupa agricultură, %	Popula ocupa industrie, %	Popula ocupa servicii, %
1	Somalia	100	11,4	83,1	3,6	13,3
2	Sudanul de Sud	275	12,2	56,9	13,9	29,2
3	Burundi	310	1,4	92	1,5	6,5
4	Eritrea	343	5,1	61,2	8,4	30,4
5	Malawi	371	5,7	43,6	13,8	42,6
6	Niger	405	7,8	75,1	7,2	17,7
7	R.Centrafricană	448	3,7	77,3	5,4	17,3
8	Madagascar	464	1,8	64,2	9	26,8
9	Mozambic	484	3,2	70,3	8,4	21,3
10	R. Dem. Congo	501	4,2	65,4	9,7	24,9
11	Afghanistan	513	11,1	42,8	18,2	39
12	Sierra Leone	547	4,4	54,9	6,5	38,6
13	Togo	671	3,7	37,7	12,9	49,4
14	Liberia	704	2,8	43,3	10,2	46,5
15	Sudan	714	16,5	39,9	16,2	43,9

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Important!

Structura populației statelor poate fi diferită în funcție de modelele de fertilitate, mortalitate și migrație, din trecut și prezent, caracteristic fiecărui stat. Cu toate acestea, se disting trei profiluri generale ale structurii populației:

1.Creșterea rapidă este evidențiată de o piramidă în formă de „accent circumflex” caracteristică unei populații cu un mare procentaj al persoanelor tinere;

2.Creșterea moderată este reflectată de o piramidă în formă de „căpiță” caracteristică unei populații cu un procentaj mai mic al persoanelor tinere; aceasta evidențiază că procesul de îmbătrânire nu este prea avansat;

3.Creșterea 0 sau scăderea populației este indicată de o piramida care are formă de „urnă”, caracterizând o populație cu semne avansate de îmbătrânire demografică, în care grupele de vârstă au proporții relativ egale, reducându-se gradual spre vârful piramidei.

Tabelul 12. Factorii ce influențează repartitia geografică a populației

Factori	Influența
Relieful	Cea mai parte a populației Terrei locuiește în regiuni de câmpie, din ei mai mult de jumătate locuiesc în regiuni de șes. În regiunile montane locuiesc 8% din populația Terrei.
Climă	Cea mai mare parte a populației Terrei locuiește zonele climatică temperată și subtropicală. Cel mai puțin locuite sunt zone de deșerturi arctice, tropicale de taiga, de tundră și pădurile ecuatoriale.
Apele: a. Răuri și lacuri	Ce mai mare densitate a populației se înregistrează valea râurilor mari (Ind, Gange, Brahmaputra, Ianțzi, Huan-He, Nil, Niger, Volga, Mississippi etc.)
b. Oceane și mări	Populația este concentrată în preajma litoralului mărilor și oceanelor.
Solul	Fertilitatea solurilor favorizează dezvoltarea agriculturii și atrage populația.

Sursa: Петрова Н. Н. География (современный мир): Учебник. ФОРУМ: ИНФРА-М, Москва, 2005. 224 с.

Descoperă!

1. Population Structure through Population Pyramids.
<https://www.youtube.com/watch?v=9ucmqHECx7Q;>
2. Demographic Transition and Population Pyramids.
<https://www.youtube.com/watch?v=nonCD5GR9bw;>
3. Population Pyramids.
<https://www.youtube.com/watch?v=4jS8nFtWguI;>
4. A Level Human Geography - Population Structure.
<https://www.youtube.com/watch?v=HAuo8vHToGw;>
5. Population Age Structure.
[https://www.youtube.com/watch?v=2EvYU-HmsvI.](https://www.youtube.com/watch?v=2EvYU-HmsvI)

Reflecție! Autoevaluare!

9. Elaborați o prezentare (Ms Powerpoint, Prezi) cu tema:
”Îmbătrânirea demografică a populației – cauze și soluții”

Resurse web și bibliografice

1. Migration Data Portal. <https://www.migrationdataportal.org>
2. International Organization for Migration, IOM, UN Migration.
[https://www.iom.int/;](https://www.iom.int/)
3. Our World Data. [https://ourworldindata.org/;](https://ourworldindata.org/)
4. World Bank Open Data. [https://data.worldbank.org/;](https://data.worldbank.org/)
5. World Population Prospects 2019. UN.
[https://population.un.org/wpp/Maps/;](https://population.un.org/wpp/Maps/)
6. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
7. Erdeli G., Cândea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
8. Groza O., Muntele I., *Geografie umană generală. Note de curs*. Iași, 2005;
9. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
10. Neagu S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
11. Горохов С. А., Роготень Н.Н., *Общая экономическая, социальная и политическая географияю Практический курс*. Изд. Юнити, Москва., 2012, 271 с.;
12. Ковалев С., А. Ковальская Н., Я. *География населения*. МГУ, Москва, 1971;

13. Петрова Н. Н. *География (современный мир): Учебник*. ФОРУМ: ИНФРА-М, Москва, 2005. 224 с.
14. Покшишевский В., В. *География населения*. Издательство “Мысль”. Москва, 1978;
15. Шувалов Е., Л. *География населения*. Издательство. Просвещение, Москва, 1985;
16. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

Anexe

Anexa 1. Structura pe grupe de vârstă pentru statele cu un nivel înalt al PIB per cap de locuitor

Nr. ord.	Statele	Populația sub 15 ani, %	Populația de 16-59 ani, %	Populația peste 60 ani, %	PIB per loc., USD
1	Monaco	10,3	49,2	40,5	185741
2	Liechtenstein	15,2	60,2	24,6	179258
3	Luxembourg	16,7	62,7	20,6	113196
4	Elveția	15,2	60,7	24,1	83717
5	Norvegia	18	59,4	22,6	77975
6	Irlanda	21,4	60,4	18,2	77771
7	Qatar	12,7	85	2,3	69688
8	Islanda	20,4	59,2	20,4	67037
9	S.U.A.	18,6	59,1	22,3	65112
10	Singapore	14,8	64,7	20,5	63987
11	Danemarca	16,6	58	25,4	59795
12	Australia	17,7	60,2	22,1	53825
13	Țările de Jos	16,3	58,3	25,4	52368
14	Suedia	17,5	56,5	26	51242
15	Austria	14	60,4	25,6	50023
16	Finlanda	16,4	55,5	28,1	48869
17	San Marino	15	59,4	25,6	47280
18	Germania	12,8	58	29,2	46564
19	Canada	15,4	58,8	25,8	46213
20	Belgia	17,2	57,9	24,9	45176

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

Anexa 2. Structura pe grupe de vârstă pentru statele cu un nivel scăzut al PIB per cap de locuitor

Nr. ord.	Statele	Populația sub 15 ani, %	Populația de 16-59 ani, %	Populația peste 60 ani, %	PIB per loc., USD
1	Somalia	42,9	53,2	3,9	100
2	Sudanul de Sud	42,3	53,6	4,1	275
3	Burundi	45,5	50	4,5	310
4	Eritrea	39,5	54,9	5,6	343
5	Malawi	46,2	49,8	4	371
6	Niger	48,7	47,2	4,1	405
7	Republica Centrafricană	39,9	54,9	5,2	448
8	Madagascar	39,5	55,3	5,2	464
9	Mozambic	44,5	51,1	4,4	484
10	R. Dem. Congo	41,3	54,5	4,2	501
11	Afghanistan	40,9	54,8	4,3	513
12	Sierra Leone	41,7	52,9	5,4	547
13	Togo	40,1	54,6	5,3	671
14	Republica Coreea	20,6	65,3	14,1	688
15	Liberia	43,7	51,9	4,4	704
16	Sudan	43,1	52,3	4,6	714
17	Burkina Faso	44,3	51	4,7	718
18	Gambia	37	57,6	5,4	755
19	Uganda	47,8	49,2	3	770
20	Haiti	32,3	61,2	6,5	784

Sursa: DeAgostini, <http://www.deagostinigeografia.com>, 2019,
World Bank Open Data, <https://data.worldbank.org>

LUCRARE PRACTICĂ № 14

**TEMA: ECONOMIA MONDIALĂ.
CARACTERIZAREA INDICATORILOR
INDUSTRIALI**

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să definească principalele noțiuni care se referă la indicatorii macroeconomici și industriali;
- Să specifice structura pe ramuri a economiei mondiale;
- Să analizeze evoluția economiei mondiale și a sistemului economic mondial;
- Să caracterizeze organizarea spațiului mondial (modelul Centru - Periferie);
- Să analizeze indicatorii macroeconomici cu referință la statele lumii;
- Să caracterizeze unii indicatorii industriali cu privire la anumite ramuri ale industriei.

Glosar:

Economie – ansamblul activităților umane desfășurate în afara producției, distribuției și consumului bunurilor materiale și serviciilor. Elementul de bază al economiei îl constituie relațiile de proprietate asupra mijloacelor de producție care predomină în ea. Cuprinde mai multe ramuri: industria, agricultura, transporturile, serviciile ș.a.

Economie mondială – ansamblul economiilor naționale ale statelor lumii privite prin totalitatea legăturilor lor economice și de producție interdependente. Se exprimă prin diferite forme de comerț extern, export de capital, migrația forței de muncă, încheierea acordurilor economice, crearea organizațiilor economice internaționale, schimburi de informații tehnico-științifică etc.

Macroeconomie – ansamblul activităților economice la nivel național (exemplu: venitul național, investiții etc.).

Microeconomie – ansamblul de relații economice cauzale și funcționale care se formează la nivelul agenților economici.

Economie națională – ansamblul de ramuri din sferile productivă și neproductivă care s-au format și s-au structurat, ca rezultat al procesului diviziunii muncii, în cadrul unei țări.

Sistem economic – formă de organizare și reglare a activităților economice. În istoria societății se cunosc următoarele sisteme economice: sistemul economiei naturale, sistemul economiei de schimb, sistemul economiei de piață și sistemul economiei centralizate.

Sistem de producție – ansamblu de ramuri și activități care creează bunuri și servicii.

Factori de producție – resurse umane sau materiale atrase și utilizate efectiv în activitățile economice în vederea producerii de noi bunuri economice. Factorii de producție pot fi tradiționali (pământul, munca și capitalul) care, în diferite proporții, sunt comuni tuturor etapelor de dezvoltare a societății și neofactori (unitățile economice, abilitatea întreprinzătorilor, invențiile, informațiile, progresul tehnic și științific etc.), acțiunea lor complexă determină aspectele cantitative, structurale și calitative ale economiei.

Fluxuri economice – totalitatea de schimburi de marfă și de acte vânzare – cumpărare care au loc în cadrul unei economii naționale sau la scară internațională.

Globalizarea economiei mondiale – creșterea interdependențelor dintre state ca urmare a extinderii și adâncirii relațiilor transnaționale ale vieții economice, politice, sociale și culturale.

Diviziunea geografică a muncii – diferențierea în spațiu a activităților economice în procesul dezvoltării societății, care se reflectă în specializarea sistemului de producție a unor unități teritoriale de diferit rang (stat, regiune, centru economic ș.a.) legate prin relații economice reciproce, în dezvoltarea cooperării și a schimburilor de produse și servicii rezultate din specializare.

Diviziunea internațională a muncii – specializarea țărilor lumii în producția și comercializarea pe piața mondială a unor produse și servicii pentru care ele au avantaje și prin care se reflectă rolul fiecărei țări în circuitul economiei mondiale; reprezintă baza pieței mondiale și a altor forme de relații economice dintre state, apare ca factor de unire a economiilor naționale în sistemul economiei mondiale; favorizează în mod obiectiv progresul economic.

Globalizarea economiei mondiale – proces deosebit de dinamic al creșterii interdependențelor dintre state, ca urmare a extinderii și

adâncirii legăturilor transnaționale în sfere tot mai largi și variate ale vieții economice, politice, sociale și culturale, având drept implicație faptul că problemele devin mai curând globale decât naționale, cerând, la rândul lor, o soluționare globală.

Produsul intern brut este indicatorul utilizat cel mai frecvent pentru a exprima rezultatele activității desfășurate la nivelul unei economii, dar nu este singurul indicator macroeconomic. Aceleași rezultate pot fi exprimate și sub forma produsului național brut (PNB), care reprezintă valoarea bunurilor finale produse de agenții economici naționali în decursul unui an.

Produsul Național Brut - pentru a determina PNB, la PIB se adaugă produsul brut realizat de agenții economici naționali în străinătate și, în același timp, din acesta se scade produsul brut realizat de agenții economici străini în țară. Soldul rezultat (x) poate fi pozitiv sau negativ. De aceea, PNB poate fi mai mare ($x > 0$) sau mai mic ($x < 0$) decât PIB.

În expresie netă, produsul intern și produsul național se determină scăzând amortizarea din produsul intern brut, respectiv din produsul național brut.

Matematic, relațiile dintre indicatorii macroeconomici se exprimă astfel:

$$\text{PIB} = \text{PGB} - \text{Cj}; \text{PIB} = \text{PIN} + \text{A};$$

$$\text{PNB} = \text{PIB} + x;$$

$$\text{PNN} = \text{PNB} - \text{A},$$

unde: **PGB** = produsul global brut (valoarea întregii producții realizate într-o țară într-un an); **Cj** = valoarea bunurilor intermediare (se mai numește și consum intermediar); **PIN** = produsul intern net; **PNN** = produsul național net; **A** = amortizarea capitalului fix.

Venitul național brut (la prețuri de piață) reprezintă ansamblul veniturilor primare de primit de către unitățile instituționale rezidente: remunerarea angajaților, impozitele pe producție și importuri minus subvențiile, veniturile din proprietate (cele de primit minus cele de plătit), excedentul brut de exploatare și venitul mixt brut.

Venitul național brut (la prețuri de piață) este egal cu produsul intern brut diminuat cu veniturile primare de plătit de unitățile instituționale rezidente către unitățile instituționale nerezidente și mărit cu veniturile primare primite de la restul lumii de către unitățile instituționale rezidente.

Specializarea producției – formă a divizionii muncii și a organizării procesului de producție, care reflectă concentrarea acestuia în ramuri separate și în întreprinderi specializate; indicator caracteristic în individualizarea tipurilor de concentrare a producției în profil teritorial.

Industria – ramură a producției materiale prin care omul transformă materiile prime și energia în mijloace de producție și bunuri de consum.

Industrializare – procesul de dezvoltare a industriei într-o regiune sau într-o țară.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Studiind suportul de curs și literatura de specialitate, completați tabelul 1.

Tabelul 1. Structura economiei mondiale

Sferele activității economice	Tipuri de activități economice	
	Denumirea sectoarelor	Tipuri de activități
Sfera materială/productivă	Primare	
	Secundare	
Sfera nematerială/neproductivă	Terțiare	

Important!

Conceptul „centru – periferie” reprezintă un model de interacțiune între regiunile centrale și periferice în procesul de dezvoltare. Acest concept a fost dezvoltat de John Friedmann în 1966 în lucrarea „Politics of Regional Development: The Venezuelan Experience”. Conform acestui concept, creșterea economică inegală și procesul de polarizare spațială generează inevitabil dezechilibre între așa-numitul nucleu și periferie. Acest lucru se datorează faptului că fiecare teritoriu are propriile modele speciale de dezvoltare, care se manifestă prin concentrarea activității economice efective în zone relativ mici, de unde se extinde spre regiunile periferice. În cursul dezvoltării istorice, regiunile economice centrale își schimbă specializarea și localizarea geografică. În acest caz, nucleul de-a lungul întregului ciclu de viață al sistemului centru-periferic domină stabil față de periferie. În acest model, un mic centru, care unește cele mai avansate inovații tehnice, tehnologice și sociale, se opune unei periferii uriașe - un ansamblu de teritorii îndepărtate și subdezvoltate, cu modernizare lentă, care servește drept sursă de resurse și consumator de inovații.

2. Analizați tabelul 2 și evidențiați particularitățile specifice modelului Centru-Periferie, pornind de la indicatorii vizați în tabel.

Tabelul 2. Caracterizarea categoriilor Centru-Periferie-Semiperiferie în economia mondială

Indicatori	Centru	Semiperiferi e	Periferie	Mondial
Numărul de state	53	113	51	217
Suprafața statelor, în %	24,1	55,1	20,8	100
Numărul populației, în %	14,9	50,8	34,3	100
PIB, în %	79,4	18,1	2,5	100
PIB per locuitor, USD/ loc. pe an	27 700	1850	370	5195
Productivitatea muncii, mii USD/loc. pe an	52	5,9	0,9	10,3

Sursa: Горохов С. А., Рогозень Н.Н., Общая экономическая, социальная и политическая география Практический курс. Изд. Юнити, Москва., 2012

3. Analizând tabelul 3, depuneți pe harta de contur statele ce formează Centrul și statele ce formează Periferia.

Tabelul 3. Geografia modelului Centru-Periferie

Macroregiunile lumii	Subregiunile lumii	Centru	Semiperiferi e	Periferie
Europa	Europa de Vest	Toate statele cu excepția statului Malta	Malta	
	Europa de Est și cea Centrală		Toate statele în afară de cele periferice	Republica Moldova
Asia	Asia de Sud-Vest, Asia de Vest	Israel	Toate statele în afară de cele periferice	Georgia, Armenia, Yemen, Afganistan
	Asia Centrală		Kazahstan Uzbekistan, Turcmenista n	Kîrgîzstan, Tajikistan

Geografie Umană Generală

	Asia de Sud-Est	Singapore	Toate statele în afară de cele periferice	Myanmar, Laos, Cambodja, Timorul de Est
	Asia de Sud	—	India, Sri Lanka	Restul statelor
	Asia de Est	Japonia, Republica Coreea	China	R.P.D. Coreeană, Mongolia
Africa	Africa de Nord		Toate statele în afară de cele periferice	Mauritania, Sudan
	Africa de Vest, Africa Centrală, Africa de Est		Cabo-Verde, Gabon, Guineea Ecuatorială	Restul statelor
	Africa de Sud		Toate statele în afară de cele periferice	Madagascar, Mozambic
America de Nord	America de Nord	S.U.A., Canada	Groenlanda	—
America Latină	America Latină	-	Toate statele în afară de cele periferice	Nicaragua, Haiti
Australia și Oceania	Australia și Oceania	Australia, Noua Zeelandă	Toate statele în afară de cele periferice	

Sursa: Горохов С. А., Роготень Н.Н., Общая экономическая, социальная и политическая география Практический курс. Изд. Юнити, Москва., 2012, 271 с.

Activitate individuală

4. Pornind de la conceptul că produsul intern brut este indicatorul utilizat cel mai frecvent pentru a exprima rezultatele activității desfășurate la nivelul unei economii, calculați PIB-ul la nivel de state, utilizând datele din tabelele 4 și 5, indicând rezultatul obținut în

coloana a treia a tabelului. Ce legități sau tendințe observați la nivel de state, în aspect comparativ?

Tabelul 4. Statele cu cel mai mare Produs Intern Brut per locuitor, 2018

Nr. Ord.	Statele	Nr de locuitori	P.I.B. per locuitor, dolari americani	P.I.B., dolari americani
1.	Monaco	38 456	185 741	...
2.	Liechtenstein	38 896	179 258	...
3.	Luxembourg	626 108	113 196	...
4.	Elveția	8 655 100	83 717	...
5.	Norvegia	5 384 576	77 975	...
6.	Irlanda	4 977 400	77 771	...
7.	Qatar	2 717 360	69 688	...
8.	Islanda	368 011	67 037	...
9.	S.U.A.	330 973 445	65 112	...
10.	Singapore	5 685 807	63 987	...
11.	Danemarca	5 837 213	59 795	...
12.	Australia	25 729 137	53 825	...
13.	Țările de Jos	17 550 431	52 368	...
14.	Suedia	10 377 781	51 242	...
15.	Austria	8 935 112	50 023	...
	Total mondial	7 698 593 074	...	...

Sursa: <http://www.deagostinigeografia.com>

Tabelul 5. Statele cu cel mai mic Produs Intern Brut per locuitor, 2018

Nr. Ord.	Statele	Nr de locuitori	P.I.B. per locuitor, dolari americani	P.I.B., dolari americani
1.	Somalia	15 893 219	100	...
2.	Sudanul de Sud	13 249 924	275	...
3.	Burundi	12 309 600	310	...
4.	Eritrea	3 546 000	343	...
5.	Malawi	18 449 828	371	...
6.	Niger	23 196 002	405	...
7.	R. Centrafricană	5 633 412	448	...
8.	Madagascar	26 251 309	464	...
9.	Mozambic	30 066 648	484	...

Geografie Umană Generală

10.	R. D. Congo	101 935 800	501	...
11.	Afghanistan	32 890 171	513	...
12.	Sierra Leone	8 100 318	547	...
13.	Togo	7 706 000	671	...
14.	Republica Coreea	25 550 000	688	...
15.	Liberia	4 568 298	704	...
	Total mondial	7 698 593 074	...	...

Sursa: <http://www.deagostinigeografia.com>

5. Analizând datele din tabelul 6 construiți diagrama în benzi care să prezinte dinamica producției de oțel în anii 1967 și 2020 în statele indicate în tabel. Realizați o analiză comparativă. Ce tendințe observați în dinamica producției de oțel? Cum explicați aceste tendințe?

Tabelul 6. Producția de oțel în țările lumii, 1967, 2020.

Nr. ord.	Statele	1967, mii tone	2020, mii tone
1.	China	14 000	1 064 767
2.	India	6 300	100 256
3.	Japonia	62 200	83 186
4.	S.U.A.	115 400	72 732
5.	Rusia (U.R.S.S.)	102 235	71 621
6.	R. Coreea	300	67 079
7.	Turcia	996	35 810
8.	Germania	36 744	35 680
9.	Brazilia	3 665	31 415
10.	Iran	ndd	28 990
11.	Taiwan, China	443	20 959
12.	Ucraina	ndd	20 616
13.	Italia	15 890	20 379
14.	Vietnam	ndd	19 900
15.	Mexic	3 023	16 803
	Total mondial	497 232	1 880 445

Sursa: Source: World Steel Association, <https://www.worldsteel.org/>

6. Depuneți pe harta de contur statele care sunt cei mai mari producători de autoturisme la nivelul anului 2017 și statele în care se află cele mai mari companii producătoare de autoturisme (tabelele 7 și 8).

Tabelul 7. Producția mondială de automobile pe state ale lumii, 2017

Nr. ord.	State	Autoturisme	Vehicule comerciale	Total automobile
1.	China	24 806 687	4 208 747	29 015 434
2.	Japonia	8 347 836	1 345 910	9 693 746
3.	Germania	5 645 581	0	5 645 581
4.	India	3 952 550	830 346	4 782 896
5.	Republica Coreea	3 735 399	379 514	4 114 913
6.	S.U.A.	3 033 216	8 156 769	11 189 985
7.	Spania	2 291 492	556 843	2 848 335
8.	Brazilia	2 269 468	430 204	2 699 672
9.	Mexic	1 900 029	2 168 386	4 068 415
10.	Franța	1 748 000	479 000	2 227 000
11.	Marea Britanie	1 671 166	78 219	1 749 385
12.	Iran	1 418 550	96 846	1 515 396
13.	Republica Cehă	1 413 881	6 112	1 419 993
14.	Rusia	1 348 029	203 264	1 551 293
15.	Turcia	1 142 906	552 825	1 695 731
16.	Slovacia	1 001 520	0	1 001 520
17.	Indonezia	982 356	234 259	1 216 615
18.	Thailanda	818 440	1 170 383	1 988 823
19.	Canada	749 458	1 450 331	2 199 789
20.	Italia	742 642	399 568	1 142 210
	Total mondial	73456531	23846003	97302534

Sursa: <https://www.oica.net/category/production-statistics>.

Tabelul 8. Producția mondială de automobile pe state ale lumii, 2017

Nr. ord.	Compania	State	Automobile
1	Toyota	Japonia	10 466 051
2	Volkswagen Group	Germania	10 382 334
3	Hyundai	Republica Coreea	7 218
4	General Motors	S.U.A.	6 856 880
5	Ford	S.U.A.	6 386 818
6	Nissan	Japonia	5 769
7	Honda	Japonia	5 237
8	Fiat Chrysler Automobiles	Italia/S.U.A.	4 600 847

Geografie Umană Generală

9	Renault	Franța	4 154
10	Groupe PSA	Franța	3 649 742
11	Suzuki	Japonia	3 302
12	SAIC	China	2 866 913
13	Daimler	Germania	2 549
14	BMW	Germania	2 506
15	Geely	China	1 950 382

Sursa: <https://www.oica.net/category/production-statistics>.

Important!

În istoria economiei mondiale pot fi diferențiate trei tipuri de economie, care practic formează trei etape consecutive de dezvoltare a economiei mondiale contemporane și anume: **economia agrară**, **economia industrială** și **economia postindustrială**.

Economia agrară a dominat până în secolele XVIII-XIX. În toate țările lumii majoritatea covârșitoare a populației practic era ocupată în agricultură. Celelalte ramuri aveau o importanță redusă.

Economia industrială a apărut în jumătatea a doua a secolului XIX și s-a stabilizat în prima jumătate a secolului XX. O astfel de economie aveau țările Europei de Vest, Americii de Nord, Japonia, fosta Uniune Sovietică, majoritatea țărilor din Europa de Est etc. Cea mai mare parte a populației în țările date activa în industrie. Gradul de dezvoltare economică a unui stat era apreciat după starea industriei de care el dispunea. Paralel cu țările care aveau o economie industrială continuau să existe multe state cu economie agrară. Mai ales acest lucru se referă la fostele colonii.

Economia postindustrială/terțiară apare în jumătatea a doua a secolului XX în țările Europei de Vest și Americii de Nord (Marea Britanic, Suedia, Franța, Germania, Italia, Elveția, Spania, SUA, Canada, Australia etc.). Se caracterizează economia postindustrială prin creșterea rapidă a populației ocupate în sfera neproductivă, mai ales a sferei oamenilor de afaceri (companii de deservire tehnică, de marketing, reclamă, de consultații, lucrători bancari, lucrători științifici etc.).

Progres economic – ameliorarea performanțelor economice în urma promovării unor programe și politici economice coerente, concepute pe termen mediu și lung.

Revoluție tehnico-științifică – schimbare radicală intervenită în condițiile de viață ale omenirii ce cuprinde următoarele componente: revoluția industrială; modernizarea agriculturii; revoluția transporturilor; urbanizarea și revoluția în științele biologice.

Descoperă!

1. TOP 10 Automotive.
<https://www.youtube.com/watch?v=LLtNwLTcNeE;>
2. Top 10 Car Producing Countries 1950 – 2019.
<https://www.youtube.com/watch?v=kZCeUTzc850;>
3. Top 10 Largest Industries in The World.
<https://www.youtube.com/watch?v=JngC5CVeC6U;>
4. Price Comparison: Industries.
<https://www.youtube.com/watch?v=KYvIxcI2404;>
5. Why Chinese Manufacturing Wins.
<https://www.youtube.com/watch?v=E7Jfrzkmzyc;>
6. Top Iron Ore Producing Countries in The World 1900 to 2017.
[https://www.youtube.com/watch?v=emm5aHAifMg.](https://www.youtube.com/watch?v=emm5aHAifMg)

Reflecție! Autoevaluare!

7. Elaborați o prezentare (Ms Powerpoint, Prezi) cu tema: **”Automobilele electrice – alternativă pentru motorul cu ardere internă”**.

Resurse web și bibliografice

1. Statistical Review of World Energy – BP.
[https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy/;](https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy/)
2. Our World Data. [https://ourworldindata.org/;](https://ourworldindata.org/)
3. World Bank Open Data. [https://data.worldbank.org/;](https://data.worldbank.org/)
4. World Steel Association. [https://www.worldsteel.org/;](https://www.worldsteel.org/)
5. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
6. Efros V., *Geografia economiei mondiale și problemele globale*, Suceava, Edit. Univ. Suceava, 2001;
7. Erdeli G., Câdea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
8. Горохов С. А., Роготень Н.Н., *Общая экономическая, социальная и политическая география. Практический курс*. Изд. Юнити, Москва., 2012, 271 с.;
9. Казаков Б. А., Лучников А. С. *География и экономика видов деятельности. Основы промышленных производств*. Пермь. Перм. гос. нац. исслед. ун-т., 2017. 248 с.;

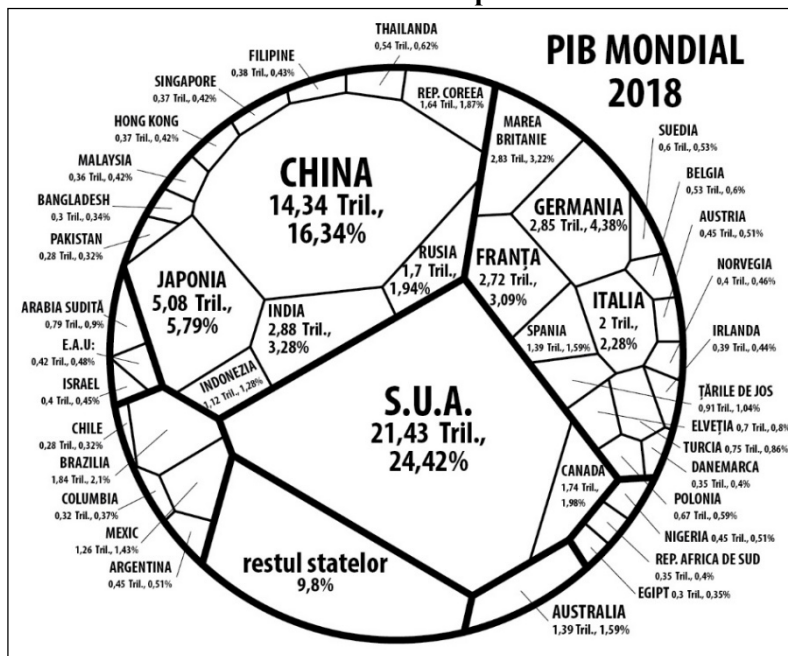

10. Куракин А.Ф. *Основы промышленного и сельскохозяйственного производства*. М.: Просвещение, 1981. 244 с.;
11. Липец Ю. Г., Пуляркин В. А., Шлихтер С.Б., *География мирового хозяйства: Учеб, пособие для студентов*. Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, Москва, 1999, 400 с.;
12. Плоткин М. Р., *Основы промышленного производства* М.: Мысль, 1977. 304 с.;
13. Ракитников А.Н. *География сельского хозяйства. Проблемы и методы исследования*. М.: Мысль, 1970;
14. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chişinău;
15. *Географический атлас учителя*. ГУГК, Москва, 1978.

Анехе

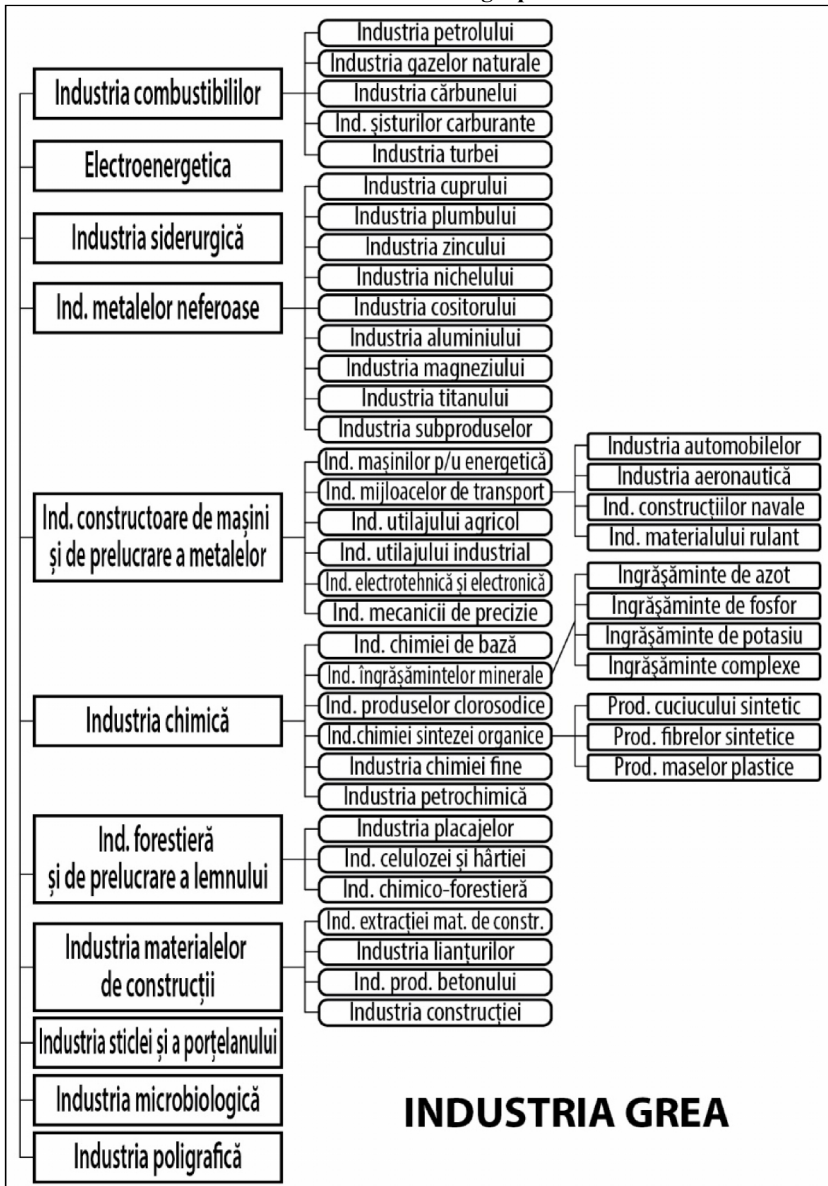
Анеха 1. Structura PIB-ului pe state ale lumii

Sursa: <https://howmuch.net/articles/the-world-economy-ppp-2018>
The World Bank - <https://databank.worldbank.org>

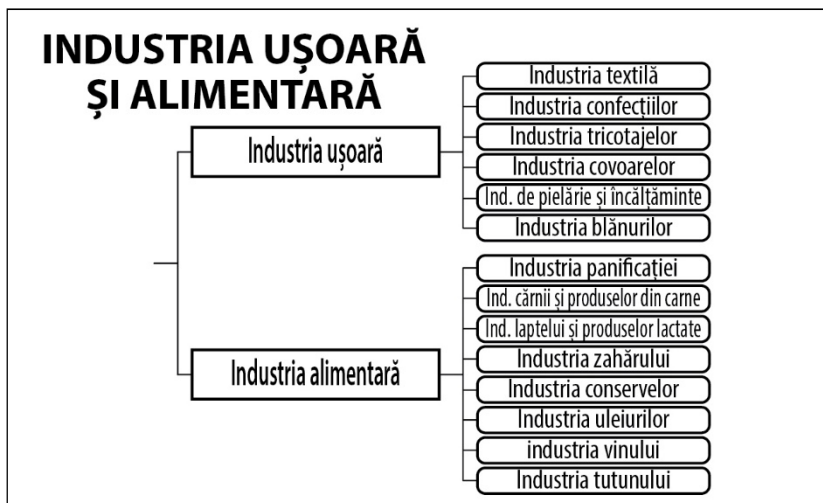
Anexa 2. Structura ramurilor industriei grele.

Ramurile din grupa A

Anexa 3. Structura ramurilor industriei ușoare și alimentare.

Ramurile din grupa B

Anexa 4. Principalii producători de petrol pe Terra, 2020

Nr. ord.	Statele	Extragere barili* per zi	Litri per locuitor, litri pe an	Per km ² , litri pe zi
1.	S.U.A.	10 962 000	1 944,35	190,52
2.	Rusia	10 759 000	4 321,41	104,44
3.	Arabia Saudită	10 425,000	18,105,37	771,01
4.	Iraq	4 613 000	7 021,63	1 676,87
5.	Canada	4 264 000	6 676,99	74,55
6.	Iran	4 251 000	3 005,30	441,28
7.	China	3 773 000	157,21	64,32
8.	E.A.U.	3 216 000	19 924,10	6 116,07
9.	Kuwait	2 807 000	37 675,65	25 046,43
10.	Brazilia	2 587 000	720,04	49,21
11.	Nigeria	1 989 000	567,32	347,21
12.	Kazakhstan	1 856 000	5 893,09	109,30
13.	Mexic	1 852 000	857,53	151,47
14.	Angola	1 593 000	3 160,42	203,15
15.	Norvegia	1 517 000	16 572,56	792,63
	Total mondial	83 105 000	642,69	88,71

Sursa: CIA World Factbook, 2020; <https://www.citypopulation.de/>

*- unitate de măsură pentru capacități, egală cu circa 160 de litri

Anexa 5. Producția de energie electrică în țările lumii, 2020

Nr. ord.	Statele	Total, mln. kWh/an.	kWh per locuitor/an
1.	China	5 883 000	4 269
2.	S.U.A.	4 095 000	12 673
3.	India	1 386 000	1 094
4.	Rusia	1 031 000	7 143
5.	Japonia	989 300	7 794
6.	Canada	649 600	17 990
7.	Germania	612 800	7 441
8.	Brazilia	567 900	2 756
9.	Franța	529 100	8 196
10.	R. Coreea	526 000	9 962
11.	Arabia Saudită	324 100	10 050
12.	Maria Britanie	318 200	4 847
13.	Mexic	302 700	2 467
14.	Italia	275 300	4 543
15.	Iran	272 300	3 417
	Total mondial	23 650 000	3 259

Sursa: CIA World Factbook, 2020; <https://www.citypopulation.de/>

LUCRARE PRACTICĂ № 15

TEMA: CARACTERIZAREA INDICATORILOR DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ȘI SECTORULUI SERVICIILOR

Obiective:

Studentii vor fi capabili:

- Să definească principalele noțiuni care se referă la indicatorii dezvoltării agriculturii, transporturilor și sectorului serviciilor;
- Să analizeze unii indicatori ai agriculturii, transporturilor și sectorului serviciilor la nivel mondial, cât și cu referință la statele lumii;
- Să specifice structura pe ramuri agriculturii, transporturilor și sectorului serviciilor.

Glosar:

Agricultura – ramură a producției materiale care are ca obiect cultura plantelor și creșterea animalelor în vederea obținerii unor produse alimentare și a unor materii prime.

Indicele producției agricole (FAO) - măsoară nivelul relativ al volumului global al producției agricole pentru un anumit an, față de o perioadă de referință egală cu 100. Indicele se calculează făcând o sumă ponderată a prețurilor diferitelor produse agricole care au fost adunate după scăderea cantităților utilizate, ca sămânță sau pentru a hrăni vitele. Pentru multe țări, indicele este elaborat în fiecare an de către FAO și are un an de referință.

”Revoluție verde” – tip de revoluție agricolă bazată pe biotehnologii, care urmărește două obiective principale: dezvoltarea producției în favoarea celor mai sărace regiuni (principiul echității) și dezvoltarea unei agriculturi care să nu degradeze resursele naturale (principiul dezvoltării durabile).

Sector terțiar – sector economic ce cuprinde activitățile economice legate de transport, comerț, turism.

Servicii - activități din sfera sectorului terțiar (comerț, turism, asistență medicală etc.), urmărindu-se repartiția teritorială a acestora.

Transporturi – ramură a economiei naționale al cărui obiect îl constituie deplasarea călătorilor și a mărfurilor, realizarea legăturilor între toate

celelalte ramuri economice, interconectarea localităților și dezvoltarea legăturilor economice și sociale cu diferite țări.

Geografia comerțului internațional – ramură a geografiei umane care stusiază apariția și funcționarea organizărilor de export/import și fluxurile comerciale mondiale.

Sarcini didactice:

Activitate în perechi

1. Analizați indicele producției agricole în unele state ale lumii pentru anul 2016, comparativ cu anul de referință 2004 (tabelul 1). Ce tendințe observați? Cum explicați aceste tendințe?

Tabelul 1. Indicele producției agricole (FAO) pentru a.2016, anul de referință 2004

Nr. ord.	Statele	În % față de anul 2004
1.	Laos	219,2
2.	Bahrain	198,4
3.	Sierra Leone	194,7
4.	Angola	191,9
5.	Kuwait	190,6
6.	Cambodgea	185,5
7.	Zambia	182,9
8.	Camerun	175,1
9.	Niger	172,6
10.	Mali	171,3
11.	Brunei	169
12.	Uzbekistan	166,5
13.	Qatar	165,8
14.	Tanzania	165,4
15.	Paraguay	163,8

Sursa: <http://www.deagostinigeografia.com>

Activitate individuală

2. Depuneți pe harta de contur statele care dețin cea mai mare densitate a rețelei de drumuri (tabelul 2). Explicați ce factori determină o densitate mai mare sau mică a rețelei de drumuri într-un stat.

Tabelul 2. Lungimea rețelelor de drumuri în țările lumii, 2020

Nr. ord.	Statele	Lungimea totală, km	Lungimea pe cap de locuitor, în metri	În metri per 1 km ²
1.	S.U.A.	6 586 610	20,99	720,0
2.	China	4 960 600	3,58	531,9
3.	India	4 699 024	3,75	1 580,5
4.	Brazilia	2 000 000	9,59	239,3
5.	Rusia	1 283 387	9,01	78,4
6.	Japonia	1 218 772	9,59	3 343,8
7.	Franța	1 053 215	16,66	1 915,0
8.	Canada	1 042 300	30,63	114,6
9.	Australia	873 815	36,75	113,7
10.	R. Africa de Sud	750 000	13,48	617,6
11.	Spania	683 175	14,61	1 369,1
12.	Germania	625 000	7,56	1 792,5
13.	Suedia	573 134	5788	1 396,7
14.	Indonezia	496 607	2,02	274,1
15.	Italia	487 700	8,39	1 658,1

Sursa: CIA World Factbook, 2020; <https://www.citypopulation.de/>

3. Analizând datele din tabelul 3, explicați care sunt factorii care determină densitatea căilor ferate și lungimea căilor ferate raportate pe cap de locuitor în exemplele de state prezentate în tabel.

Tabelul 3. Lungimea rețelelor de căi ferate în țările lumii, 2020

Nr. ord.	Statele	Lungimea totală, în km	Lungimea rețelei de căi ferate per cap de loc., în metri	În metri per 1 km ²
1.	S.U.A.	293 564	0,921	32,1

2.	China	131 000	0,094	14,0
3.	Rusia	87 157	0,612	5,3
4.	Canada	77 932	2,199	8,6
5.	India	68 525	0,055	23,0
6.	Argentina	36 917	0,865	13,5
7.	Germania	33 59	0,406	96,3
8.	Australia	33 361	1,403	4,3
9.	Brazilia	29 85	0,147	3,6
10.	Franța	29 64	0,463	53,9
11.	Japonia	27 311	0,215	74,9
12.	Ucraina	21 733	0,491	37,5
13.	R. Africa de Sud	20 986	0,434	17,3
14.	Mexic	20 825	0,168	10,7
15.	Italia	20 182	0,327	68,6
	Total mondial	1 148 186	0,162	7,7

Sursa: CIA World Factbook, 2020; <https://www.citypopulation.de/>

4. Depuneți pe harta de contur statele cu cele mai multe aeroporturi (tabelul 4).

Tabelul 4. Aeroporturi în țările lumii, 2014

Nr. ord.	Statele	Total aeroporturi	Numărul de aeroporturi la un milion de locuitor	Aeroporturi per 1 mln. km ²
1.	S.U.A.	13 513	42,7	1 477
2.	Brazilia	4 093	20,4	490
3.	Mexic	1 714	14,7	882
4.	Canada	1 467	42,4	161
5.	Rusia	1 218	8,5	74
6.	Argentina	1 138	26,7	416
7.	Bolivia	855	81,7	789
8.	Columbia	836	18,3	805
9.	Paraguay	799	120,6	2 011
10.	Indonezia	673	2,7	372
11.	R. Africa de Sud	566	11,6	466
12.	Papua Noua Guinea	561	87,2	1 239
13.	Germania	539	6,6	1 546
14.	China	507	0,4	54
15.	Chile	481	27,9	647

Geografie Umană Generală

	Total mondial	41 821	5,9	281
--	----------------------	---------------	------------	------------

Sursa: CIA World Factbook, 2014; <https://www.citypopulation.de/>

5. Analizați tabelul 5, care prezintă numărul de sosiri al turiștilor străini în statele lumii. Explicați cauzele care determină numărul mare de turiști în aceste state.

Tabelul 5. Numărul de sosiri ale turiștilor pe state ale lumii, 2019

Nr. ord.	Statele	Numărul de turiști
1.	Franța	89 322 000
2.	Spania	82 773 000
3.	S.U.A.	79 745 920
4.	China	62 900 000
5.	Italia	61 567 200
6.	Turcia	45 768 000
7.	Mexic	41 313 000
8.	Germania	38 881 000
9.	Thailanda	38 178 000
10.	Marea Britanie	36 316 000
11.	Japonia	31 192 000
12.	Austria	30 816 000
13.	Grecia	30 123 000
14.	Malaysia	25 832 000
15.	Rusia	24 551 000
	TOTAL MONDIAL:	1 371 859 369

Sursa: <http://www.deagostiniigeografia.com/>;

<https://ourworldindata.org/>;

<https://www.e-unwto.org>

6. Calculați creșterea absolută și relativă a numărului de turiști pe regiuni ale lumii în perioada 1950-2018, utilizând datele din tabelul 6.

Tabelul 6. Numărul de sosiri ale turiștilor pe regiuni ale lumii, 1950 - 2018

Nr. ord.	Regiuni	Numărul de sosiri, mln. turiști, 1950	Numărul de sosiri, mln. turiști, 2018	Creșterea absolută, mln. turiști	Creșterea relativă, în %
1.	Africa	0,50	67,00	...	...

2.	America	7,50	217,00	...	...
3.	Asia și Pacific	0,20	343,00	...	...
4.	Europa	16,80	713,00	...	...
5.	Orientul Apropiat	0,20	64,00	...	...
	TOTAL:	25,2	1 404,00	...	...

Sursa: <https://ourworldindata.org/tourism>

Important!

Una din principalele tendințe actuale ale evoluției transporturilor o reprezintă **transporturile multimodale** (trafic combinat). Transportul multimodal, după cum afirmă mulți cercetători, este transportul viitorului.

Transportul multimodal este un transport „din poartă în poartă” cu participarea a două sau a mai multor tipuri de transport, utilizând o unitate specializată de transport și un document unic de transport, cu mențiunea că toate responsabilitățile de ordin economic, vamal, de asigurare sunt preluate de către un singur agent de transport multimodal.

Transportul combinat reprezintă o variantă simplificată a transportului multimodal și practică anterior acestuia, este un transport „din poartă în poartă”, cu participarea a două sau mai multor tipuri de transport, care utilizează unități specializate de transport, însă nu realizează cerințele transportului multimodal în ceea ce privește responsabilitatea preluată de un singur agent și folosirea documentului unic de transport pe întreg lanțul de transport.

Trafic – totalitatea transporturilor de mărfuri sau de persoane care se fac pe o anumită cale de comunicație, cu anumite mijloace de transport, într-un interval de timp și în condiții precizate. În funcție de mijloacele de transport, traficul poate fi: feroviar, maritim, rutier, fluvial, aerian etc.; în funcție de locul și caracterul desfășurării, traficul poate fi: atras sau indus (în zonele sau pe drumurile cu condiții îmbunătățite de circulație), local (într-o zonă în care își are și originea și destinația), de tranzit, de destinație, de origine, pendular.

Descoperă!

1. Best ROAD NETWORK in the World.

<https://www.youtube.com/watch?v=uylxBq1QeTo>;

2. 25 Most Beautiful Destinations in Europe.
<https://www.youtube.com/watch?v=7lvXbfNBIQg>;
3. Places to visit in Italy.
<https://www.youtube.com/watch?v=UwU6B85s0Vc>;
4. World Modern Agriculture Technology. Noal Farm.
<https://www.youtube.com/watch?v=l0bpy857deM>;
5. How Saudi Arabia Is Turning The Desert Into Fertile Land.
<https://www.youtube.com/watch?v=16gWEik8y2U>;
6. Top 15 Fastest High Speed Trains 2020.
<https://www.youtube.com/watch?v=lGdh12gTVdM>.

Reflecție! Autoevaluare!

7. Elaborați o prezentare (Ms Powerpoint, Prezi) cu tema:
"Agricultura modernă – tehnologii și perspective"

Resurse web și bibliografice

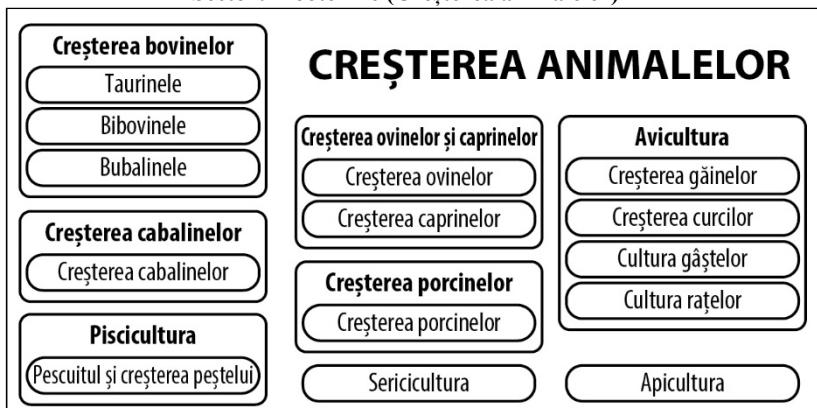
1. Our World Data. <https://ourworldindata.org/>;
2. World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/>;
3. World Tourism Organization. <https://www.e-unwto.org>;
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations.
<https://www.fao.org/home/en>;
5. International Transport Organisations.
<https://tfig.unece.org/contents/international-transport-organizations.htm>;
6. CIA World Factbook. <https://www.cia.gov/>;
7. Alexandru D., Neguț S., *Geografie economică mondială*, Ed. ASE, București, 1993;
8. Bran F., ș.a. *Geografia economică mondială*, Ed. Economică, București, 1996;
9. Cocean P., *Geografia generală a turismului*, Cluj-Napoca, 2003;
10. Efras V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag;
11. Efras V., *Geografia economiei mondiale și problemele globale*, Suceava, Edit. Univ. Suceava, 2001;
12. Erdeli G., Căndea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
13. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;

14. Raboca N., *Agricultura mondială. Aspecte geografice*. Casa de editură SARMIS., Cluj-Napoca, 1994;
15. Максаковский В.П. *Общая экономическая и социальная география. Курс лекций*. М.: Инфра-М, 2010;
16. Максаковский В. П. *Географическая картина мира*. 4-е изд. Кн. I: Общая характеристика мира. М.: Дрофа, 2008. 495 с.;
17. Ракитников А.Н. *География сельского хозяйства. Проблемы и методы исследования*. М.: Мысль, 1970;
18. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău.

Anexe

Anexa 1. Structura pe ramuri a agriculturii. Sectorul zootehnic (Creșterea animalelor)

Sursa: Raboca N., *Agricultura mondială. Aspecte geografice*. Casa de editură SARMIS., Cluj-Napoca, 1994

Anexa 2. Structura pe ramuri a agriculturii.
Sectorul fitotehnic (Cultura plantelor)

Sursa: Raboca N., *Agricultura mondială. Aspecte geografice*. Casa de editură SARMIS., Cluj-Napoca, 1994.

Bibliografie de bază:

1. Curriculum la unitatea de curs *Geografia umană generală*;
2. Donisă I., *Bazele teoretice și metodologice ale geografiei*. Ed. UAIC., Iași, 1987, 243 p.;
3. Efros V., *Geografia economiei mondiale și problemele globale*, Suceava, Edit.Univ.Suceava, 2001;
4. Groza O., Grasland C., Apetrei M., *Elemente de statistică geografică*. Editura UAIC , Iași, 2003, 122 p.;
5. Groza O., Muntele I., *Geografie umană generală. Note de curs*. Iași, 2005;
6. Matei C., ș.a. *Geografia economică și socială mondială*, Vol.I, Ed. Evrika, Chișinău, 2004.

Bibliografie suplimentară:

1. Curriculum la unitatea de curs *Geografia umană generală*;
2. Alexandru D., Neagu S., *Geografie economică mondială*, Ed. ASE, București, 1993;
3. Bran Fl., *Geografie economică mondială*, Editura “Editura economică”, București, 1996;
4. Cocean P., *Geografia generală a turismului*, Cluj-Napoca, 2003;
5. Cucu V., *Geografia populației și așezărilor umane*. București : Editura Didactică și Pedagogică, 1981;
6. Efros V., *Dicționar de geografie economică și umană*. Editura Universității din Suceava: Suceava, 2002. 232 pag.
7. Erdeli G., Căndea M. ș.a. *Dicționar de geografie umană*. Editura Corint, București, 1999. 391 pagini;
8. Guran-Nica L., Dragomir M., *Geografie economică mondială, Caiet pentru seminarii și lucrări practice*. București: Editura Fundației România de Măine, 2005;
9. Lăcătuș M., Lăcătuș G-P., *Economie. Manual pentru clasa a XI-a*. Editura Corint educațional, 2014;
10. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Geografie economică. Resursele Terrei*, București, Ed. Teora, 2001;
11. Negoescu B., Vlăsceanu Gh., *Terra. Geografie economică*, București, Ed. Teora, 1998;
12. Neagu S., Vlăsceanu Gh., ș.a., *Geografie economică mondială*, București, Meteor Press 2005;
13. Raboca N., *Agricultura mondială. Aspecte geografice*. Casa de editură Sarmis, Cluj-Napoca, 1994;

14. Raboca N., *Energetica mondială. Aspecte geografice*, Cluj-Napoca, Casa de Edit. Sarmis, 1995;
15. Velcea I., Ungureanu Al., *Geografie economică a lumii contemporane*, Editura “Șansa S.R.L.”, București, 1993;
16. Vert C., *Geografia populației. Teorie și metodologie*. Editura Mirton, Timișoara, 2001, 157 p.;
17. Volontir N., Puțuntică A., *Teoria și metodologia geografiei*. UST, Chișinău, 2014, 120 p.;
18. Ботнару В., *Выполнение картографических материалов при написании контрольных и курсовых работ по экономической и социальной географии. Методические указания*. КГУ, Кишинэу, 1986;
19. Горбанев В.А., *Общественная география зарубежного мира и России*. Изд. Юнити, Москва., 2014, 487 с.;
20. Горохов С. А., Роготень Н.Н., *Общая экономическая, социальная и политическая география. Практический курс*. Изд. Юнити, Москва., 2012, 271 с.;
21. Джеймс П., Мартин Дж., *Все возможные миры. История географических идей*. Прогресс, Москва, 1988;
22. Жекулин В., С., *Введение в географию*. Изд. ЛГУ, Ленинград., 1989, 272 с.;
23. Казаков Б. А., Лучников А. С. *География и экономика видов деятельности. Основы промышленных производств*. Пермь. Перм. гос. нац. исслед. ун-т., 2017. 248 с.;
24. Ковалев С., А. Ковальская Н., Я. *География населения*. МГУ, Москва, 1971;
25. Куракин А.Ф. *Основы промышленного и сельскохозяйственного производства*. М.: Просвещение, 1981. 244 с.;
26. Липец Ю. Г., Пуляркин В. А., Шлихтер С.Б., *География мирового хозяйства: Учеб, пособие для студентов*. Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, Москва, 1999, 400 с.;
27. Лучников А.С. *Экономическая и социальная география России и мира. Политическая карта мира: учеб, пособие*. Перм. гос. нац. исслед. ун-т. - Пермь, 2015, 164 с.;
28. Магидович В. И., Магидович И. П. *Географические открытия и исследования XVII—XVIII веков*. Центрполиграф, Москва, 2004. 495 с.;
29. Магидович В. И., Магидович И. П. *Открытия древних и средневековых народов*. Мир энциклопедий Аванта+. Астрель, Москва, 2009. 462 с.;
30. Магидович В. И., Магидович И. П. *Открытия древних народов*. Центрполиграф, Москва, 2003. 447 с.;

31. Магидович В. И., Магидович И. П. *Эпоха великих открытий до середины XVI века*. Мир энциклопедий Аванта+. Астрель, Москва, 2009. 462 с.;
32. Магидович В. И., Магидович И. П. *Эпоха великих открытий*. Центрполиграф, Москва, 2003. 639 с.;
33. Магидович И. П., Магидович В. И. *Очерки по истории географических открытий*. В 5 томах. Просвещение, Москва, 1982-1986;
34. Максаковский В. П. *Географическая картина мира*. 4-е изд. Кн. I: Общая характеристика мира. М.: Дрофа, 2008. 495 с.;
35. Максаковский В.П. *Историческая география мира: Учебное пособие для вузов*. Экспрос, Москва, 1997, 684 с.;
36. Максаковский В.П. *Общая экономическая и социальная география*. Курс лекций.М.: Инфра-М, 2010;
37. Никольский И. В., *География транспорта СССР*. Гос. Изд. Географической литературы. Москва, 1960, 407 с.;
38. Окунев И. Ю. *Политическая география: Учеб, пособие для вузов*. Издательство «Аспект Пресс», Москва, 2019, 512 с.;
39. Петрова Н. Н. *География (современный мир): Учебник*. ФОРУМ: ИНФРА-М, Москва, 2005. 224 с.;
40. Плоткин М.Р., *Основы промышленного производства*. М.: Мысль, 1977. 304 с.;
41. Покшишевский В. В. *География населения*. Издательство “Мысль”. Москва, 1978;
42. Ракитников А.Н. *География сельского хозяйства. Проблемы и методы исследования*. М.: Мысль, 1970;
43. Романова Э. П., Куракова Л. И., Ермаков Ю. Г., *Природные ресурсы мира*, Изд-во МГУ, Москва., 1993;
44. Саушкин Ю., *Экономическая география: история теория, методы, практика*. МГУ, Москва, 1973;
45. *Страны и Народы. Глобальные проблемы*. Изд. Мысль М. 1985;
46. Туровский Р.Ф. *Политическая география*. Смоленск: Изд. СГУ, 1999, 381 с.;
47. Шувалов Е., Л. *География населения*. Издательство. Просвещение, Москва, 1985;
48. Sochircă V., Mamot V., *Atlas-Geografia umană a lumii, clasa a XI-a*, Ed.Pontos, Chișinău;
49. *Географический атлас учителя*. ГУГК, Москва, 1978.

Subiecte pentru lucrul individual (portofoliu, poster, eseu, prezentare, investigație, referat ș.a.)

1. Metodele moderne de cercetare în geografia umană.
2. Viața și opera lui Mihail Lomonosov. Contribuția în dezvoltarea geografiei.
3. Viața și opera lui Dmitrie Cantemir. Contribuția în dezvoltarea geografiei.
4. Viața și opera lui Alexander von Humboldt. Contribuția în dezvoltarea geografiei.
5. Viața și opera lui Simion Mehedinți. Contribuția în dezvoltarea geografiei.
6. Rolul Marilor Descoperiri Geografice în formare hărții politice a lumii.
7. Rivalitatea dintre Regatul spaniol și cel portughez în perioada Marilor Descoperiri Geografice.
8. Modificări ale hărții politice în Europa în secolul al XX-lea.
9. Modificări ale hărții politice în Africa în secolul al XX-lea.
10. Liga Națiunilor: istorie, structură, evoluție, membri.
11. Uniunea Europeană: istorie, structură, evoluție, membri, perspective de dezvoltare.
12. Microstatele lumii.
13. Poziția geopolitică a unui stat (la alegere).
14. Structura pe vârste a populației unei regiuni (la alegere).
15. Geografia conflictelor teritoriale pe harta politică a lumii. Caracterizarea unui conflict teritorial.
16. Conflicte teritoriale în Europa.
17. Geografia migrațiilor mondiale.
18. Geografia principalelor aglomerații urbane.
19. Geografia zonelor off-shore.
20. Geografia electroenergeticii mondiale. Caracterizare unei subramuri.
21. Statele Golfului Persic și rolul lor în diviziunea internațională a muncii.
22. Piața mondială a petrolului.
23. Dezvoltarea industriei constructoare de automobile în ultimii 50 de ani.
24. Era digitală în secolele XX-XXI. Principalele state producătoare de electronică.
25. Geografia Internetului. Principalele trasee a transportului electronic (cabluri optice).
26. Turismul ca ramură a economiei mondiale.
27. Atracțiile turistice principale ale unui stat (la alegere).
28. Analiza unei regiuni industriale (la alegere).
29. Revoluția verde în India.
30. Evoluția în timp și spațiu a practicilor agricole.

Lista subiectelor pentru examen

1. Obiectul de studiu al geografiei umane. Metodele de cercetare în geografia umană.
2. Locul geografiei umane în sistemul de științe, inclusiv a științelor geografice. Sistemul de științe economico-geografice.
3. Etapele principale ale apariției și dezvoltării geografiei umane.
4. Analiza școlilor științifice geografice de geografie umană (școala germană și franceză).
5. Concepții și idei în școala economico-geografică rusă. Rolul lui N. Baranschi și I. Saușchin în dezvoltarea școlii economico-geografice ruse.
6. Concepții și idei în școala economico-geografică română.
7. Importanța lucrării lui D. Cantemir “Descrierea Moldovei” în constituirea școlii economico-geografice românești.
8. Rolul savanților români în dezvoltarea geografiei umane și economice în prima jumătate a secolului al XX-lea (S. Mehedinți, V. Mihăilescu, Gh. Vâlsan, O. Brătescu).
9. Dezvoltarea geografiei economice în Republica Moldova în perioada postbelică. Lucrările principale în domeniul geografiei umane.
10. Geografia politică și geopolitica. Noțiuni de: stat național, tipuri de state, problemele frontierelor, forma teritoriului, poziția și localizarea geografică a teritoriilor politice.
11. Harta politică a lumii. Modificări cantitative și calitative pe harta politică.
12. Harta politică a lumii în perioada antică și medievală.
13. Harta politică a lumii în perioada nouă.
14. Harta politică a lumii în perioada contemporană.
15. Indicii ce caracterizează dinamica numărului populației.
16. Structura pe grupe de vârstă și gen a populației. Piramida vârstelor.
17. Structura rasială a populației.
18. Repartiția spațială a populației. Factorii care determină amplasarea populației.
19. Definiția migrației. Tipurile de migrații. Indicii de măsurare a migrației.
20. Noțiuni de economie mondială și națională. Factorii formării economiei mondiale.
21. Etapele de dezvoltare a economiei mondiale. Tipurile de economii.
22. Sfera productivă și neproductivă.
23. Structura economiei naționale. Noțiuni de produs social total, produs intern brut, venit național.
24. Diviziunea geografică a muncii. Formele principale de diviziune geografică a muncii.
25. Specializarea și integrarea economică. Organizațiile internaționale de integrare economică.

- 26.** Conținutul indicilor ramurilor industriei. Noțiune de întreprindere industrială și ramura industrială.
- 27.** Clasificarea ramurilor industriale.
- 28.** Tipurile de agricultură practicate pe Terra.
- 29.** Transporturile. Tipurile de transport. Indicii de folosiți în analiza transporturilor.
- 30.** Relațiile economice internaționale (comerț extern, import, export, soldul comerțului extern).

Exemplu de evaluare sumativă

1. (4 p.) În coloana A sunt indicate câteva etape de evoluție a geografiei umane, iar în coloana B – unele caracteristici ale acestora. Scrieți pe liniile din fața literelor mari din coloana A, cifrele din coloana B corespunzătoare pentru fiecare etapă (cifrele pot fi scrise doar o singură dată și una dintre opțiuni este în plus).

Coloana A	Coloana B
<p>_____A. Perioada Renașterii (secolele XV-XVI)</p>	<p>1. Se caracterizează prin realizări considerabile în dezvoltarea economiei politice sub influența lucrărilor lui Adam Smit, David Ricardo ș.a. Acest fapt a servit ca un imbold și pentru dezvoltarea geografiei economice;</p>
<p>_____B. Perioada apariției primelor studii teoretice, a formării sistemului de științe.</p>	<p>2. Perioada declinului științei geografice în general și de dispariție aproape completă a cunoștințelor geografiei economice.</p>
<p>_____C. Perioada formării sistemului de științe ale geografiei economice contemporane (secolul al XX-lea).</p>	<p>3. Apariția primelor lucrări noi în domeniul geografiei economice. Începe dezvoltarea relațiilor capitaliste de producție, dezvoltarea centrelor comerciale, Marile Descoperiri Geografice, se aprofundează diviziunea socială și teritorială a muncii;</p>
	<p>4. Constituirea structurii economiei mondiale, piața mondială, aprofundarea diviziunii sociale și teritoriale a muncii. Drept rezultat, s-au mărit considerabil cerințele practicii față de știința geografică și, în special, față de geografia economică. Apariția unor noi subramuri ale geografiei economice.</p>

2. (6 p.) Descrieți, în una-două propoziții, esența noțiunilor:

- *geografie umană,*
- *harta politică a lumii,*
- *școală științifică geografică.*

3. (6 p.) Completați propozițiile de mai jos cu informația corectă:
Deosebirile dintre modificările calitative și modificările cantitative pe harta politică a lumii constau în .....

Antropogeneza reprezintă .....

Economia mondială reprezintă .....

4. (12 p.) Citiți afirmațiile de mai jos. Dacă afirmația este adevărată, încercuiți litera A. Dacă considerați afirmația falsă, încercuiți litera F. Dacă ați încercuit litera F, scrieți în spațiile libere, în locul cuvintelor subliniate, alte cuvinte care fac afirmația adevărată.

A F 1. Cele mai multe teritorii dependente sunt deținute de Marea Britanie.

A F 2. Tendința mondială în evoluția structurii pe vârste a populației este de creștere a ponderii copiilor în totalul populației.

A F 3. La 02 octombrie 1990 are loc unificarea celor două Germanii.

A F 4. Printre reprezentanții școlii geografice științifice germane sunt F.Ratzel și A.von Humboldt.

A F 5. În spațiul românesc, secolul al XIX-lea este considerat ca etapa constituirii geografiei științifice moderne.

A F 6. Creșterea bruscă a populației urbane în secolele XIX-XX se numește urbanizare.

5.(3 p.) Subliniați, în lista cu statele enumerate mai jos, trei state cu un nivel înalt de dezvoltare social-economică:

Japonia, Mexic, Republica Moldova, Germania, Somalia, SUA, Brazilia.

6.(3 p.) Enumerați trei factori care influențează densitatea populației.

7.(10 p.) Reprezentați printr-o schemă, tipologia statelor lumii după configurația teritoriului și prezentați câte un exemplu de stat pentru fiecare tip.

8.(9 p.) În coloana A sunt indicate forme de guvernare ale statelor lumii, iar în coloana B – exemple de state. Scrieți, în fața literelor mari din coloana A, cifrele din coloana B corespunzătoare formei de guvernare (cifrele pot fi scrise o singură dată).

Coloana A	Coloana B
_____ A. Republică	1.Japonia
	2.India
	3.Danemarca
	4.Belgia
_____ B. Monarhie	5.Ucraina
	6.Spania
	7.Arabia Saudită
	8.Argentina
	9.Franța

9.(4 p.) Identificați patru caracteristici/particularități ale școlii științifice geografice ruse.

10.(3 p.) Argumentați cauzele destrămării sistemului colonial mondial.

11.(8 p.) În coloana A sunt indicate câteva state care dețin teritorii dependente, iar în coloana B – exemple de teritorii dependente. Scrieți, în fața literelor mari din coloana A, cifrele din coloana B corespunzătoare fiecărui stat (cifrele pot fi scrise o singură dată și una din opțiuni este în plus).

Coloana A	Coloana B
	1.Guam
	2.Noua Caledonie
_____ A. Marea Britanie	3.Gibraltar
_____ B. Franța	4.Insula Sf. Elena
_____ C. SUA	5.Tokelau
_____ D. Noua Zeelandă	6.Insulele Bermude
	7.Insulele Virgine
	8.Sahara de Vest

12.(7 p.) Citește enunțurile de mai jos și variantele de răspuns. Încercuiește litera corespunzătoare variantei de răspuns corect (poate fi numai una).

1. Un stat insular este:

a) Mexic; b) Monaco; c) Myanmar; d) Malta.

2. Capitala unui stat din America de Sud este:

a) Quito; b) Katmandu; c) Cairo; d) Copenhaga.

3. Selectați grupul de state, în care este indicată corect poziția geografică a acestora de la vest la est:

a) Peru, Chile, Paraguai, Bolivia; b) Franța, Italia, Ungaria, România; c) Maroc, Tunisia, Libia, Algeria; d) Vietnam, Laos, Thailanda, Myanmar.

4. Încercuieți corespondența corectă "stat - capitală":

a) Polonia - Tallin; b) Canada - Montreal; c) Danemarca - Bonn; d) Iran - Teheran.

5. În trecut, colonie a Marii Britanii:

a) Angola; b) Indonezia; c) Mali; d) India.

6. Anul Africii a intrat în istorie ca:

a) 1900; b) 1920; c) 1950; d) 1960.

7. Selectați grupul de state, unde în structura pe gen a populației predomină bărbații:

a) Bulgaria, Egipt, Norvegia, Maroc; b) Algeria, Turcia, Iran, China; c) Bolivia, Mexic, India, Japonia; d) Grecia, Irak, Suedia, Republica Africa de Sud.